

LETO XII

Številka 51-52

Jesenice, 29. decembra 1970

**ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA
KOLEKTIVA ŽELEZARNE J E S E N I C E**

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni
urednik Joža Varl — Rokopisov in fotografij ne
vračamo — Naslov: Uredništvo »Železarja«, zdru-
ženo podjetje SLOVENSKE ŽELEZARNE Ljub-
ljana — Železarna Jesenice. Telefon int. uredništvo
483, administracija 484 — Tisk CP »Gorenjski tisk«

ŽELEZAR

*Sodelavcem, njihovim svojcem
in vsem občanom **srečno 1971***

želijo

**uprava - samoupravni organi -
družbeno-politične organizacije
in uredništvo Železarja**

6. seja DS združenega podjetja Slovenske železarne

V ponedeljek, 21. decembra 1970, je bila na Jesenicah 6. seja delavskega sveta združenega podjetja Slovenske železarne. Na tej seji so obravnavali dva zelo važna dokumenta, ki sta tudi bila osrednji točki dnevnega reda seje in sicer srednjeročni razvojni program slovenskih železarn za obdobje do 1975. leta in pa gospodarski načrt združenega podjetja slovenske železarne za leto 1971.

Kljub temu, da so člani delavskega sveta združenega podjetja dobili predlog obeh dokumentov skoraj štirinajst dni pred sejo in so imeli dovolj časa za proučitev, je na seji generalni direktor združenega podjetja oba dokumenta še enkrat podrobno tolmačil in nazorno prikazal opravičenost in nujnost takšnih dokumentov. Razprava po obeh dokumentih je bila živahna in konstruktivna, na podlagi katerih je nato delavski svet sprejel naslednje sklepe:

1. Srednjeročni razvojni program združenega podjetja Slovenske železarne za obdobje 1970-75 se sprejme.

2. Delavski svet združenega podjetja se zaveda, da je realizacija tega programa predvsem odvisna od finančnih sredstev. Zato naroča vodstvu združenega podjetja, da argumentirano nastopa v predstavniških organih in doseže odložitve anuitet, kar je osnovni pogoj za realizacijo srednjeročnega razvojnega programa.

3. Delavski svet ugotavlja, da je realizacija tega srednjeročnega razvojnega programa ozko vezana na tekoče oskrbovanje s surovinami, predvsem z Fe vložkom. Delavski svet naroča upravi podjetja, naj skrbi zato, da bi se širili viri osnovnih surovin.

4. Delavski svet zadolži upravo podjetja, da z dogovo-

ri in sodelovanjem s specializiranimi organizacijami, doseže oskrbovanje železarn s primerno energijo in s tem zagotovi izvrševanje programa.

5. Delavski svet ugotavlja, da je poleg naštetih pogojev za izvrševanje programa izredno pomemben tudi kader, od katerega je v največji meri odvisno izvrševanje programa. Zato je potrebno v podrobni obdelavi razvojnega programa obdelati tudi potrebe kadra tako glede strukture kot glede pogojev, da bi programirano strukturo dosegli. V ta namen naj bi posamezne tovarne izdelale do konca marca svoje programe strukture kadra in na osnovi tega programe izobraževanja in program rasti družbenega standarda.

6. Delavski svet podpira zastavljena načela v pogledu dosedanje tržne orientacije združenega podjetja in priporoča tovarnam, da se v tem smislu pridružijo celotne komercialne politike.

7. Delavski svet naroča vodstvu podjetja, da v zvezi z izgradnjo jadranske koksarne formira strokovno investicijsko grupo, ki naj ima naslednje zadolžitve:

— izdelava predloga za urejanje medsebojnih odnosov in status koksarne,

— izdelava predloga za dokončno potrditev lokacije,

— zbiranje ponudb,
— izdelava tehnično ekonomske dokumentacije,
— izdelava ekonomske utemeljitve za sprejetje sklepa o financiranju gradnje in

— urejanje drugih opravil potrebnih za predvideno gradnjo.

Hkrati s srednjeročnim razvojnim programom so sprejeli tudi gospodarski in načrt združenega podjetja Slovenske železarne za leto 1971.

V nadaljevanju seje so sprejeli sklep, s katerim so naročili direkciji združenega podjetja, da čimprej začne z realizacijo že registrirane dejavnosti glede uvoza surovin, repro materiala, rezervnih delov in opreme. Sprejeli so pravilnik o nadomestilu stroškov za službena potovanja in uporabi osebnih motornih vozil z vsemi pripombami tovarn, ki bo veljal od 1. januarja 1971 za vse tri tovarne. Strinjali so se s predlogom poslovnega odbora, da se združeno podjetje še naprej imenuje tako kot sedaj, ker razpis za novo ime ni uspel. Na kraju pa so sprejeli še ratifikacijo pogodbe in elaborata o poslovno tehničnem sodelovanju združenega podjetja Slovenske železarne z metalurškim kombinatom železarne Sisak.

Srečno novo leto - vsaj tako srečno kakor je bilo letošnje

Ko smo se pred letom dni poslavljali od starega leta, smo z optimizmom označili leto, ki ga zaključujemo z obdobjem, ki mora tako slovenskemu kot jugoslovanskemu železarstvu odpreti jasnejše perspektive. Z letom, ki mora tudi jeseniškemu železarju izboljšati njegov položaj, odstraniti negativne posledice iz preteklih let ter odpreti jasnejše perspektive jeseniški delovni skupnosti. To se tudi uresničuje, čeprav ne brez težav in bolečin. Svoje obveze po sanacijskem programu in družbenemu planu smo dosegli, združeni z železarji ostalih dveh slovenskih železarn pa smo med prvimi sprejeli program srednjeročnega razvoja za obdobje 1971-1975, govorimo pa tudi že o obrisih dolgoročnega razvoja do leta 1985. Tako je bilo razjasnjeno najbolj zaskrbljujoče vprašanje, kaj bo z nami oziroma slovenskimi železarnami.

Niso odstranjene še vse težave, tudi borba za ustreznije sistemske rešitve metalurgije v našem gospodarstvu ni prenehala. Toda eno je jasno, da smo kljub težavam s surovinami, nelikvidnostjo, podražitvami in drugim, dokazali, da smo sposobni živeti. Razen tega, da poslovno leto zaključujemo pozitivno, smo pokrili tudi del sanacijskih obveznosti iz prejšnjih let. Jeseniški železarji smo tako znova dokazali, kakor že mnogokrat prej, svojo upornost, voljo in vztrajnost pri premagovanju težav in ovir. To nam pri vstopu v novo desetletje vliva še več optimizma in tudi mogoče nekoliko prikrita ponosa na dosežene rezultate, ki resnično niso bili majhni.

Ponosni na to, da smo člani takega kolektiva, stopimo vedri in z zaupanjem v novo leto 1971, prvo leto našega srednjeročnega programa. Ponosni zato, ker je naša delovna skupnost, ker so naši delovni ljudje znova dokazali, da se upravičeno nazivajo KOLEKTIV, da ta beseda ni fraza, ampak dragocena vrednota, ki se je oblikovala v trdem delu za svoj lepši jutrišnji dan.

Prva »okrogla miza« v Sloveniji Uzakoniti odgovornost do najvišjih oblastnih in političnih organov

V četrtek, 24. decembra je bil tovarniški odbor osnovne organizacije sindikata Železarne organizator prve »OKROGLE MIZE« v Sloveniji v okviru programa republiškega in občinskega koordinacijskega odbora za pripravo II. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije. Razgovor, ki ga je vodil predsednik TO OO sindikata Železarne Srečko Mlinarič, sodi v okvir vsebinskih priprav na kongres samoupravljalcev, je potekal na temo »Razreševanje konfliktnih situacij in usklajevanje individualnih in družbenih interesov v samoupravni družbi.« Razgovoru so prisostvovali poleg predstavnikov političnih in samoupravnih organov Železarne tudi glavni direktor Železarne mag. inž. Peter Kunc, sekretar OK ZKS Pavel Lotrič, predsednik OSS Štefan Rodi, predstavniki in strokovni sodelavci republiškega sveta ZSS in CK ZKS, član odbora za pripravo kongresa Slobodan Radonjič ter novinarji. Kot osnova za razgovor je služilo gradivo, ki ga je pripravil strokovni sodelavec RS ZSS Franci Polak in III., X. in XI. poglavje statuta železarne Jesenice.

Teža vprašanj, ki so jih obravnavali, je bila na iskranju načinov, kako razreševati in preprečevati konfliktna situacije, ki se javljajo tako znotraj delovnih organizacij, kakor v odnosih med delovno organizacijo in oblastnimi in političnimi organi od občine do zveze. Konfliktna situacije so prisotne tudi v socialistični družbi pa tudi prekinitev dela so realnost. Vprašanje je le, kako preprečevati, da do konfliktnih situacij v našem družbeno ekonomskem sistemu ne pride, oziroma kako jih razreševati. V tem pogledu je naša žele-

zarne druga delovna organizacija v Sloveniji, ki je z normiranjem odnosov v statutu in v praksi poskušala najti oblike za razreševanje konfliktov oziroma njihovo preprečevanje z legalizacijo sestanka oziroma pravico sestajanja in preciziranjem odgovornosti individualnih izvršilnih organov.

V razpravi so obravnavali številne vzroke za konfliktna situacije tako znotraj delovnih organizacij, kakor tudi izven, to je v odnosu do oblastnih organov. Med vzroki je bilo omenjenih mnogo

primerov predvsem na relaciji oblastnih organov, ki zaradi neopredeljive in precizirane odgovornosti povzročajo konfliktna situacije. Zato je bilo poudarjeno, da je potrebno normativno uveljavljati odgovornost individualnih funkcij v oblastnih in političnih organih od občine do zveze. Tudi nastale konfliktna situacije navzven bi se morale enako reševati, kakor je to primer v železarji z legalizacijo sestankov. Beseda je tekla tudi o usklajevanju individualnih in družbenih interesov ter odstranjevanju njihovih vzrokov.

Ker je bilo v razgovoru izrečenih tudi veliko mnenj, ki ne sodijo v okvir predvidene teme in je smotno, da se tudi posredujejo republiški koordinacijski odbor za pripravo II. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije, so imenovali štiričlansko komisijo, ki bo opredelila vprašanja in stališča ter jih posredovala omenjenemu odboru.

Razpravo, v kateri so sodelovali: Tomaž Ertl, Mitja Švab — RS ZSS, France Kobentar, Štefan Rodi, Milan Pogačnik — Delavska enotnost, mag. inž. Peter Kunc, Peter Toš — RS ZSS, Pavel Lotrič, Peter Polajnar — Maribor, Dante Jasnič, Zdravko Črv, Dušan Vahnelj — CK ZKS in Peter Polak — RS ZSS, bomo zaradi zanimivosti v povzetkih posredovali v naši prihodnji številki.

Čestitamo

V letu 1970 so na raznih srednjih, višjih in visokih šolah diplomirali naslednji naši sodelavci: Mitja BENEDIČIČ, strojno vzdrževanje, na TSS — strojna, Stane BEGEŠ, elektro vzdrževanje, na TSS — elektro, Franc CVETEK, elektro vzdrževanje, na TSS — elektro, Aleksander DROLE, v JLA — na TSS elektro, Dante JASNIČ, SEP, na višji šoli za organizacijo dela Kranj, Jože KORDEŽ, strojno vzdrževanje, na TSS — strojna, Boris KOS, elektro vzdrževanje — na TSS elektro, Ljubomir GALIČ, obračunan, na TSS — metalurška, Ivo LEBAN, elektro vzdrževanje — na TSS elektro, Fanika LUKAN, splošni sektor, na ESS, Stanko MALEJ, elektro vzdrževanje, na TSS — elektro, Valentin MARKEŽ, elektro vzdrževanje, na TSS — elektro, d. oec. Vincenc MAROLT, SEP, na ekonomski fakulteti, Stanislav MARTINUČ, v JLA, na TSS — elektro, Anton NOČ, gradbeno vzdrževanje, na TSS — lesna, Anton NOVAK, strojne delavnice, na TSS — strojna, Viktorija NOVAK, IBM, na ESS, Ivan PERŠIČ, obračunan, na TSS — strojna, Anton PINTAR, elektro vzdrževanje, na TSS — elektro, mag. Rudi ROZMAN, dipl. oec., SEP, na III. stopnji ekonomske fakultete, Ivo ŠČAVNIČAR, IBM, na višji šoli za organizacijo dela Kranj, Franc ŠTURM, obračunan, na TSS — strojna, Jakob VILFAN, OTK — na TSS strojna in Ciril VISTER, elektro vzdrževanje, na TSS — elektro.

Vsem sodelavcem iskreno čestitamo in jim želimo veliko delovnih uspehov!

Generalni direktor ZPSŽ Gregor Klančnik

Iz leta spoznanja v leto zdravljenja

Operacija se je začela z zapoznelostjo potem, ko je bolezen tako akutna, da so že zunanji znaki bili očitni, zato v ihti ni bilo možno izbirati niti sredstev niti metode. Padarji smo že pred dvema letoma ugotavljali, pred letom pa neizpodbitno diagnosticirali vzroke slabitve organizma, izbrani specialisti pa so šele pet minut pred dvanajsto tako sprevideli, da so se končno odločili za kuro. Reprodukcijska slabokrvnost je bolezen, ki nas muči in le transfuzija tuje krvi je naše telo zadržala pokonci.

Izpolnili so letni plan

V petek, 25. decembra je kolektiv valjarne 2400 izpolnil letni program blagovne proizvodnje oziroma odprave v višini 95.000 ton pločevine.

V valjarni Bela je oddelek hladno oblikovanih profilov letošnji proizvodni načrt v višini 4.000 ton izpolnil že v avgustu. Do vključno 24. decembra je bilo izdelanih 7.242 ton hladno oblikovanih profilov.

Sodelavcem iz obratov, ki so letošnjo nalogo že izpolnili, ali pa jo bodo v teh dneh do konca koledarskega leta, iskreno čestitamo in jim želimo novih delovnih uspehov!

Najvišja proizvodnja v elektrojeklarni

V soboto, 19. decembra so sodelavci v elektrojeklarni na ASEA in ELECTROMELT električnih pečeh dosegli najvišjo letošnjo proizvodnjo. Na vsaki peči so imeli po pet šarž in proizvedli 598 ton elektro jekla.

S prizadevanjem celotnega kolektiva, tako pri pravi vložki, kot pred pečmi in v livni jami ter z usklajenim delom med pečmi, prometno-transportno službo in valjarno bluming, so dosegli letošnji rekord.

Ta dosežek sodelavcev v elektrojeklarni hkrati dokazuje, če bo zagotovljen vložni material, če bo delo usklajeno ob hitrem delu delovodij, ni bojazni, da proizvodni načrt za leto 1971 ne bi bil uresničen.

SODELAVCEM V ELEKTROJEKLARNI ČESTITAMO K DOSEŽENEMU USPEHU IN JIM V NOVEM LETU ŽELIMO CIMVEČ TAKIH DOSEŽKOV!

Dežurna služba

	telefon	
	v pisarni	doma
SREDA, 30. decembra:		
inž. Franc VICAR, predelovalni obrati	743	83141
CETRTEK, 31. decembra:		
Jože KOŠIR, transport	451	80/022
PETEK, 1. januarja:		
inž. Feliks BESTER, PTA	262	790/59
SOBOTA, 2. januarja:		
inž. Boris BREGANT, vzdrževanje	952	951
NEDELJA, 3. januarja:		
Edi CENCEK, tehnične službe vzdrževanja	548	727
PONEDELJEK, 4. januarja:		
inž. Leon MESARIČ, hladna valjarna	524	590
TOREK, 5. januarja:		
inž. Janez BIDOVEC, TPD	240	790/44
SREDA, 6. januarja:		
inž. Emil AŽMAN, VEN	955	957
CETRTEK, 7. januarja:		
Ciril ODLASEK, valjarna Javornik	620	766
PETEK, 8. januarja:		
Anton KOMLIJANEC, HOP	851	871

Dežurna služba traja od datuma nastopa ob 7. uri do naslednjega dne do 7. ure. Kolikor dežurnega ni v pisarni ali doma, kličite glavnega vratarja na telefon 410. Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavljamo na razpisnih deskah pri vseh vratarjih.

Tajništvo tehničnega in proizvodnega direktorja

Reprodukcija — beseda, ki jo neprestano ponavljamo, je pojem obstanka in razvoja življenja, reprodukcija je obnavljanje vsega — proizvodnje, znanja, zdravja, naroda in družbenih ureditev. O enostavni reprodukciji govorimo takrat, ko se ponavljanje procesa vrši v enakem obsegu. Naše podjetje je v enajstih mesecih lani izdelalo 574.342 ton, letos pa 574.346 ton surovega jekla, torej skoraj natančno enako količino. To je enostavna reprodukcija. Takrat, ko v ciklusu količina znanja, izdelkov, ljudi raste, je to razširjena reprodukcija.

Le razširjena reprodukcija je tista, ki daje človeštvu napredek. Računati je treba na prirastek in na to, da naše zahteve rastejo. V tem je razlog, da je razširjena reprodukcija splošno stremljenje in da je vsaka družbena ureditev toliko trdna, kolikor je široka njena reprodukcija.

Otrok bi ob enostavni reprodukciji ostal majhen, ob razširjenem obnavljanju pa se bo krepil postajal pametnejši, rasel in enakomerno razvijal celotni organizem. Tudi naš samoupravni sistem je mladosten, nerazvit in neobgleden, ki mu bo le razširjena reprodukcija celotnega organizma pomagala v dobo samostojne polnoletnosti.

Ne moremo se zadovoljiti z vsako razširjeno reprodukcijo. Kot ne bi bilo koristno, če bi se človeku debelila samo zadnjica, in to na račun ostalega organizma, tako je tudi samoupravni družbi potrebna taka reproduktivna sposobnost, ki bo omogočila sočasno in harmonično razvijanje vseh, za družbeno koristno tvornost potrebnih sestavin. Brez dvoma ima pri tem določeno prednost reprodukcija gospodarstva, saj je od njegove sposobnosti odvisna sposobnost vseh ostalih dejavnosti. Na žalost samoupravnost ob vstopu v tretje desetletje še ni dosegla zrelostnega izpita in razširjena reprodukcija je še vedno odvisna od posredovanja tujih sredstev, njen obseg nas pa kljub temu na nobenem področju ne zadovoljuje.

Kaj je glavni vzrok, da smo na tem izpitu padli? Premalo se zavedamo, da je za utrditev nekega družbenega sistema potrebna vsaj dvakratna človeška doba, kar pomeni, da je naš še v otroški dobi in tega, da je v svojih zgodnjih letih podvržen otroškim boleznim. Brez izkušenj in vzora, tudi mi nismo imuni, kar pa je najbolj važno, nismo odporni. Odpornost organizma ni možno pridobivati z lenuharjenjem, tabletami ali poživili, temveč izključno le z naporom in treningom. Mi

si zaenkrat nismo izbrali te poti. Ob tem, ko vemo, da več trošimo, kot pridelamo, imamo:

- najkrajši delovni čas,
- široko razvito socialo,
- znatno previsoko število tistih, ki ne ustvarjajo,
- tako razporejen delovni čas, ki ne da ugodnega delovnega učinka, enostavno povedano, brez uspeha poskušamo po liniji demagogije doseči trdnost samoupravnega sistema in potrebno reproduktivno sposobnost.

V petih letih gospodarske reforme smo si torej privoščili ugodnosti, ki nam ne pripadajo, zato pa nismo dosegli niti izravnave plačilne bilance s tujino niti konvertibilnega dinarja, t. j. dveh osnovnih ciljev reforme.

Bivši minister težke industrije Franc Leskošek - Luka je rekel: »Če smo pri nas do-

rundi stabilizacijskih ukrepov.

Ukrepi prve runde so začasnega, čisto administrativnega značaja. Pomenijo pridobivanje na času za sistemske priprave in izdelavo sistema dolgoročnega stabilizacijskega urejevanja našega gospodarstva.

Proizvodno ustvarjalna stran gospodarstva je bila prva, ki je podprla vlado pri njenih stabilizacijskih posegih. Tudi mi železarji smo bili med njimi, saj so prav proizvajalci reprodukcijskega materiala v letih visoke inflacije bili najbolj oškodovani. Prvi naskok na stabilizacijo pa nam ni prinesel nič dobrega.

Zamrznjenje cen je nas razveselilo, saj je s tem bilo zavrtlo stalno poviševanje proizvodnih stroškov, delavci pa so bili zavarovani pred grož-

ma imeli dosti kruha, smo ga smeli rezati otroci, ko pa ga je bilo malo, ga je rezala le mati.« Velika logika je v tem. Pri nas sedaj poprečno relativno malo delamo, kruh pa ima pravico rezati vsak, ki do njega pride. Ni zato naključje, da je v enajstih mesecih letos deficit zunanje-trgovinske blagovne izmenjave znašal prek 13 milijard din. Potrošili smo torej več, kot smo pridelali. Vse to pa bo treba vrniti in takrat bo redukcija dvojna: prva do izravnave proizvodnje in potrošnje in druga za vračanje v naprej pojedene tujega blaga.

To pa ne pomeni, da smo tudi železarji potegnili daljši konec. V inflaciji, kot je običajno, nekateri bogatijo, drugi pa gubijo. Inflacijo plačuje tisti z nizkimi prejemki, ker mu ti počasneje rastejo od rasti življenjskih stroškov, plačujejo jo tudi delovne skupnosti in zaposleni tistih podjetij, ki proizvajajo reprodukcijski material z omejenimi prodajnimi cenami. Tudi mi smo bili med tistimi, ki nam je bil odmerjen trajnejši kos kruha.

Po seji konference ZKJ oktobra 1970 je izvršni svet smelo pristopil k zasnovi stabilizacije, ki naj bi naše gospodarstvo s korekturo kurza ponovno vrnila na pozicije reforme. Predvideni sta dve

njo rasti življenjskih stroškov. Ukrep o obveznem pologu za uvoz pa ni do sedaj rodil željenih rezultatov omejitve uvoza. V devalvacijski psihozi so bila visoka sredstva žrtvovana za pologe, s tem pa je nelikvidnost znatno porasla in zopet so bile prizadete železarne, ki v medsebojnem poravnanju dolgov zadnje pridejo na vrsto.

Zgodilo se nam je, da smo ob odobravanju stabilizacije na njenem startu, še na slabšem. Le z mučnim posredovanjem smo uspeli dobiti kredit za izplačilo osebnih dohodkov 15. decembra, še vedno pa se kljub delni pomoči v obliki dodatnega kredita na področju oskrbovanja, nahajamo v kritičnem stanju z uvoženimi reprodukcijskimi materiali. To pa nam ne jemlje realnega optimizma, da proizvajalci jekla in reprod-materiala v drugi rundi ne bodo izboljšali svojega ekonomskega položaja. Tak optimizem je bil izražen tudi na seji delavskega sveta podjetja 21. decembra 1970, ko sta bila sprejeta dva tako pomembna dokumenta kot je srednjeročni razvojni program za obdobje od leta 1971 do 1975. leta in gospodarski načrt za naslednje leto 1971. Prvo leto skupnega življenja slovenskih železarn je za nami. Z rezultati proizvodnje in jačanja medsebojnega

(Nadalj. na 14. str.)

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

Skupna seja konference ZM in klubov OZN

V petek je bila skupna seja predsedstva občinske konference ZM in občinske konference klubov OZN, ki je bila v prvem delu posvečena tednu solidarnosti z osvobodilnim bojem vietnamskega ljudstva. O položaju in vojni v Vietnamu je govoril predsednik mladinske organizacije prof. Srečko Krč in poudaril vedno večjo in vsestransko povezanost sveta in odgovornost mladih za bodoči svet. Na osnovi razprave so sklenili, da bo treba čimprej ustanoviti občinski center OZN, da bodo mladi morali bolj dosledno spremljati dogodke v svetu in poskrbeti za bolj načrtno mednarodno vzgojo v okviru splošnega izobraževanja mladih. Potrdili so tudi skupno izjavo, ki vam jo citiramo ob koncu sestavka. Vietnamski ambasadi v Beogradu pa so poslali posebno pozdravno pismo. Nato je sekretar Zlatko Vogrič govoril o nekaterih minulih protislovenskih dogodkih v Italiji in Avstriji. Navzoči so obsodili nedavna izzivanja nazadnjaških elementov v obeh sosednjih državah in sklenili našim mladim rojakom v zamejstvu pomagati z neposrednimi stiki. Predsedstvo občinske konference ZM bo navezalo stike z zvezo slovenske mladine na Koroškem, s klubom slovenskih študentov na Dunaju, še posebej pa s slovensko gimnazijo v Celovcu.

V drugem delu seje pa je predsedstvo občinske konference ZM razpravljalo o pripravah na letno konferenco mladinske organizacije, ki bo predvidoma 31. januarja. Volilne konference v mladinskih aktivih morajo biti opravljene do 15. januarja in na njih bodo že izvolili 76 članov nove konference mladih, ki jo bodo poleg predstavnikov vseh aktivov sestavljali tudi predstavniki drugih organizacij, katerih delo je namenjeno ali povezano z mladimi. Sklenili so tudi, da naj glavni referat na letni konferenci vsebuje vsa temeljna vprašanja življenja in dela mladih v naši občini in jasno opredeli vlogo ZM s čimbolj konkretnimi nalogami. Zaradi odsotnosti večine članov predsedstva tovarniške konference ZM Železarne so razpravo o delu mladih v Železarni odložili za drugič.

Izjava predsedstva občinske konference ZMS in vodstva konference klubov OZN

Mladi ljudje prizadeto spremljajo posege imperialističnih sil v Aziji, Afriki in drugje ter delovanje neofašističnih skupin v sosednji Italiji in Avstriji.

Zato dvigamo svoj glas proti krnjenju narodnostnih pravic, svobode in samostojnega razvoja narodov in narodnosti v svetu. Obsojamo krvavo in zatiralno politiko ZDA v Indokini, ki ne uvidijo, da ne morejo uničiti svobodoljubnega in golorokega prebivalstva teh dežel!

Naša vest in zavest ter pripadnost k načelom politike miru nam ne dovoljuje, da bi stali ob strani in samo nemo spremljali pustolovske posege in krvavo nasilje.

Dvigamo svoj glas in se pridružujemo drugim naprednim silam v svetu, ki se bore za pravično svobodo in mir proti tiraniji, izkoriščanju in vojni! Zavedamo se, da smo del svetovne skupnosti, v njej živimo in zato hočemo demokracijo, človekovo svobodo in takšne sisteme, ki bodo omogočili sožitje med ljudmi in onemogočili nečloveške posege v urejanju odnosov med narodi! Še posebej pa smo prizadeti ob najnovejših dogodkih v Avstriji in Italiji. Čeprav smo mladi, še nismo pozabili, da je fašizem zadal človeštvu ogromne materialne in človeške žrtve, zdaj pa ponovno dvigajo glave neofašisti in kažejo svojo ideologijo v krivičnih in sovražnih odnosih do slovenskih narodnostnih skupin v sosednjih deželah!

Naše življenjsko geslo je: ZA PRAVIČNOST, SVOBODO IN MIR MED NARODI!

Osvobodilni fronti Južnega Vietnama

Predsedstvo občinske konference ZMS in občinske konference klubov OZN Jesenice v imenu vseh mladih soglasno obsoja početje okupacijskih sil ZDA nad našim ljudstvom, ki se bori za svobodo in neodvisnost svoje dežele. Podpiramo vas v vaši pravični borbi in se pridružujemo mnenju vseh naprednih sil sveta, katerih cilj je ustvariti človekoljubne odnose med vsemi narodi na svetu in s tem zagotoviti mir med ljudmi vsega sveta v bodoče. Vsi mladi naše občine pozorno spremljamo herojsko borbo vašega naroda za svobodo in prepričani smo, da bo tudi pri vas zmagala pravica, kot je pri nas pred 25 leti, ko so se naši narodi pod podobnimi pogoji kot danes vi, borili za iste cilje — za svobodo, enakopravnost in mir med vsemi narodi sveta.

Seja predsedstva TK ZM Železarne

Sedanja prizadevanja članov predsedstva TK ZM Železarne gredo v glavnem v smeri priprav na obratne konference ZM in letno konferenco mladinske organizacije Železarne. Tudi na ponedeljkovi seji predsedstva TK so prisotni razpravljali o pripravah na omenjene konference. Na seji sta bila prisotna tudi predsednik ObK ZMS Jesenice prof. Srečko KRC in sekretar ObK ZM Zlato VOGRIČ, ki sta v mnogočem pomagala članom predsedstva pri nekaterih odločitvah glede na obratne konference ZM in letno konferenco.

Verjetno ni potrebno posebej poudarjati pomena temeljitih priprav, česa se krepko zavedajo tudi člani predsedstva. Dejstvo je namreč, da naj bi se dosedanje delo TK in njenih organov prikazalo v realni luči in da bi se v bodoče z novim in izboljšanim načinom dela enkrat za vselej odpravile napake, ki so bile v dosedanjem delu predsedstva prisotne. Nekateri spremembe, ki naj bi se izvršile v vodstvu TK ZM Železarne in predlogi za izboljšanje kvalitete dela kažejo na to, da je med mladimi prisotno resnično zanimanje za trenutno, predvsem pa za nadaljnje delo mladinske organizacije Železarne, katera naj bi bila tudi za vzor vsem aktivom ZM v delovnih organizacijah v občini.

Na tej zadnji seji predsedstva je bil sprejet tudi sklep, da se v aktivno delo za priprave na konferenco vključi še novo formirana komisija, ki je začasna in bo razrešena svoje dolžnosti ob zaključku konference. Ta komisija, ki bo tudi nosila glavno breme priprav, bo najprej pripravila koncept poteka posameznih obratnih konferenc, za katere bo osnutek pripravil predsednik TK ZMS Železarne Miro IPAVEC. Na podlagi rezultatov obratnih konferenc se bo nato sestavila nova zasedba TK in njenega predsedstva. Oblikovani bodo tudi predlogi za organizacijsko in idejno reševanje do sedaj zapostavljenih vprašanj oziroma področij.

Nerešenih vprašanj je še dosti in od skupin, ki pripravljajo konference, je pričakovati zavzeto aktivnost in uspešno delo, saj bo od tega tudi v glavnem odvisna nadaljna uspešnost dela vodstva TK ZM Železarne v prihodnjem obdobju. Uspešen potek in rezultati letne konference mladinskega aktiva Železarne pa naj bi pomenil začetek resnične renesanse delovanja mladih železarjev v družbeno političnem življenju Železarne in Združenega podjetja.

E. Z.

Medobratno tekmovanje aktivov ZM v kegljanju

V soboto, 19. 12. je bilo na kegljišču v športnem parku Podmežakljo tekmovanje mladih iz Železarne in ŽIC v kegljanju. To tekmovanje, katerega se je udeležilo 60 mladih, je bilo tudi zadnje iz programa športne komisije za letošnje leto. Tekmovalci so se ob vzornem vodenju članov športne in društvene komisije ter članov predsedstva TK pomerili v konkurenci posameznikov in tudi ekip. Tokrat so imeli največ uspeha tekmovalci ŽIC, ki so v ekipni konkurenci dosegli prvo mesto, v konkurenci posameznikov pa drugo in četrto med petimi najboljšimi.

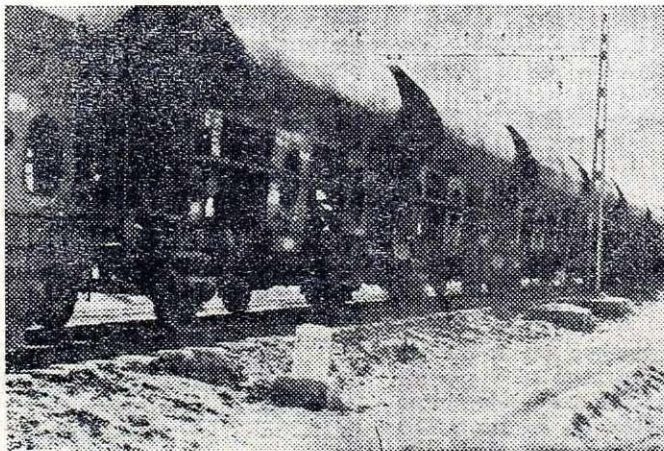
REZULTATI:

POSAMEZNIKI: 1. Marjan PESJAK — SV, 2. Vinko KUNŠIČ — ŽIC, 3. Ivan HERMAN — HVŽ, 4. Ernest SODJA — ŽIC in 4. Drago KOŠIR — HVŽ.

EKIPE: 1. ŽIC, 2. martinarna in 3. SV.

Tri prvuvršene ekipe so ob razglasitvi rezultatov prejele diplome, najboljših pet posameznikov pa še praktične nagrade.

E. Z.

Specalni vagoni za koks

Pogled nazaj, pogled naprej

Navadno izkoristimo novoletne praznike za pregled našega letošnjega dela. Ne da bi to bila navaša ali formalnost, zdi se mi, da je to celo potrebno.

Mladi smo in delujemo v svoji organizaciji, Zvezi mladine. Kdorkoli je spremljal našo rubriko, je seznanjen z našimi problemi, težavami, akcijami in uspehi.

Pogled nazaj, bežen in kratak, nam lahko pove, kaj in kako naprej.

Ko bi moral narediti letno bilanco našega dela, bi prav gotovo ugotovil, da smo leto končali dosti uspešneje kot leto poprej. Pa ne slučajno. Uspeli smo se le izogniti starim, prakticističnim navadam, uspeli smo pritegniti k našemu delu dosti mladih pa tudi drugih, naše delo postaja načrtno in konkretno.

Ne bom našteval akcij in uspehov, saj smo o njih vse skozi poročali. Mladinska rubrika v Železarni je pri tem odigrala izredno vlogo.

Kljub temu, da že vrsto let delujemo v Zvezi mladine, smo šele letos dobili občutek, da vemo, kaj hočemo. Vemo tudi, zakaj in kako. To pa je lahko za načrtovanje bodočega dela in ciljev izredno pomembno.

Če tega ni bilo prej, smo se letos začeli zavedati nujnosti delovanja v Zvezi mladine. Vse več nas je, vse bolj smo usposobljeni in vse bolj pripravljeni za delovanje v svoji organizaciji. Torej smo našli smisel in cilj delovanja v svoji organizaciji. Postajamo učinkoviti.

Res da naše delo še ni steklo tako, kot smo si ga začetali. Smo pa na najboljši poti, da v prihodnje tako bo. In mora biti, saj nas čaka še dosti nalog, ki ne bodo niti lahke, niti ne bodo prinesle takojšnjih rezultatov.

Pred nami je ogromno nalog in dela s področja izobraževanja, vključevanja v vsa dogajanja, športa, kulture, uveljavljanja mladih na vseh področjih. S svojim delom se približujemo mlademu človeku, njegovim problemom in težavam, njegovim hotenjem. Zato lahko gledamo naprej z občutkom, da nekaj zmoremo, nase in na svoje delo lahko gledamo z zaupanjem.

Torej, pogumno naprej!

Zlato Vogrič

14. seja DS Železarne

Predsednik delavskega sveta Železarne Franc Kobentar je sklical 14. seja dne 17. decembra 1970 in za dnevni red seje predlagal:

- pregled sklepov,
- srednjeročni razvojni program Železarne za obdobje 1971-75,
- gospodarski načrt za 1971. leto,
- poročilo o problematiki tehnične kontrole in raziskav v železarni ter
- poročilo odborov.

Sklepi prejšnje seje so bili izvršeni in na poročilo v zvezi s tem, ki ga je podal glavni direktor, ni bilo nobenih pripomb.

Srednjeročni razvojni program Železarne, v okviru srednjeročnega razvojnega programa združenega podjetja Slovenskih železarn za obdobje 1971-75, so po zelo izčrpnih in živahni razpravi sprejeli, ker je bil dovolj utemeljen in nujen glede na daljni obstoj slovenskega železarstva in jeseniške železarne še posebej v tem okviru, kot najmočnejše proizvodilke 114 veje v Sloveniji. Pri sprejemanju programa, so naročili strokovnim delavcem, ki bodo program podrobneje obdelovali, da upoštevajo pripombe, mnenja in stališča izražena na tej seji delavskega sveta. Nato pa so sklenili še tole:

1. Načelno se odobri nabava opreme in naprav za hladno oblikovanje profilov po najugodnejši ponudbi, ki jih je treba postaviti na mesto

18. seja odbora za splošne zadeve

V torek, 15. decembra 1970 je bila 18. seja odbora za splošne zadeve na kateri so obravnavali običajni dnevni red: pregled sklepov, poročilo o izvršenih službenih potovanjih v inozemstvo, odobritev nadaljnjih službenih potovanj v inozemstvo, reševanje tekoče problematike in tokrat še sprejem organizacijskega predpisa s področja varstva pri delu.

Sklepi so bili izvršeni in na njihovo izvajanje ni bilo pripomb. Tudi na poročila o izvršenih službenih potovanjih v inozemstvo ni bilo pripomb, ker so smatrali, da so potovanja bila potrebna, koristna in uspešno opravljena. Odobrili so šest nadaljnjih službenih potovanj v inozemstvo in zahtevali od predlagateljev, da v bodoče, že v predlogih napišejo, kaj se predvideva, da se bo v železarni koristilo oziroma realiziralo in kolikšni bodo stroški službenega potovanja.

Nato so odobrili organizacijski predpis »Navodila za izvajanje določil pravilnika o splošnih ukrepih in normativih za varstvo pri delu z dvigali«. Ob zaključku seje pa so obravnavali še nekaj tekočih zadev in prošenj, katere pa so večina zavrnila.

ustavljenih agregatov na Javorniku. Odbor za osnovna sredstva mora sproti reševati ostale podrobnosti glede nabave in postavitve naprav za hladno oblikovane profile in mu delavski svet Železarne v ta namen daje vsa pooblastila.

2. Strinjali so se s povezavo železarne Jesenice z metalurškim kombinatom železarne Sisak, v zvezi s predelavo naših toplovaljanih trakov v spiralno varjene cevi. Odbor za osnovna sredstva bo odločil o vlaganjih in lokaciji teh naprav. Odbor za poslovno politiko pa bo odločil o delitvi ustvarjenega dobička.

3. Upravi tovarne so naročili, da nadaljuje s sedanjo prakso, da se obdela in pripravi čimveč projektov za novo proizvodnjo v Železarni, ki bo nadomestila opuščeno.

4. Za investicijo v hladno valjarno, so odobrili da se pri jugoslovanskih bankah najame kredit, pod najugodnejšimi pogoji, ki se v tem trenutku lahko dosežejo. Za najem kredita in podpis pogodbe pa so pooblastili glavnega direktorja in direktorja finančno računovodskega sektorja.

V nadaljevanju seje so obravnavali gospodarski načrt za leto 1971 in so ga kot realnega in sprejemljivega tudi potrdili ter sprejeli, hkrati s stališči odborov, ki so predhodno načrt obravnavali in so te:

1. Gospodarski načrt za leto 1971 postavlja večje zahteve kot jih je postavljala gospodarski načrt za 1970. leto in ga bo mogoče izpolniti le s prizadevanjem vseh zaposlenih v tovarni. V ta namen je treba pripraviti akcijske programe izpolnjevanja plana tako v delovnih enotah, obratih kot v delovnih skupinah. Programe morajo pripraviti za to odgovorni delavci.

2. Gospodarski načrt za 1971. leto je istočasno tudi akcijski program in prispevek tovarne k stabilizaciji gospodarstva, čeprav še niso znani vsi stabilizacijski ukrepi.

3. Glede na programe, ki se pripravljajo za stabilizacijo celotnega gospodarstva, delavski svet Železarne zahteva selektivno, ne pa linerano uveljavljanje ukrepov, ker se bo le tako lahko bazična industrija vključila v naš gospodarski sistem.

4. Za nemoteno izpolnjevanje gospodarskega načrta v letu 1971 je treba:

— optimalizirati vse razpoložljive kapacitete skladno s potrebami tržišča,

— zagotoviti potrebne surovine in legure tako po odgovarjajoči dinamiki, kakor po kvaliteti in ceni,

— zaostri normative potrošnje in izplene,

— operativne plane dosledno in racionalno postavljati ter izvajati,

— racionalno koristiti delovni čas in zaposlenost,

— dopolniti sistem nagrajevanja s poudarkom na deferenciranosti in deficitarnosti nekaterih delovnih mest.

5. Tudi v 1971. letu se bo odvajal 4% prispevek za stanovanjsko gradnjo.

Nato so poslušali poročilo, za seje delavskega sveta Železarne neobičajno dopoljen s predvajanjem diapozitivov, direktorja TKR dr. inž. Marina Gabrovška, o problematiki tehnične kontrole in raziskave ter poročilo vodje raziskovalnega oddelka dipl. inž. Oskarja Kürnerja, o raziskovalni dejavnosti v naši Železarni. Obe poročili so brez pripomb sprejeli in izkazali vso podporo tehnični kontroli in raziskavi pri ukrepanju, ki je nakazano v poročilih in tudi izraženo v razpravi. Naročili so, da je treba obe poročili obdelati na seminarjih z odgovornimi delavci obratov (delovodje, asistenti in obratovodje). Nato so na podlagi poročil posameznih odborov sprejeli spremembe pravilnika o priznavanju in izplačevanju nagrad, odbor za izume in racionalizacije so pooblastili, da odobrava izredno plačane dopuste za uspešne avtorje tehničnih izboljšav in za novega člana odbora za izume in racionalizacije izvolili inž. Franca Seljaka.

62. seja odbora za plan in finance

Predsednik odbora za plan in finance Anton Komljanec je sklical 62. seja odbora v četrtek, 24. decembra 1970 in za obravnavo predlagal analizo proizvodnje v II. dekadi decembra, analizo finančnega rezultata v novembru in kot vedno pregled sklepov.

Sklepi prejšnje seje so bili izvršeni, direktor za proizvodnjo pa je poročal o vzrokih slabšega dela obrata plavž od septembra naprej, skladno s sklepom odbora. Glavni vzroki za slabše delo plavža so bili:

1. Kvaliteta sintra zaradi začetnih težav pri obratovanju nove aglomeracije še ni bila takšna kot bi morala biti. Poleg tega vsebuje ruda iz rudnika Tomašica, ki jo uporabljamo kot vložek za aglomeracijo, za približno 2% manj železa kot ruda iz centralnih rudišč Ljubije.

2. Zaradi rekonstrukcije plavža I, je bilo treba prilagoditi obratovanje novim pogojem, kar je trajalo tudi

Skupna seja odbora za poslovno politiko, odbora za plan in finance in odbora za dohodek in nagrajevanje

0 gospodarskem načrtu za 1971

Neposredno pred sejo delavskega sveta Železarne, v torek dne 15. decembra 1970, je predsednik odbora za plan in finance sklical skupno sejo svojega odbora z odborom za poslovno politiko in odborom za dohodek in nagrajevanje z namenom da skupaj obravnavajo gospodarski načrt za leto 1971.

Po temeljiti razpravi predloga gospodarskega načrta so vsi trije odbori sprejeli stališča, ki so jih namenili posredovati delavskemu svetu Železarne na seji, ko je obravnaval gospodarski načrt. Vsa ta stališča so bila posredovana delavskemu svetu Železarne na seji, dne 17. decembra 1970 in jih je delavski svet v celoti sprejel in potrdil. Ker so ta stališča zapopadana v sklepih delavskega sveta Železarne, jih v tem sestavku ponovno ne objavljamo.

Nato je odbor za poslovno politiko na ločeni seji odobril najetj kratkoročnega kredita za osebnih dohodke pri skupnih rezervah SRS in odpis razlike, ki je nastala pri uvozu vtičev.

19. seja komisije za nagrajevanje v valjarni Bela

Komisija za nagrajevanje pri svetu DE je imela 19. redno sejo dne 9. decembra. Na dnevnem redu je bil predlog razdelitve mase osebnega dohodka. S tem v zvezi so bili posredovani osnovni podatki za valjarno Bela, valjarno žice, za vso Železarno in podatki o stanju rezervnega sklada. Na osnovi podatkov, ki jih je posredovalo vodstvo, je komisija sprejela sklep, da je treba valjarni Bela in valjarni žice iz rezervnega sklada dodati 3%. V razpravi je sodeloval tudi tov. Podlip-

Odbor za plan in finance pa je na ločeni seji obravnaval še uspehe proizvodnje v I. dekadi decembra in ugotovil, da je bila proizvodnja uspešna, saj je skupna proizvodnja izvršena 102,5%, blagovna proizvodnja 87,2%. Vzroki za slabšo blagovno proizvodnjo so:

— dela prost dan 1/12,

— okvara Schumg vlečnega stroja, vlečne linije in peskarkega stroja v jeklovleku,

— težave v valjarni 2400 zaradi potisne peči,

— valjanje tanjšega programa in ožjih dimenzij v hladni valjarni, kar zahteva večjo stopnjo predelave, teža pa je manjša.

nik, ki je opozoril na velike razlike osebnih dohodkov, ki jih imajo zaposleni v valjarni Bela. Predlagal je tudi, naj bi napravili primerjalno analizo dohodkov med oddelki za tista delovna mesta, na katerih osebni dohodki še posebej izstopajo. Skladno z dogovorom z vodji oddelkov naj bi norme pregledali, vendar se bo treba o tej zadevi pogovoriti še s tov. Malejem na SEP. Vodje oddelkov naj pripravijo vse probleme, ki nastajajo v zvezi s cenikom, da bi ga lahko spremenili.

se stanje ne bo izboljšalo, lahko nastanejo izredno kritični zastoji v martinarni, kar bi imelo daljnosežne posledice za vse obrate tovarne. Ugotovili so tudi, da so v začetku III. dekade poleg tega nastopile tudi težave zaradi redukcije električnega toka in pomanjkanja mazuta. Zaradi tega nekaj časa ni obratovala električna peč ASEA in dve martinarski peči.

Finančni rezultat novembra je bil zelo dober in vse kaže, da bomo letos izpolnili vse naloge, ki smo si jih zadali s sanacijskim programom. Kritično in zaskrbljujoče je stanje z likvidnimi sredstvi, saj zaradi tega komaj v rednih rokih izplačujemo osebne dohodke, dočim ni prav nič sredstev za nabavo reprodukcijskega materiala. Če se v tem pogledu ne bo našla ustrezna rešitev, bo stanje v januarju zelo kritično.

Sestanki delovnih skupin

HVŽ — KRALJ — POCINKOVALNICA — Sestanek so imeli 18. decembra. Člani delovne skupine so se strinjali z osnutkom pravilnika o odgovornosti delavcev na delu v ZPSZ. Tudi k programu za leto 1971 niso imeli pripomb. Seznanjeni so bili tudi z dolgoročnim planom žičarne za obdobje 1971—1975. S predlaganim proizvodnim programom so se strinjali. Pocinkovalci so imeli pripombe glede otežkočenega dodatka. Upoštevali je treba otežkočene delovne pogoje zaradi kislin-skih hlapov. Ponovno so imeli pripombe glede vzdrževanja.

PLAVŽ — BERLOT — PEČI — Sestanek so imeli 14. decembra. Seznanjeni so bili s proizvodnimi rezultati ter vzroki zaradi katerih ne dosega plana. Prav tako so bili seznanjeni s podatki o poškodbah in ponovno opozorjeni na še večjo previdnost pri delu. Obravnavali so plan za leto 1971. Menijo, da je izpolnjevanje plana odvisno predvsem od nabavne službe, ki mora dobaviti kvalitetne surovine. Poleg tega bo treba izboljšati tehnološko disciplino. Vprašujejo kdaj se bodo povečali osebni dohodki in približali evropskemu merilu, kot so se na primer cene. Zanima jih tudi kdaj bo urejena garderoba za pečarje, ker je sedanja že dotrajana. Nadalje jih je zanimalo kdaj bo urejena napeljava pitne vode k peči št. 1 in kdaj bo začela normalno obratovati nova aglomeracija, ker le-ta sedaj bremeni osebni dohodek ostalih oddelkov v obratu. Postavljeno je bilo tudi vprašanje, zakaj se ne zmanjšuje stalež uslužbencev, tako kot se stalež delavcev.

PLAVŽ — ŽUST — PEČI — Na sestanku 13. decembra so bili prisotni vsi člani delovne skupine razen dveh vozačev, vodje merilne postaje in enega pečarja. Pečarji so na sestanku predlagali, naj bi krmilo mašilnega stroja na VP-1 prestavili na prejšnje mesto. Predlog je umesten zaradi bolj varnega dela. Tudi silos za apnenec bo treba popraviti in urediti napeljavo za pitno vodo. Garderoba je hladna. Proizvodni načrt ni bil dosežen zaradi slabe kvalitete rude. Aglomeracija pa zaradi okvar in zastojev še vedno ne obratuje. Imeli so pripombe zaradi tarifnih postavk, ker niso povečane za eno skupino vsem delavcem, med njimi tudi prvim topilcem iz devete na deseto skupino in žerjavovodjem pa čeprav dela le eden namesto dveh. Rečeno je bilo, da na dnini manjkata dva delavca. Ob koncu pa so obravnavali še predlog srednjeročnega programa, problematiko zaščitnih sredstev in dobili pojasnilo glede občnega zbora.

PLAVŽ — RUS — AGLOMERACIJA — Na sestanku 14. decembra so bile predlagane tri točke dnevnega reda. Pritožujejo se, ker tovarna posveča premalo pozornosti stanovanjski problematiki delavcev. Znano jim je, da Železarna nima dovolj sredstev za te namene, vendar bi jih morali dobiti v republiki. Zavzemali so se za gradnjo več cenejših stanovanj, ki naj bi bila primerna dohodkom delavcev. V zadnjem času rednega čiščenja in popravil ne izvajajo kot je bilo doslej v praksi. Zaradi tega je več zastojev in bi kazalo pravočasno odstraniti razne okvare. Znano je tudi, da je stara aglomeracija dotrajana in so zato čiščenja in popravila še bolj nujna. Težave imajo tudi zaradi dostave surovin iz rudnega dvora v rudarno. Sicer jim je znano, da imajo tudi na transportu premalo delavcev, res pa je, da je vse več stojnin vagonov na njihov račun. Delavci želijo, da bi dobili čimprej zaposlitev v novi aglomeraciji, kjer bodo boljši delovni pogoji.

PLAVŽ — VOGA — AGLOMERACIJA — Sestanek delovne skupine so imeli 11. decembra. K realizaciji proizvodnega programa v novembru niso imeli pripomb. Za tem je vodja delovne skupine obširneje pojasnil pomen srednjeročnega programa razvoja slovenskih železarn in naše tovarne. Zlasti je poudaril gradnjo novih obratov za končne izdelke in še posebej hladne valjarne pločevine.

PLAVŽ — VELIKAJNA — KAMNOLOM — Na sestanku delovne skupine 15. decembra so se pogovarjali o posebnih varnostnih ukrepih v zimskem času. Delati bo treba še bolj previdno zaradi snega in zmrzovanja. Vsem zaposlenim so priporočili, da morajo biti še posebej pozorni do novih

delavcev. Stalno jih je treba poučevati in jih kontrolirati, da bodo varno delali. Vse morebitne zahteve v proizvodnji bo treba reševati skupno in čim hitreje, zaposleni pa se morajo zavzemati na svojih delovnih mestih. Za izpolnjevanje proizvodnega načrta so izvedli tudi nekaj sprememb na delovnih mestih in zato potrebujejo delavce za izpopolnitev staleža. Informirani so bili o srednjeročnem programu Slovenskih železarn. Vprašujejo kdaj bodo odobrene spremembe tarifnih postavk in zakaj niso upoštevani vrtnalci ter vodja drobljenja na granulatorju.

PLAVŽ — JANČIČ — KAMNOLOM TREBEŽ — Na sestanku 14. decembra so analizirali poškodbi iz prejšnjega meseca, ki sta bili »začetniški«. To pomeni, da bo treba novosprejetim delavcem posvečati večjo pozornost, zlasti velja to za delo z drogom, ki je za novosprejete delavce precej nevarno. Seznanjeni so bili tudi z nekaterimi točkami razvojnega programa združenega podjetja Slovenske železarne, v katerega sodi tudi izgradnja nove hladne valjarne pločevine. Probleme imajo s proizvodnjo kvalitetnega dolomita. Ugotavljajo, da v martinarno prihaja preveč drobnih zrn, pomešanih z glino. S tem v zvezi je bilo rečeno, da je precej dolg proces od drobljenja dolomita do uporabe v martinarni. Dolomit se večkrat presuje in tudi nepravilno meša, kar vpliva na granulacijo. Vzroke za to bo treba iskati drugje, ne pa v kamnolomu, ker brez sejalne naprave ne morejo dela opraviti tako kot bi želeli.

PLAVŽ — JELOVCAN APNENICA — Na sestanku 11. decembra so razpravljali o novih gradnjah do leta 1975, o vzdrževanju naprav, ter o problemih, ki nastajajo pri nakladanju apnenca v zimskem času. Govorili so o gradnji nove hladne valjarne, dalje o pogojih za prodajo, zlasti še ker bodo tudi drugod gradili nove hladno predelovalne obrate. Z vzdrževanjem strojev in naprav niso zadovoljni. Kjer obratujejo stroji ali trakovi, mora biti predvsem počiščeno. Tudi zaščitna sredstva je treba racionalno uporabljati, skladno s predpisi, s katerimi je seznanjen sleherni delavec. Le tako se bodo izognili morebitnim nesrečam pri delu. Računati je treba tudi s težavami pri nakladanju apnenca za potrebe plavža v zimskih mesecih. Glavni vzroki so v tem, ker jim primanjkuje košar.

ELEKTROJEKLARNA — PANIČ — PEČI — Na sestanku 14. decembra so obširneje razpravljali o planu za prihodnje leto. O planskih nalogah je govoril obratovodja inž. Ravnik in povedal, da znaša plan 180.000 ton. Z vestnim delom vseh zaposlenih, dalje če ne bo elektromehanskih zastojev in če bodo imeli na razpolago vložek, bodo nalogo lahko izpolnili. Inž. Ravnik je zatem govoril o programu razvoja Slovenskih železarn in pri tem poudaril razvoj naše tovarne. Govorili so še o premijah za rekordno proizvodnjo, ki je bila dosežena 29. novembra. Na sestanku je bilo prisotnih 21 sodelavcev.

LIVARNE — SMOLEJ — MODELNA MIZARNA — Na sestanku delovne skupine so se zavzemali za redne zdravniške preglede. Sredstva za to so zagotovljena. Več pozornosti bo treba posvetiti tudi statutu ZPSZ in se prek njega seznaniti z dolžnostmi in pravicami članov delovne organizacije. Obratovodja je obrazložil proizvodni načrt za leto 1971 s poudarkom, na njihov obrat. Bolj pozorni bomo morali biti do novega kadra za livarje in modelne mizarje. Na ŽIC-u jih bo treba priučiti, praktično pa v delavnicah. Modelne mizarje bo treba vzporedno z livarji jeklene litine pravilno stimulirati, z ozirom na velike in zahtevne modele za odlitke, ki jih imajo v izdelavi v livarni. Člani delovne skupine menijo, da je zaradi zahtevnosti izdelave modelov nujno programirati skupine in sicer tako, da dve skupini napredujeta v deseto, dve pa v deveto grupo. Le tako bo stimuliranje pravilno.

JAVORNIK I — BRIŠAR — TEHTNICA — Sestanek so imeli 15. decembra. Najprej so prebrali zapisnik prejšnjega sestanka, nato pa poslušali poročilo oziroma informacijo obratovodstva. Ob koncu sestanka so razpravljali še o delu sindikalne organizacije. Pripomb niso imeli.

TKR — BENEDIČIČ — OTK ŠAMOTARNA — Na sestanku 16. decembra so razpravljali o osnutku pravilnika o odgovornosti delavcev pri delu. Pripomb niso imeli. V zvezi s tekočo problematiko so omenjali poizkuse na ponvični opeki, z namenom, da bi zmanjšali njeno poroznost na minimum. Nekaj poizkusov z različno granulacijo so že opravili, podobne poizkuse pa naj bi pozneje napravili še na cevni in kanalski opeki, ter na modelih. Sledila je še informacija o perspektivnem planu Železarne.

JAVORNIK I — BENEDIČIČ — ADJUSTAŽA — Sestanek so imeli 14. decembra. K informaciji obratovodstva niso imeli pripomb. V zvezi s srednjeročnim programom so med drugim razpravljali tudi o ustavitvi obrata. V razpravi sta sodelovala sodelavca Zorko in Bauman. Skupina je na osnovi razprave zavzela stališče in postavila naslednje vprašanje: Posamezni agregati v starih valjarnah že dalj časa mirujejo, vendar ni nobenih znakov o začetku nove proizvodnje. Zanima jih, kaj bo v halah starih valjarn po njihovi dokončni ustavitvi.

Vodja delovne skupine je prisotne opozoril, da je treba bolj dosledno upoštevati red in ugotavlja, da je to pri nekaterih precej težko, zlasti ob koncu dne. Sodelavec Kovšča meni, da je prav, če se izvaja disciplina, obenem pa bo treba poskrbeti tudi za ljudi. Opozarja, da bo pri Sack stroju in še na nekaterih drugih delovnih mestih precej težko, ker so vrata stalno odprta zaradi prevoza avtomobilov skozi hale.

RTA — BEDEN — RMR — Na sestanku, dne 2. 12. so največ govorili o nadurnem delu, HVT predpisih in zaščitnih sredstvih. Beseda je tekla tudi o orodju, kontroli instrumentov ter reklamacijah, strokovni pomoči in drugih problemih. Obravnavana je bila problematika nadurnih del in s tem v zvezi koriščenje prostih dni, zlasti kadar so v teku večji remont ali imajo izredna dela. Občasno jim primanjkuje tudi delovne sile. Za izdelavo posebnih specialnih orodij so se dogovorili tako, da bi določili čas za izdelavo skic in bi orodje izdelovali v njihovi delavnici, v primeru večjih del pa tudi v drugih delavnicah. Govoril so tudi o uporabi zaščitnih in čistilnih sredstev ter o delovni disciplini. Za specialna dela jim primanjkuje delovnih prostorov. Omenjeno je bilo tudi vprašanje kontrole instrumentov in s tem v zvezi tudi odgovornost mojstra. Ob koncu sestanka so razpravljali še o orodju in delovnih pripomočkih ter o interni skladiščni službi. Omenjene so bile težave, ki nastajajo zaradi hitro razvijajoče se tehnike in tehnologije v stroki šibkega toka in pnevmatike. Omenjeni so bili tudi osebni dohodki in premiranje.

STROJNO VZDRŽEVANJE — CERKOVNIK — HVŽ — Sestanek so imeli 4. decembra. Razpravljali so o osnutku pravilnika o odgovornosti delavcev na delovnem mestu. Pripombe, kolikor jih je bilo, so se nanašale na člene 68, 86, 87 in 95. Poleg tega so ugotovili, da omenjeni pravilnik v nekaterih primerih ni usklajen z obstoječimi pravilniki (pravilnik HTV). Postavljeno je bilo vprašanje nagrajevanja strugarjev. Vodstvo vzdrževanja HVŽ je že večkrat posredovalo pismeni predlog komisiji za nagrajevanje, vendar je bil odgovor vedno negativen. Vsi so se strinjali s predlogom za povečanje skupin strugarjema in predlagajo, da naj bi na prihodnjem sestanku postavili na dnevni red tudi to vprašanje. Želijo, da se sestanka udeleži tudi obratovodja strojnega vzdrževanja.

JAVORNIK I — ZUPAN — ADJUSTAŽA — Sestanek delovne skupine je bil 11. decembra. Vodja delovne skupine ni bil povsem zadovoljen s tov. Zvanom in Burnikom in meni, da uporabljata poleg zavzetosti tudi način dela, ki ne sodi med sodelavce. Nekateri sodelavci imajo težave zlasti ob začetku in koncu dne, zato jim bo vodja delovne skupine posvetil še večjo pozornost. Sodelavec Kilar pripominja, da je odmerjen čas za umivanje prekratek, zlasti za avtogenske rezalce, ker avtobusi odpeljejo ob 22.05. Tov. Zupančič predlaga uvedbo evidence o avtogenskem rezanju po dneh, tov. Kunšek in Burnik pa naj bi sodelavcem povedala kaj več o pravilniku o odgovornosti na delu in pravilniku za dodelitev stanovanj.

VALJARNA ŽICE — KOREN — Vodja delovne skupine je za sestanek 9. decembra pripravil tri točke dnevnega reda. Najprej so ugotovili, da plan za prihodnje leto predvideva 105.000 ton proizvodnje. Za realizacijo postavljenega plana bo treba predvsem poskrbeti, da bodo naprave nemo-

teno obratovale. Obširneje so govorili o tolerancah in zavaljanosti žice. Bili so mnenja, da tako ozkih toleranc pri sedanjih pogojih ni mogoče izpolniti tudi pri najboljšem prizadevanju zaposlenih. Zavzemajo se za to, da mora biti žica v taki toleranci kot jo je sploh mogoče doseči v sedanji valjarni. K pravilniku o odgovornosti delavcev na delu v ZPSŽ niso imeli pripomb, pač pa so imeli pripombe k pravilniku o urejanju stanovanjskih vprašanj. Vprašujejo, zakaj je treba razpravljati in sprejemati vsako leto nov pravilnik in vse kaže tako, da se vsako leto določajo drugačni kriteriji za dodeljevanje posojil in delitev stanovanj.

JEKLOVLEK — ARNEŽ — BRUSILNICA — Sestanek so imeli 5. decembra. Delovna skupina je bila informirana o planskih nalogah za leto 1971, ko predvidevajo 20.000 ton proizvodnje. Plan brušenega jekla bo možno realizirati v kolikor bo zagotovljen vložek, zlasti še za Schumag brusilni stroj. Problem, s katerim se srečujejo v brusilnici, je tudi kvaliteten premik in dimenzijski asortiment.

Omenjene so bile tudi reklamacije glede toleranc. Obratovodstvo je pripravljeno predlagati premije z namenom, da bi bili brusilci bolj zainteresirani.

Prebrani. Predlagana je bila tudi zamenjava mikrometrov. Ob koncu sestanka je bila prisotnim posredovana informacija o 9-mesečnem poslovanju v tovarni. Pripomb k osnutku pravilnika o odgovornosti na delu v ZPSŽ niso imeli.

STROJNO VZDRŽEVANJE — REPINC — BELA — Sestanek so imeli 14. decembra. Vodja delovne enote je opozoril na nekatere pomembnejše člene pravilnika o odgovornosti na delovnem mestu v ZPSŽ. Največji poudarek je bil na samodisciplini ter na izpolnjevanju delovnih nalog in pa k členom, ki obravnavajo varstvo pri delu. Zaradi pomanjkanja vzdrževalcev in večjih proizvodnih nalog v prihodnjem letu je zaželeno tesno sodelovanje s proizvodnim obratom. Vsako morebitno okvaro je treba takoj odstraniti s skupnimi močmi. Glede denarja, ki ostane sindikalnemu odboru in z njim prosto razpolaga za organizacijo rekreacije in izletov, predlagajo, naj ga sindikat enakomerno razdeli po dnevih. To naj velja tudi za sredstva, porabljena na občnem zboru, ki se ga njihova dnina ne bo mogla udeležiti. V zvezi s štirizmenskimi obratovanjem delovna skupina predlaga, da bi moral biti dodeljen dodatni dopust tudi za nedeljsko delo in praznike. Tako je bilo že včasih, medtem ko je treba sedaj koristiti do-

pust tudi na proste dneve. Kritizirali so slabo kvaliteto in premajhen obrok malice. Tudi ni prav, če mora delavec kupovati malico brez regresa v primerih, ko toplega obroka zmanjka. Na dopoldanski izmeni je delitev malice slabo organizirana in zato delavci preveč zamudijo.

HVŽ — PULEC — ŽARILNICA — Sestanek so imeli 9. decembra. Ker vsi člani delovne skupine niso prebrali in niso bili dovolj seznanjeni s pravilnikom o odgovornosti delavcev na delu v ZPSŽ, je vodja delovne skupine obrazložil nekatere pomembnejše člene. K pravilniku niso imeli pripomb. Povedal je tudi, da bodo že v tem mesecu začeli poskusno uvajati Georg sistem. Več pripomb so imeli zaradi zaščitnih sredstev. Dolge usnjene rokavice so uporabne le tretjino časa, določenega z normativom. Pripombe so imeli tudi zaradi kave, ki je v neustreznih posodi. Žarilci globinskih peči so opozorili na nujno popravilo žarilnih kotlov, žarilec pri zvonastih pečeh pa je zahteval takojšnje popravilo šaržirnih križev in puš. V hladni valjarni morajo biti tudi bolj pozorni pri vezanju kolobarjev. Kurjači generatorjev vprašujejo, kdaj bo rešeno njihovo vprašanje glede po- višanja iz 4. v 5. grupo. Njihov predlog je upravičen in upajo na ugodno rešitev.

Razmiš-
ljanje
ob koncu
leta

Delovna skupina kaj je to?

Delovna skupina je osnovna celica, najbolj enostavna in najmanjša organizacija združenega dela v proizvodnem procesu, delovna skupina je osnova neposrednega samoupravljanja v naši tovarni, delovna skupina je izraz proizvodnih sil v obratu, delovna skupina je člen v neprekinjenem proizvodnem in samoupravnem sistemu: delavski svet Železarne — sveti delovnih enot — kolektivni izvršilni organi — delovne skupine — odgovorni delavci (delovodje, obratovodje itd.) — individualni izvršilni organi — delavski svet Železarne in tako naprej; delovna skupina je lahko tudi kaj drugega in še še. Vsekakor pa je delovna skupina dejstvo v našem samoupravnem sistemu, v naši sedanji praksi. Na žalost v minulem letu, ko so se delovne skupine uvajale v samoupravni sistem nismo naredili vsega kar bi morali in kar bi lahko naredili.

Poglejmo čisto na kratko, kaj je to kar nismo napravili, pa bi morali. Vodje delovnih skupin — delovodje niso ravnali po določenih statuta, predvsem ne po tistih, ki določajo, da sestanke delovnih skupin sklicujejo vodje samoiniciativno po potrebi, najmanj pa enkrat v dveh mesecih oziroma obvezno takrat, ko se v kolektivu obravnavajo vprašanja, dana v javno razpravo ali so objavljene informacije. Ne bi bili objektivni, če ne bi rekli, da je precej delovodij to nalogo izvršilo brez pripombe in moramo v tem pogledu pohvaliti vse delovodje Javornika I, delovodje kamnolomov in apnenice na plavžu, delovodje površinske obdelovalnice in oblikovalnice profilov v valjarni Bela in tako dalje. Kljub prizadevanju nekaterih delovodij, pa se stvari včasih ustavijo, verjetno zato, ker so odgovorni delavci pozabili na določila organizacijskega predpisa, ki določa kdo je za kaj odgovoren. Pravim, da smo ga pozabili, mogoče kdo z njim ni bil niti seznanjen. Ker se iz zapisnikov da ugotoviti, da tudi vodje delovnih skupin niso seznanjeni s tem

organizacijskim predpisom objavljamo izvleček. Gre za organizacijski predpis OR-99-12-01 z dne 7. 7. 1969. Organizacijski predpis veleval:

»Obratovodstvo obdrži za sebe kopijo zapisnika (rumene barve) in na osnovi njega postopa in sicer:

1. Obvesti organe, ki so dali v javno razpravo določeno gradivo o stališčih, predlogih in idejah delovnih skupin.
 2. Operativno ukrepa o zadevah, ki so jih delovne skupine obravnavale in spadajo v območje delovanja obrata.
 3. Zahteva od organov ali služb izven obrata ureditev zadev, ki spadajo v njihovo področje delovanja.
 4. Pripravlja pojasnila in poskrbi, da organi in službe izven obrata pripravijo pojasnila na odprta vprašanja.
 5. Opozarja delovne skupine na morebitne nezakonitosti, nerealnosti, neuresničljivosti, neusklajenosti njihovih zahtev, predlogov, idej itd.
 6. Skrbijo za uresničitev smotrnih in koristnih idej in predlogov, ki jih delovne skupine samoiniciativno posredujejo na svojih sestankih.
- Zaradi tega, ker se nismo ravnali po teh šestih točkah

pine so vzrok za demotivacijo navajale prav v tem smislu.

Odgovorni delavci in kolektivni izvršilni organi oziroma organi upravljanja v delu z delovnimi skupinami tudi niso odigrali vloge, ki jim je namenjena z določenimi statuta, niso se ravnali po določenih statuta, ki točno določa v kolikšnem roku morajo odgovoriti na postavljena vprašanja. To določilo je namenjeno tudi pravočasni razrešitvi konflikta oziroma razrešitvi konflikta prej, preden se zaostri do take mere, da pride do prekinitve dela, pa ga kljub temu velikokrat nismo upoštevali.

Samoupravni organi, predvsem pa delavski svet Železarne, so se zavedali, da bodo delovne skupine dobro delovale le, če se jim bo posvetila potrebna pozornost in, če bomo pristopili k organiziranju vzgoji kadra, ki je za delovne skupine največ odgovoren. V tem smislu je delavski svet sprejel tudi sklep o seminarjih že leta 1969 pa jih

vendar do danes nismo izvedli, niti najbolj preproste ne.

Delovnim skupinam bodo morale več pozornosti posvetiti tudi družbeno politične organizacije tovarne, čeprav gre njim najmanj zameriti, da ni v minulem letu storjeno vse kar bi lahko storili. Če se vsi vzroki za demotivacijo navežejo na določeno delovno skupino, potem tudi ni čudno, da imamo v minulem letu nekaj delovnih skupin, ki se niti enkrat niso sestale. Evidenca kaže, da je takšnih delovnih skupin v obratih 12, in več kot polovica vseh delovnih skupin upravnih služb. To je sicer majhen odstotek, vendar je lahko opozorilo, da pri tem majhnem številu delovnih skupin nekaj ni v redu. Ugotoviti pomanjkljivosti tudi v samih delovnih skupinah, predvsem pa v obratih bi bilo izredno pomembno za nadaljnje razvijanje neposrednega samoupravljanja v naši tovarni in je zlasti temu namenjeno to letoletno razmišljanje.

Priprava vložka za jeklarno

Razgovor uredništva z glavnim direktorjem in direktorji sektorjev

Ob zaključku dovolj uspešnega poslovnega leta naše delovne skupnosti smo prosili glavnega direktorja in direktorje sektorjev, da nam odgovorijo na enotno vprašanje o oceni minulega leta in o najpomembnejših nalogah v prihodnjem letu iz aspekta delovnega področja.

Glavni direktor mag. inž. Peter Kunc Danes so slovenske železarne močnejše kot kdajkoli prej

Ob izteku letošnjega leta lahko s ponosom pregledamo prehojeno pot, saj smo kljub nelikvidnosti, tej največji bolezni jugoslovanskega gospodarstva, ki se kot zahrbtna tvorba še vedno širi in tudi naši železarni ni prizanesla, z vsemi posledicami, ki izhajajo iz tega ter še dodatnega pomanjkanja nekaterih surovin (koks, staro železo...) — dosegli zastavljeni plan.

Z ozirom na reorganizacijo samouprave, kjer smo poglobili principe sodelovanja pri odločanju, do posameznika v železarni, morem trditi, da smo enotnejši tako pri trenutnih akcijah kot pri načrtovanju nadaljnjega razvoja in da je to bistveni kvalitetni premik, ki nam je omogočil dosegati letošnje rezultate.

Letošnje leto je pomenilo za nas tudi prvo leto integracijsko povezanega delovanja z ostalima dvema slovenskima železarnama, pa zato lahko trdim, da smo v tem trenutku močnejši, kot so slovenske železarne kdajkoli bile — in to ne samo zaradi večjega podjetja, temveč tudi zaradi vpliva na gospodarski prostor okrog nas.

Proti koncu letošnjega leta smo priča načrtovanju za novo gospodarsko — že peto — in družbeno reformo, za našo železarno pa lahko tr-

dim, da z ozirom na sanacijski program in izvajanje tega programa že letošnji rezultati bistveno delujejo v smeri stabilizacije gospodarstva.

Za leto 1971 bi želel, da bi delovna vna in prizadevanost vseh zaposlenih v železarni bila vsaj tolikšna kot v iztekajočem letu, ker nam bi to omogočilo:

— da uspešno zaključimo tudi tretje lastno sanacijsko leto,

— da kreativno sodelujemo pri sestavljanju nalog za stabilizacijo celotnega gospodarstva,

— da pospešimo finalizacijo naših proizvodov v lastni proizvodnji,

— da se še dalje povežemo s podjetji kovinske predelovalne industrije in s tem posredno dosežemo finalizacijo,

— da v naslednjem letu opravimo eno petino predvidenega srednjeročnega proizvodnega programa na področju družbenega standarda in razširjene reprodukcije,

— da izpolnimo plan vsaj v taki višini, kot smo ga izpolnili v pretečenem letu.

Prepričan sem, da bomo ob letu, ko bomo pregledovali rezultate, ta pričakovanja izpolnili in s tem omogočili nadaljnji obstoj močne proizvodne organizacije na Jesenicah — v korist nas vseh.

Doseženi rezultati v letošnjem letu — so najboljše čestitke vsem za NOVO LETO!

Direktor proizvodnega sektorja dipl. inž. Avgust Karba Leto 1970 je bilo za proizvodnji sektor trdo

V DE talilnicah so se plavž, predvsem pa martinarna in elektro jeklarna večkrat borili s pomanjkanjem osnovnih surovin. Pri plavžu je bila najbolj kritična situacija v februarju, ko smo morali za en teden celo ustaviti plavž št. 1 zaradi pomanjkanja koks. Vzponedno s tem smo ustavili tudi eno izmed SM peči, ker ni bilo grodlja. Kasneje smo še nekajkrat prišli v večjo ali manjšo krizo zaradi pomanjkanja vložka za SM in električne peči.

V elektro jeklarni smo imeli pri Lectromelt peči letos precej težav zaradi okvar. Dvakrat smo zaradi večjih okvar imeli na tej peči zastoj, ki je trajal več dni.

Posledica vseh zgoraj navedenih problemov je bila, da tako plavž kakor obe jeklarni niso bili v stanju proizvesti takšne količine grodlja in surovega jekla kot je predvideval letošnji plan.

V sivi livarni smo septembra prenehali s proizvodnjo kokil in livnih plošč, ki jo je prevzela železarna šore. Namesto tega proizvajamo VAL elektrode in povečali smo proizvodnjo jekla litine.

V šamotarni smo se borili s kvalitetskimi problemi pri proizvodnji šamotne opeke. Ti pa so v zadnjem času nekoliko manjši.

V bluming valjarni in valjarni žice smo imeli v DE valjarni Bela največ težav. V prvi smo imeli preveč zastojev, prepogoste remonte globinskih peči, v zadnjih mesecih pa znižuje proizvodnjo valjanje blumov 120 mm kvadrat za potrebe srednje proge. V valjarni žice pa smo od septembra v boljši situaciji, ker ni več težav s pečjo. Oba obrata plana skupne proizvodnje nista izpolnila. Isto velja za štekel valjarno in linijo rezanja. Vendar je tu vzrok v tem, ker ni bilo zaradi težav v obeh jeklarinah, pa tudi v bluming valjarni, na razolago dovolj vložka.

Razveseljiva je situacija pri proizvodnji hladno oblikovanih profilov. Tu bomo planirano proizvodnjo znatno prekoračili. K temu je pripomogla postavitev tretjega oblikovalnega stroja in znižanje zastojev na ostalih dveh.

V DE valjarna Javornik sta v letošnjem letu prenehali obratovati težka proga in valjarna 1300. Ukrep je bil nujen zaradi zastarelosti in previsokih obratovalnih stroškov. Zauzavitev obeh prog je zahtevalo precej organizacijskega napora, ki sta ga tako obrata kakor tudi odgovorne službe dobro in uspešno obvladali.

Valjarna 2400 je proizvodni plan preseгла. Dokazala je, da bi lahko proizvedla še več, če bi ji lahko zagotovili več

vložka. Žal to z ozirom na dejstvo, da smo delali z minimalnimi zalogami medfazne proizvodnje, ni bilo mogoče.

Za jeklovlek smo računali, da bo letos proizvedel več kot lani. Vendar nam to ni uspelo in planirane proizvodnje ni dosegel. Glavni vzrok je v tanjšem asortimentu kot je bilo planirano. Poleg tega je pričel obratovati vlečni stroj Schumag z zakasnitvijo in občasno smo imeli tudi težave z zagotovitvijo večjih zalog vložka.

V DE predelovalni obrati smo tudi računali na večjo proizvodnjo kot smo jo dosegli. V hladni valjarni so bile težave z TVT iz ČSSR in Siska, ki jih nismo vedno pravočasno dobili. Domači trakovi iz štekel valjarne pa kvaliteto niso bili vedno najboljši. To stanje se v zadnjem času skladno z nekaterimi ukrepi pri valjanju izboljšuje. Imeli smo tudi več daljših okvar na Demag valjenem stroju.

V žičarni so nas spremljale težave povezane z nižjo proizvodnjo valjane žice. To velja do septembra, ko se je situacija postopoma popravljala. Poleg tega smo imeli tudi daljše okvare na dveh važnih žičarskih strojih. V zadnjih dveh mesecih smo dosegli v tem obratu rekord-

Posledica vseh navedenih težav je bila, da je skupna proizvodnja za približno 9% pod planom. Istočasno pa smo kljub temu dosegli, da smo pri blagovni proizvodnji le nekaj desetink odstotka pod planirano številko. To je bilo mogoče doseči zato, ker smo del vložka za nekatere obrate kupili drugod.

V letu 1971 nas čakajo velike naloge. Treba bo proizvesti več grodlja kot letos. K temu bo pripomogla nova aglomeracija, ki je pričela obratovati v letošnjem septembru.

Največji napor bo potreben v obeh jeklarinah. Plan predvideva proizvodnjo 500.000 t surovega jekla (320.000 SM in 180.000 elektro). Če nam bo to uspelo, potem bomo zagotovili potreben vložek za ostale obrate. Pri tem seveda ne gre samo za količino, temveč tudi za izpolnjevanje predpisanega proizvodnega programa v ustrezni kvaliteti. V veliki meri bo na to vplivala preskrba s potrebnimi surovinami in pripravljenost električnih peči za obratovanje. V tem oziru se situacija v zadnjem času izboljšuje.

Izmed ostalih obratov bosta morala izpolniti svoje planske zadolžitve predvsem bluming valjarna in valjarna

no proizvodnjo. To nam obeta boljše perspektivo za prihodnje leto.

V elektrodnem obratu smo imeli težave s preskrbo žice in nekaterih uvoznih surovin. Žice ni bilo vedno dovolj iz prej navedenih vzrokov, povezanih z delom valjarne žice in žičarne. Pri uvoznih surovinah pa smo imeli probleme finančne narave.

Za žebljarno tudi velja podobno kot za elektrodni obrat. Ni bilo vedno dovolj žice in ustreznega asortimenta. Poleg tega se v zadnjem času spreminjajo tudi zahteve tržišča z večjih na manjše dimenzije žičnikov.

V vseh obratih smo imeli v letu 1970 tudi večje ali manjše težave zaradi fluktuacije in pomanjkanja delavcev. K temu je treba dodati, da tudi tehnološka in delovna disciplina ni bila vedno in povsod najbolj vzorna.

Žice. Če bo bluming valjarna predelala vse jeklo, ki bo prišlo iz obeh jeklarin, valjarna žice pa izvaljala zadosti kvalitete žice za potrebe žičarne, potem bodo tudi ostali obrati lahko opravili svojo nalogo. Dejanske možnosti za to so. V bluming valjarni pripravljamo določeno tehnološko spremembo v vključitvi potisne peči v stalen proces. Valjarna žice pa kaže v zadnjem času precejšen napredek v proizvodnji. Določeni naporji bodo potrebni še pri izboljšanju kvalitete izvaljane žice.

Pri ostalih obratih so izgle- di za izpolnitev proizvodnega plana v letu 1971 precej realni. Osnovni pogoj bo zadostna količina vložka v potrebnem asortimentu in kvaliteti. Če nam bo to uspelo, potem številka 365.500 ton blagovne proizvodnje v prihodnjem letu ni nedosegljiva!

Direktor tehničnega sektorja Bogomil Homovec

Ob primerni prizadevnosti vzdrževalcev in ob sodelovanju proizvajalcev bomo zmogli naloge

Železarna je v letu, ki ga zaključujemo, v glavnem realizirala investicije, ki izhajajo še iz tako imenovanega 47. natečaja Jugoslovanske investicijske banke. Izvršene so bile tudi nekatere dopolnitve naprav in urejene slabe toč-

tiv, ki so bile v obratovanju še pred desetimi leti, smo zmanjšali njihovo število na deset.

Težave v transportu so bile zaradi okvar na Diesel lokomotivi. Med letom nabavljeni Mann tovarnjaki so se odlič-

va Bela — Javornik, prestavitev Naxos brusilnega stroja, portalni žerjav, brusilni stroj Centromaskin, izgradnja hale in naprav za proizvodnjo varilnega praška ter nekatera manjša dela.

Kontrola remontov na pečeh je obsegala 97 manjših in večjih del. V tem letu je bilo pregledanih 18 žerjavov, 369 verig itd. Med letom smo pričeli s preizkušnjo aglomeracije, ki bo dokončno pričela obratovati v prvem četrtletju prihodnjega leta. S tem bo obrat plavž dobil optimalne možnosti za pripravo vsipa za svojo proizvodnjo.

V čistilnici bluming izpopolnjujemo zadnje pogoje za dobro delo, to je dodatni žerjav, dodatne čistilne kapacitete, ureditev Edgerja, v pripravi pa je še avtomatika za debelino na štelci valjar- ni.

V jeklovleku so začeli obratovati dodatni stroji za vlečenje, brušenje in kontrolo.

V hladni valjarni — žičarni je v rekonstrukciji konti ža-

rilna peč, dovršeni pa so žičarski stroji Herborn.

V žebljarni postavljajo avtomatski pakirni stroj. V letu 1971 nas čaka delo predvsem na dovršitvi pričeti del, na urejevanju naprav ter ugotovitvi vzdrževanja tako, da bodo zastoji na ravni planiranih. V tej smeri bo potrebno izvršiti več drobnih del in rekonstrukcij ter s tem odstraniti žarišča okvar, zlasti na aglomeraciji, električnih pečeh ter valjarni Bluming. Pri tem se zanašamo na primerno prizadevnost vzdrževalcev in dobro sodelovanje s proizvodnimi delavci. Računamo tudi na nekaj boljše preskrbo z rezervnimi deli, zlasti iz uvoza. Predvidevamo, da bomo uspeli v najkrajšem času dokončati vsa dela na rekonstrukcijah, ki se izvajajo, da bodo naprave čim boljše pripravljene za obratovanje.

Osnovna naloga sektorja v prihodnjem letu bo, da pripravi dokumentacijo za povečano proizvodnjo hladno

oblikovanih profilov in za žičarno, v ostalih obratih pa izvajati take racionalizacije, ki bodo nujno povečale zmogljivosti proizvodnih agregatov. Urediti bo potrebno transportna vprašanja tako v obratih kot izven, dopolniti valjarno žice s povečanjem kapacitete čiščenja.

Glavni projekt našega srednjeročnega plana ostaja hladna valjarna na Beli s kapaciteto okrog 150.000 ton, za katero moramo najti v prihodnjem letu finančno konstrukcijo ter do kraja obdelati projekte in skleniti pogodbe.

Za uvajanje nadaljnje finalizacije so v študiju razni projekti za transportne naprave in bo nujno v prvem polletju najti najoptimalnejšo rešitev ter pričeti z ustreznimi pripravami oz. proizvodnjo.

Naloge pri nadaljnjem razvoju so izredno zahtevne, zato pričakujemo aktivno sodelovanje celotnega sektorja ob največji pomoči celotnega kolektiva.

ke, ki so se pokazale v dosedanjih investicijah. To je sektorju nalagalo veliko drobnega dela pri zmanjšanem staležu zaposlenih. Lahko bi smelo trditi, da bi bila dela centralne organizacije izredno težko izvršena tako, kot je bilo.

V energiji ni bilo posebnih problemov niti večje redukcije električne energije. Popravljen je bil poškodovan trafo postaja 110/35 KW. Težave so bile še vedno v preskrbi s hladilno vodo v času nalivov, ker nam še ni uspelo izpopolniti čistilnih naprav. V proizvodnji acetilena imamo še težave, ker naprava ne ustreza več današnjim predpisom. Preskrba z mazutom je bila boljša, ker je v polni meri prišel do veljave rezervoar za 5000 m³, ki služi kot važna rezerva. Premajhno pa je skladišče za butan. Obratovanje generatorjev nam je uspelo zmanjšati na en sam generator, ki pa bo predvidoma tudi zastavljen v prvem četrtletju prihodnjega leta.

V oddelku energetskega gospodarstva so prizadevanja veljala izboljšanje porabe energetskih medijev, zlasti na plavžu, jeklarni in valjarniških pečeh ter večji porabi kisika v Železarni. Delali smo tudi na tem, da se izboljša preskrba s toplo vodo v obratih ter uredi celotno ogrevanje, ki pa bo na žalost v predlovalnih obratih urejeno šele v januarju.

V medobratnem transportu surovin in materialov smo izvrševali nadaljnjo racionalizacijo in dosegli, da se je število lokomotiv v obratovanju zmanjšalo. V veliki meri je ukinjen ozkotirni promet, ki sedaj obratuje samo še za potrebe jeklarne in plavža ter le malenkost za valjarne na Javorniku. Od 22 lokomo-

no vključili v proizvodni proces.

V vzdrževanju smo imeli precej težav zaradi mnogih novih naprav, ki so v zadnjih letih začele obratovati in katerih tehnologija popravil še ni povsem osvojena, pa tudi rezervnih delov zaradi pomanjkanja dinarskih in deviznih sredstev ni bilo dovolj na razpolago.

Fluktuacija vzdrževalcev, ki z lahkoto dobijo zaposlitev v drugih gospodarskih organizacijah, je bila precejšnja, kar je tudi oteževalo delo. Prizadevali smo si za čim boljše izvrševanje planiranih remontov, za zmanjšanje zastojev s povečanjem preventivnih posegov ter odstranitve žarišč okvar na proizvodnih napravah. Po inozemskih izkušnjah smo pričeli v nekaterih oddelkih izvajati dnevno kontrolo pri dnevnem programiranju popravil. Od tega pričakujemo ugodne rezultate.

Med posebne uspehe lahko uvrstimo rekonstrukcijo peči v valjarni žice in izvrševanje planiranih remontov nasploh. Zastoji so v glavnem ostali na istem nivoju kot lani, še naprej pa so težave na nekaterih objektih, na katerih intenzivno delamo kot: nova aglomeracija, električne peči, kleščni žerjav, valjarna žice, brusilni stroj Rau, Demag valjni stroj ter večina žerjavov.

Tehnične službe so izvajale drobna dela na popravilih in izboljšavah naprav kot so: filtri za hladilno vodo, dodatni rezervoar v šamotarni, popravila delavnice cestnih vozil, namestitve bakle za vžig plavžnega plina, prestavitev ozkotirne tehtnice, mazilni sistem valjarne žice, nadsvetloba žebljarne, tehnični plin na haldo, energetska poveza-

Leto, ki ga zaključujemo, je bilo v pogledu tržišča oziroma prodaje zelo razgibano, saj je povpraševanje daleč presegalo možnosti ponudbe in naročila so stalno presegala naše proizvodne možnosti. Nasprotno temu pa je bilo stalno prisotno vprašanje nepravočasnega plačevanja računov naših kupcev, oziroma nelikvidnosti, kar nam je zmanjševalo možnosti za nabavo surovin in repromateriala. Tako, da zaradi tega v izredno konjunktornem letu nismo izkoristili vsega in beležimo nižjo blagovno proizvodnjo kot leto prej. V tem in številnih okvarah oziroma proizvodnih težavah ter v ukinitvi proizvodnje v dveh obratih, so tudi osnovni vzroki, da se je poslabšalo izpolnjevanje dobavnih rokov. Kljub izredni proizvodni problematiki, tako subjektivne kot objektivne narave, pa je število reklamacij, zlasti kakovostnih, za okrog 15 % manjše kot leto prej.

Letos smo izvozili 20.600 ton svojih izdelkov v vrednosti 2.900.000 dolarjev, ali 40.200.000 dinarjev. Prvo mesto pri izvozu zavzema Zahodna Nemčija, sledi pa ji Italija. Poleg tega smo izvozili nekaj svojih izdelkov tudi v Brazilijo, na Poljsko in v Avstrijo, izvoz v Ameriko pa se je letos občutno zmanjšal. Permanentnega izvoza v vzhodnoevropske države letos nismo imeli, v okviru blagovne za-

menjave smo poslovali edino s podjetji v SR Romuniji.

Kakor sem že omenil, smo imeli v minulem letu veliko težav v preskrbi s surovinami in ostalim materialom iz znanih vzrokov. K tem težavam pa se je pridružilo še znatno povišanje cen staremu železu, koksu in drugim materialom.

Omeniti moram tudi odpravo blaga, ki je potekala skladno s proizvodnim in blagovnim planom. Posebnih težav tu nismo imeli, le da smo se zaradi pomanjkanja vagonov predvsem ob koncu meseca posluževali tudi zunanjih kamionskih prevozov. Poudariti pa moram, da smo letos, nasproti lanskemu letu občutno zmanjšali stojni-

ne. Tako so le-te v prvih enajstih mesecih lani znašale 132.985.500 din, letos v istem času pa le 44.739.000 din, kar pomeni znižanje za 88.246.500 din.

Kljub zaostrenim ukrepom proti kupcem, ki nam veliko dolgujejo s tem, da smo jim ustavljali dobavo, nismo dosegli nobenega uspeha. Celo nasprotno, po sprejemu stabilizacijskih ukrepov v zveznem izvršnem svetu, se je dolgotrajno kupcev še povečalo. To nas je pripeljalo še v večjo nelikvidnost, da nismo sposobni pravočasno odpirati akreditivov za uvozne surovine. Tako smo se znašli v položaju, da so zaloge koka, starega železa in drugih

(Nadalj. na 10. str.)

Direktor finančno-računovodskega sektorja dipl. oec. Mitja Medvešek

Letos uspešni, kot že več let ne

Železarna Jesenice bo v letošnjem letu izpolnila obveze, ki si jih je zadala s sanacijskim programom in z družbenim planom proizvodnje. Tako fizični kot finančni rezultati so ugodni, kar je za sluga smeje redukcije in ukinitev proizvodnje v starih obratih, utečenega ritma in dosežene proizvodnje v osta-

zelo verjetno tudi dosežena. S tem pa bo dosežen osnovni pogoj našega sanacijskega programa, ki ima za svojo posledico ob taki proizvodnji ugodne ekonomske pokazatelje. To nam dokazuje to, da iz SSP in ostanka dohodka (dobička) pokrili tudi 10,3 milijona razmejitvenih stroškov investicijskega vzdrže-

zavri plačevanja, čeprav je bilo tudi na tem področju narejenega že več kot v lanskem letu. Samo primerjava med poprečno mesečno planirano, fakturirano in plačano realizacijo nam pokaže, da smo letos imeli mesečno za 7,6 milij. din več planirane, za 8,3 milij. din več fakturirane in za 6,5 milij. din več plačane realizacije. Drug dokaz je v tem, da smo v letošnjih 11 mesecih imeli več plačane realizacije kot v celem lanskem letu. Vendar nam to glede na podražitve surovin in potrebne avanse za uvoz deficitarnih surovin in rezervnih delov še vedno ne zadostuje.

Poprečen mesečni izpad plačane realizacije v primerjavi s fakturirano je bil 4,8 milij. din. Situacijo pa slabša še neugodna struktura plačane realizacije. To potrjuje tabela zgoraj desno:

	v milij. din	
kompenzacije in asignacije	498.4	63 %
priliv	140.3	18 %
menice	74.1	9 %
izvoz	38.8	5 %
kliring	38.4	5 %
skupaj	790.0	100 %

Ob tako nizkem deležu denarnega priliva na žiro račun in ob politični podpori, naj se še ta sredstva usmerjajo za izplačilo osebnih dohodkov, so želje in napor, da bi se železarna Jesenice deblokirala, skoraj absurdni. Če primerjamo saldo blokade v začetku leta (163,8 milij. din) in konca novembra (147,7 milij. din), ugotovimo zmanjšanje v letošnjem letu za 16,1 milij. din ali 10 %.

Od celotnega zneska blokade lahko napravimo naslednjo strukturo:

	milij. din	%
obveznosti do dobaviteljev	90.9	62
obveznosti do bank	48.8	33
družbene obveznosti	8.0	5
skupaj	147.7	100

Iz predloženega pregleda ugotovimo, da obveznosti do posameznih bank (anuitete, obresti in kritje za garancije) predstavljajo 1/3 celotne blokade. Po drugi strani pa domači dobavitelji, ki poznajo problem blokade in vrstnega reda za vsako zapadlo dolgo vanje, zahtevajo akceptni nalog ali pa tožijo. Konec novembra je bil saldo domačih dobaviteljev (brez avansov inozemskim dobaviteljem ter nefakturiranih in nelikvidiranih dobav) 104,6 milij. dinarjev, od tega je bilo na blokadi pokritih 90,9 milij. din ali 87 %.

Železarna je v letošnjem letu predvsem s kompenzacijski uspela bistveno znižati saldo dobaviteljev:

1. 1. 1970	184.0 milij. din
31. 3. 1970	111.2 milij. din
30. 6. 1970	74.2 milij. din
30. 9. 1970	71.0 milij. din
30. 11. 1970	87.5 milij. din

Iz pregleda lahko ugotovimo, da je saldo dobaviteljev v letošnjem letu padel (čeprav v decembru pričakujemo porast) za 96,5 milij. dinarjev, kar gre v glavnem na račun kompenzacij in povečanih kreditov, saj smo v začetku leta imeli 111,1 milij. din kratkoročnih in 93,1 milij. din dolgoročnih kreditov za obratna sredstva (skupaj 204,2 milij. din), konec novembra pa je bilo 96,0 milij. din kratkoročnih in 138,0 milij. din dolgoročnih (skupaj 234,0 milij. din oz. skupna razlika 29,8 milij. din). Pri problematiki naših dobaviteljev z veliko težavo rešujemo dva problema:

— plačevanje trem slovenskim podjetjem (Petrol, Savske elektrarne in ZŽTP Ljubljana), ki jih nikakor ne moremo speljati v kompenzacijske kroge.

Železarna Jesenice je v zadnjem kvartalu leta 1970 v izredno kritični situaciji glede nabave in plačevanja osnovnih surovin in najbolj nujnih rezervnih delov. Zaloge starega železa in koksa nam ne zagotavljajo niti enomesečnega obratovanja, pomanjkanje nekaterih rezervnih delov pa je že tako kritično, da smo pri nekaterih agregatih bolj zaradi sreče in izredne prizadevnosti vzdrževalcev uspeli zagotoviti kontinuiranost obratovanja.

Osnovna naloga za leto 1971 je:

— preskrbeti zadosti sredstev, ki bodo zagotovila nemoteno obratovanje na planirani obseg proizvodnje. S tem ne bodo izpadli tudi ugodni ekonomski efekti. Na tako zagotovitev sredstev pa moramo misliti že takrat, ko proizvodnjo programiramo, ko jo vlivamo, valjamo in vlečemo ter predvsem, ko jo prodajamo. Dejstvo je, da finančni sektor ne more reševati napak in dogovorov sektorjev in služb še takrat, ko je treba od kupcev iztisniti plačilo.

Direktor sektorja za tehnično kontrolo in raziskave dr. inž. Marin Gabrovšek

Nadaljna stabilizacija tehnoloških procesov

Če ob zaključku leta pregledam postavljene plan raziskovalnega dela in njegovo izpolnitev ugotovljam, da smo v raziskovalnem delu v Železarni v mnogočem uspeli, da je pa še niz nerešenih drobnih stvari, katerih rešitev je odvisna od vestnosti dela posameznikov. Težišče strokovnega dela je bilo v letu 1970 v stabilizaciji proizvodnih in predelovalnih procesov jekla v novih, a za Železarno najbolj pomembnih

obratih, to je v talilnicah in valjarni Bela. Naj v začetku omenim nekaj rezultatov dela:

— v elektro jeklarni so bili uspešni preizkusi izdelave visoko legiranih nerjavnih in ventilskih jekel v ASEA peči; — postavljeni so hitri in ekonomični postopki za izdelavo jekla v električnih pečeh, z eno ali dvema žlindrama, ki bi zagotavljali izdelavo 6 šarž dnevno na vsaki peči. Nismo pa še uspeli urediti poslužev-

lih obratih in končno sprejete mehanizma.

Rezultati za enajst mesecev kažejo precej ugodno sliko:

	I-XI-70	plan. 70	Indeks	doseženo Ø mesečno
eksterna realizacija	843.1	859.6	98	76.6
lastne storitve	114.1	144.2	79	10.4
neposlovni dohodki	15.0	20.0	75	1.4
celotni dohodek	972.2	1.025.8	95	88.4
porabljena sredstva	774.0	823.8	94	70.4
dohodek	198.2	200.0	99	18.0
pogodbene obveznosti	38.2	41.8	91	3.5
zakonske obveznosti	17.9	20.7	86	1.6
osebni dohodki	126.6	135.5	93	11.5
tekoča izplačila SSP	6.5	2.0	325	0.6
ostanek čistega dohodka	9.0	0.0	—	0.8

Planirani indeks za 11 mesecev je 92.

Blagovna proizvodnja v enajstih mesecih je bila izvršena v višini 312.437 ton, kar je le za 0,2 % izpod planirane za to obdobje in bo v predvideni letni količini 343.610 ton

**Direktor
komercialnega
sektorja
Bogdan Knaflič**

(Nadalj. z 9. str.)

materialov minimalne. Trudimo se, da bi z dodatnimi krediti poskušali reševati nastali položaj in zagotoviti normalno obratovanje oziroma proizvodnjo.

Pravočasno zagotavljanje surovin in ostalega materiala za nemoten potek proizvodnje, bo ena najbolj odgovornih in težavnih nalog, s katero bomo stopili v novo leto. S tem je seveda povezana naša obveznost do kupcev in izpolnjevanje dobavnih rokov, oziroma izvrševanje našega proizvodnega načrta za leto 1971. Reševanjem teh vprašanj tako vodstvo podjetja, kot pristojne službe posvečamo maksimalno pozornost, s čemer bi se radi izognili težjim posledicam, oziroma zagotovili normalno proizvodnjo.

vanja in poskusne proizvodnje iz prejšnjih let, ki pa so zajeti v porabljenih sredstvih in s tem zmanjšujejo dohodek.

Danes, ko lahko ugotavljamo, da bo železarna Jesenice zaključila poslovno leto tako uspešno kot že vrsto let nazaj ne, pa smo pred resnim problemom, kako bomo obratovali januarja leta 1971. Permanentno pomanjkanje obratnih sredstev, ki je glede na sklade in kredite za trajna obratna sredstva ob najostrejših (bančnih) normativih vezave dni za zaloge, kupce in dobavitelje, bilo 30. IX. 1970 116 milijonov dinarjev, se je v zadnjem kvartalu še povečalo. Osnovni vzrok je nelikvidnost gospodarstva, s tem pa izredno slabo plačevanje naših kupcev.

V dokaz navajamo samo nekaj pokazateljev stanja saldov kupcev:

1. 1. 1970	179.4 milij. din
31. 3. 1970	194.0 milij. din
30. 6. 1970	188.1 milij. din
30. 9. 1970	212.3 milij. din
30. 11. 1970	252.6 milij. din

Iz pregleda lahko ugotovimo, da je saldo kupcev v prvem polletju težil k upadanju, v drugem polletju pa je v stalnem porastu z največjim skokom v novembru. Novi gospodarski ukrepi so

vanja peči s surovinami in pospešiti delo v livni jami, zaradi česar teh dosežkov v praksi še ne izkoriščamo;

— v jeklarni se uspešno uvaja proces preprihovanja jekla z argonom, kar bo vplivalo pozitivno na homogenost izdelanega jekla, čistočo, fizikalne lastnosti in dobit (izplen);

— z uspehom izdelujejo v jeklarni šarže z nizkim žvplom do 0,025 %, kar je osnovni pogoj, da se zagotovi kvaliteten vložek za izdelavo in nadaljnjo predelavo pločevine štekel;

— v valjarni na Beli smo z uspehom zaključili preizkuse ogrevanja in valjanja visoko legiranih feritnih in avstenitnih nerjavnih jekel ter nekaterih vrst jekel za ventile;

— v valjarni štekel je viden napredek v tehnologiji valjanja TVT kar dokazuje, da bo operativni kader v bodoče sposoben valjati kvaliteten vložek tudi za hladno valjarstvo.

Z usposobitvijo krčilnega ogrodja, kot dodatnega agregata za valjanje TVT in postavitev brusilnega stroja za slabe, so podane tudi vse možnosti za začetek proizvodnje visokovrednih proizvodov na štekel;

— uspeli smo postaviti normative v pogledu dobiti (izplenov) na blumingu. Zasedanje dobiti kaže, da smo v drugem polletju dosegli izredno dobre rezultate, kar vsekakor daje doprinos k ekonomiki proizvodnje. Istočasno smo pa dokazali, da smo sposobni tudi za kvaliteten proizvodnjo če le hočemo.

Zeleti je le, da bi tudi na področju dobiti (izplenov) proizvodnjo stabilizirali;

— proizvodnja finoizraženih jekel s povišano mejo iztezanja, narašča; tehnologija proizvodnje in kvaliteta teh jekel se je stabilizirala zaradi česar postajajo tudi te vrste jekel vedno bolj zanimive za našo predelovalno industrijo;

— na področju avtomatskih jekel predstavlja kvaliteta C 3990 optimum v pogledu kvalitete ter prejemo tudi od potrošnikov priznanje za to kvaliteto jekla. Uspešno se razvija tudi raziskovalno delo na področju izdelave jekla legiranega s svincom;

— razširili smo asortiment dodatnega materiala in sicer z novimi elektrodami Sava 200 Sava G. V. za gravitacijsko varjenje, EVB Mo, EVB Cr Mo, EVB 2 Cr Mo.

Na področju avtomatskega varjenja smo osvojili žice za varjenje pod praškom v kvalitetah EPP 2 Mo, EPP 3 Mo Ni in EPP 4. in prašek EP 40.

Poleg navedenega kvaliteta asortimenta je potrebno omeniti tudi proizvodnjo dodatnega materiala za varjenje aluminija in njegovih zlitin ter proizvodnjo elektrode za varjenje sive litine;

— poostri smo vhodno kontrolo surovin, postavili normative kvalitete, kar brez dvoma pozitivno vpliva na delo talilnic in ostalih obratov. Prav delo kemičnega oddelka povezuje s proizvajalcem

izolacijskih plošč, je bistveno pripomoglo k stabilizaciji lunkeja v jeklarni.

Omenil sem le nekaj področij raziskovalnega dela. Če ocenjujem delo TKR in sodelovanje strokovnega kadra v Železarni v splošnem na raziskovalnem področju, potem ugotavljam, da smo na področju osvajanja tehnologije marsikdaj pred proizvodnjo. To se pravi, da nismo bili sposobni dosežkov raziskovalnega dela pravočasno vpeljati v proizvodni proces in jih aplicirati pri vsakdanjem delu. Ne izključujem objektivnih težav, ki pri tem nastopajo. Žal pa so bolj boleče subjektivne napake kot na primer:

— da ne postavimo livne jame, kot to zahteva proizvodni postopek;

— da nismo dosledni pri oceni livnega materiala in kvaliteti uporabljenih kokil čeprav vemo, da ima slaba površina kokile težke posledice na kvaliteto končnega izdelka;

— da je v valjarni večkrat pomembnejša premija, kakor pa kvaliteta in ekonomska proizvodnja, kar se odraža v površini valjanca itd.;

— da premikač zapusti lokomotivo in ni mogoče nemo-teno posluževanje peči.

Se in še bi lahko našteval podobne propuste, ki izgledata zelo nepomembni, ki pa ne zahtevajo nobenega večjega strokovnega znanja, niti naprežanja pri delu, vendar pa bistveno pripomorejo k dinamiki, kvaliteti ter ekonomiki proizvodnje.

Izhajajoč iz teh ugotovitev pa lahko rečem, da bi lahko v preteklem letu dosegli še boljše rezultate, kakor jih beležimo. To se pravi, da bi bilo lahko delo strokovnega kadra še bolj usmerjeno v osvajanje procesov in proizvodov pomembnih za perspektivo podjetja. Zaradi odstopanj od že postavljenih regulativov in pomanjkanja čuta odgovornosti do dela, pa večkrat dragoceno strokovno delovno silo uporabljamo za popraviljanje malomarnosti posameznikov in obnavljanje že dokončnega raziskovalnega dela.

Tudi v letu 1971 bo težišče raziskovalnega dela v nadaljnji stabilizaciji tehnoloških procesov. Kot posebne naloge bi omenil:

— nadaljevanje tehnologije proizvodnje samohodnega sintra v novi aglomeraciji;

— osvajanje proizvodnje nepomirjenih jekel v jeklarni kot vložek za hladno valjarstvo;

— vpeljati proces preprihovanja jekla z argonom v ponici kot redni tehnološki postopek za določene kvalitete jekla;

— v valjarni bluming je potrebno prilagoditi režime ogrevanja posameznih vrst jekel, da bomo v pogledu potrošnje kalorij predvsem pa kvalitete valjanca dosegli optimalne rezultate.

— v valjarni štekel moramo osvojiti valjanje kvaliteten jekel v obliki trakov do

širine 1000 mm. Posebni poudarek je tudi na visoko legiranih in nerjavnih jeklih. S postavitev brusilnega stroja in predvidene linije za flegiranje slabov in ogrevanjem prek potisne peči, so podani osnovni pogoji za kvaliteten proizvodnjo. S tem v zvezi bodo usmerjeni preizkusi tudi v izdelavo nerjavne pločevine v brušenem stanju;

— v valjarni žice na Beli bomo z vso intenzivnostjo osvajali postopke valjanja srednje in visoko legiranih jekel kot vložek za nadaljnjo predelavo v jeklovleku in žičarni;

— v hladni valjarni bo težišče dela v osvajanju proizvodnje dinamo trakov na rekonstruiranem agregatu in reševanju problemov valjanja domačih kvaliteten TVT;

— v žičarni bomo dopolnjevali tehnologijo pobakrenja in vlečenja žice VAC 60., patentirane žice in vlečenje srednje ter visoko legiranih jekel predvsem za elektrodni oddelek;

— poleg nadaljnjega dela na razširitvi kvaliteta asortimenta v elektrodnem oddelku bo strokovno delo usmerjeno tudi v osvajanje proizvodnje varilnega praška na novo izgrajenem agregatu za taljenje.

Omenil sem le nekaj problemov, kateri bodo v prihodnjem letu predmet raziskovalnega dela v Železarni. Kakšne so realne možnosti, da te programe izpolnimo?

Prepričan sem, da bomo pri delu uspeli, vendar le v primeru, če bo nas vse vodila ista misel, uspeti pri delu in delati za napredek Železarne. Tehnološki proces izdelave in predelave jekla je medsebojno tesno povezan; ni odvisen samo od dela visoko strokovnega kadra ampak od slehernega člana, ki posredno ali neposredno sodeluje v proizvodnem procesu. To zahteva delovno zvestost na vseh nivojih. Žal prevečkrat iščemo krivdo za neuspehe v upravi podjetja, pri delu vodstev DE in obratov. Na drugi strani pa le

težko priznamo, da so naši problemi v proizvodnji v veliki meri posledica odstopanja od že poznane in postavljene tehnologije in da nimamo ali ne najdemo metode, da bi pri slehernem članu Železarne vzbudili občutek pripadnosti do kolektiva in s tem interes za kvaliteten delo.

Sleheri član kolektiva predstavlja pomemben del v tem pestrem mozaiku Železarne, ki oblikuje delo in kvaliteto naših proizvodov ter s tem ekonomiko poslovanja podjetja kot celote. Zato bi želeli, da bi poleg reševanja omenjenih raziskovalnih nalog bila v letu 1971 tudi skupna naloga, tako strokovnega kadra, kakor tudi samoupravnih organov v Železarni: vzbuditi pri železarjih pripadnost do kolektiva in povečati čut odgovornosti na delovnem mestu.

Uspeti na tem področju bi bilo moje letoletno voščilo kolektivu za leto 1971. Upam, da bomo z vsestranskim sodelovanjem tudi na tem področju uspeli.

Direktor sektorja za ekonomiko dipl. inž. Ivo Arzenšek

Delati kvalitetno in ceneje

Navada in potreba je, da ob koncu leta, ko zaključujemo zaokroženo poslovno obdobje, damo oceno o rezultatih našega dela. Običajno ocenjujemo pretečeno obdobje predvsem s pozitivne strani,

zaradi pretirane krvnega obtoka, ne po lastni krivdi. Kaj pomeni ustavitev proizvodnje, naj ponazori podatki, da npr. tona blagovne proizvodnje krije 1150 din fiksnih stroškov. Zmanjša-

svoje dejavnosti nizko akumulativna.

Leto 1970 je drugo leto po sanaciji, ko bo bilanca pozitivna in ko bomo iz rezultata krili tudi del prevzetih sanacijskih obveznosti prejšnjih let. Zato bi bile težke posledice, če bi se ta trend obrnil v nasprotno smer, tako za Železarno samo, nič manj pa za tisti del predelovalne industrije, ki uporablja naše proizvode.

S področja dela strokovnih služb sektorja za ekonomiko želim, da se v letu 1971 realizirajo predvsem vse tiste naloge, ki bodo pripomogle k čim boljšemu uspehu, kar pomeni, delati kvalitetno in ceneje. Zato naj bodo naše poslovne odločitve hitre in strokovno podprte s strokovnimi analizami, s premišljenimi organizacijskimi posegi in z optimalnimi proizvodnimi programi. Skladno z doseženimi rezultati in vloženemu delu pa bo seveda stalna skrb, da za dosego primernih OD uvedemo čim bolj stimulative oblike nagajevanja. Za taka načela in principe dela pa bo potrebno na vseh nivojih več doslednosti in odgovornosti.

letu, ki je pred nami, pa veliko bolj kritično in poudarjamo predvsem temne strani. Pri normalnih pogojih gospodarjenja je resnica nekje v sredini, za plansko leto 1971 pa moramo biti kritični, saj že v prvem koraku v novo leto ne izključujemo možnosti, da bomo zaradi pomanjkanja osnovnih surovin ustavili del proizvodnje. Brazda gospodarske nelikvidnosti je tako globoka, da postajamo nemočni pri reševanju nastale situacije, kljub temu, da imamo precejšen pozitiven saldo med kupci in dobavitelji oziroma višino blokade.

Resno se postavlja vprašanje, ali za to res leži krivda v gospodarski organizaciji, ko so pa vendar poslovni rezultati pozitivni. Zdi se nam, da se lahko primerjamo v delom telesa v odmiranju

nje proizvodnje npr. za 20 % t. j. od 30.000 ton mesečno na 24.000 ton, nosi s seboj izgubo v višini 7 milij. din ali letno 84 milijonov din, kar je toliko bolj kritično pri Železarni, ki je že po naravi

Direktor kadrovskega sektorja
dipl. polit. Tomaž Ertl

Še več sodelovanja in pomoči pri reševanju kadrovskih vprašanj

Kadrovski sektor stopa v leto 1971 s številnimi zahtevnimi nalogami svojega delovnega področja. Pomanjkanje ljudi, velika fluktuacija, zelo pereče pomanjkanje stanovanj, odstranjevanje pomanjkljivosti na področju varstva pri delu, zdravstve-

nega varstva, so naloge, ki jim je kadrovski sektor že v letu 1970 posvečal veliko svojih moči in ki v letu 1971 ne bodo manj zahtevne. K temu se v letu 1971 pridružujejo še naloge kot so: izdelava sistematizacije, (Nadalj. na 14. str.)

Skozi koncentracijsko taborišče Dachau, kjer je dočakalo osvoboditev 29. aprila 1945. nad 30.000 zapornikov skoraj vseh narodnosti Evrope, je šlo tudi okoli 2000 naših slovenskih rojakov in od teh je bilo kar precejšnje število tovarišev iz naše jeseniške občine. Nekateri so tu prebili vso dobo internacije, drugi so bili poslani v zunanje podružnice tega taborišča, nekatere pa so zopet nacisti določili po krajšem bivanju v Dachauu v eno ali drugo izmed ostalih 16 matičnih koncentracijskih taborišč v Nemčiji. Mnogi se od tam niso več vrnili, ker niso bili kos težkim življenjskim pogojem, ali pa zaradi mučenja podivjanih kapojev in esesovcev.

V pozni večerni uri 17. avgusta 1943, je prispel v Dachau iz Begunj transport 24 zapornikov, pripadnikov narodnoosvobodilnega gibanja, od teh je bila dobra polovica iz sedanje jeseniške občine. Radi smo zapuščali zapore te

zloglasne kaznilnice, kjer smo skoraj vsi po več mesecev čakali iz dneva v dan, da pridemo na vrsto, da nas nacisti postrelijo kot talce, kar se je v teh časih zelo pogosto dogajalo. Odhajali so od nas tovariši, ki se niso več vračali, padli so pod streli nacistične soldateske. Radi smo zapuščali gestapovske zapore, čeprav nismo vedeli kaj nas čaka v Dachauu, o katerem smo sicer že veliko slišali. Veliko je bilo že napisanega in povedanega o trpljenju in ponižanju človeka v tem taborišču, manj pa o lepih dejanjih posameznikov do sotovarišev s katerimi smo se tu srečavali. Lepa dejanja, katera so lajšala težke življenjske pogoje, ne morejo biti pozabljeni. Skorejica kruha, malenkostna usluga, včasih le dobra beseda, je tu veliko pomenila.

Prvo noč po prihodu smo prenočili v kopalnici na tleh, nekateri pa na klopih in naslednje jutro so iz nas napravili taboriščne številke brez

vsake vrednosti. Človek je tu prenehal biti človek in številka ga je spremljala skozi taboriščno življenje. Tega jutra, ko smo bili še v kopalnici, je prišel k nam, preden

po zasedbi aretirali in ga poslali v Dachau. Nekako je zvedel, da je med nami tudi njegov brat iz Žirovnice. S seboj je prinesel tudi nekaj koščkov kruha in to je bil

Novinci, ki smo prišli skupaj na karantenski blok, se radi spominjamo starešine sobe, kamor smo prišli naslednji dan. Lepo nas je sprejel in nam zagotavljal, da

le dobro vplivamo na politično in kulturno življenje v taborišču. Bili smo rojakih političnih zvežev, so se večkrat njegovo zaslugi tem biki dvakratli triletem časom rečeno zunanjemu področju je tudi narsil svet za lažje žav.

Nekaj dni je obiskal na bloku. Fr smo bliskup v Begunjah tam doma dmenoj, tudi gu s smors časa naseen ni moge dob slitve, seje p kjer soja N tirali. Vel j nogah plan kaj slab hlač je, da oprini

Spomini iz NOB — Srečko Šorli

Lepi spomini na dobre tovariše iz težkih časov

1

je odšel na delo, tov. Šuligoj s katerim sve se poznala še iz časov bojev za severno mejo v letih 1918/19 in je bil do vojne obmejni komisar v Dravogradu. Nemci so ga takoj

prvi pozdrav rojaka v tem zloglasnem koncentracijskem taborišču. Kos kruha je tu veliko pomenil, a še več je bilo vredno humano dejanje človeka do sočloveka.

vojna ne bo več dolgo trajala in da se bliža konec nacistične Nemčije. Seveda se je tudi on temeljito zmotil v svojih računih, a na nas je njegovo prepričanje v zlom nacizma

Mitja Košir

Iz dnevnika II. alpinistične odprave v Hindukuš

Dva dni na gori

3

Kaj če je to kakšno resno poslabšanje vremena? Potem zbogom jutrišnja tura na Cuko. Ne morem verjeti, da je sploh možno kaj takega. Stane, ki že ima en vrh, je tudi v skrbeh zame, saj mi ni bilo dano stopiti na vrh Nadirshaha in se bom šele jutri morda vpisal na seznam srečanežev, ki so že s svojimi očmi videli bajno lepe prestole bogov na vrhovih Hindukuša. Tolaživa se s tem, da je v teh gurah vreme stanovito in poslabšanja nikdar niso dolgotrajna. Nekoliko potolažena počasi utoneva v nemirno spanje. Vsake toliko časa se prebudim in pogledujem na vreme, vendar sneženje ne preneha. Končno le trdno zaspi in zasanjam o lepih cvetočih dolinah. Gore tam okoli so mi znane, manjše so kot tukaj, vendar mnogo lepše. Prijazno se smehljajo in ljubeče podajajo roke svojim častilcem. Vsakomur podarijo delček lepega, nepozabne

ga. Zdajci zagledam svetlo zarjo, ki se mi bliža in glej, spremeni se v podobo, ki me v mojem srcu spremlja že vso dolgo pot. Sanjam o gorah, ki so z leti postale del mene in ki jim moram biti hvaležen tudi zato, da sem sedaj tukaj. Moje srce pa sanja svoje, lepe sanje in verjetno na mojem obrazu igra smehljaj.

Kar prekmalu se zdani in ko odpreva šotorček, dihanje v naju hlad prekrasnega jutra. Nebo brez oblaka nama vošči dobro jutro, po vrhovih pa je razlita zlata svetloba. Sonce vstaja, vreme pa drži z nama. Greva! Pohitiva s pripravami in kmalu se že vzpenjava po strmini proti sedlu. Na sedlu se izvijeva iz mrzlega objema senčnih strmin in prepustiva premrli telesu soncu, ki je sedaj v zgodnjih jutranjih urah še tako blagodejno, polno življenja.

Začne se utrujajoči vzpon po strmim grebenu proti vi-

sokemu vrhu. Tam gori so vse najine želje in v mislih že uživava čudovite razglede, strmina pa naju kmalu prisili v garanje brez razmišljanja. Enolično se gibljeta najini teles, pljuča pa hlastajo za zrakom, ki je v vsakim korakom redkejši. Pozabiva na čas in na svet okoli naju. Pehava se navzgor in se veseliva edino le vsakega priborjenega metra v tisočmetrski nebeški lestvi. Počasi ujameva pravi ritem dihanja. En korak, dva vdih, en korak, dva vdih in tako dalje do točke na grebenu, ki ti je prvi cilj. Sledi počitek in že oko išče naslednjo skalo ali vzboklino v bližini, ki naj bi pomenila konec prihodnje etape. Nič ni lepega v tem visokogorskem alpinizmu. Garaš ure in ure in lahko se zgodi, da cilja sploh ne dosežeš. Potrt in uničen se vrneš v dolino in razmišljaš o kruti usodi, ki te je prikrajšala za edinstveno srečo, biti na vrhu. Če pa ti uspe, postaneš najsrečnejši človek na zemlji in v trenutku pozabiš na vse trpljenje, v spominu ti ostane samo veličasten trenutek, ko za hip pozabiš, da si samo človek in sežeš v roke bogovom.

Na položni rami pod strnim delom grebena se naveževa. Plezanje postane veliko bolj zanimivo in za čuda, nekam hitreje napredujemo. Morda nama je ta razgiban teren vliil nove volje in naju spomnil, da sva alpinista in ne dvojce teles, otopelih od garanja. Čas hiti, midva pa le malenkostno pridobivava na višini. Utrujenost preganjava s fotografiranjem in razgledovanjem. Vse povsod so same gore. Strmi, razdrapani grebeni okrašeni z ogromnimi opastmi, ledena pobočja prepledana z nešteti žlebovi in visečimi ledeniki, ki grozijo, da s svojimi seraki zmelejo vsakega, ki bi se drznil

približati. Kot bi vse to hotelo pričati o silnih krčih zemlje takrat, ko so te gore nastajale. Zahvaljena bodi, zemlja, ki nam nudiš toliko neizrekljivo lepega.

Bela opast nad nama, ki pomeni konec težav, postaja vse večja in po nekaj metrih plezanja v krušljivih skalah doseževa njen zgornji rob. Sedeva se v sneg in nekaj časa loviva sapo. Sedaj, ko je pred nama le še položen greben do vrha, se zavedava vseh težav, ki sva jih danes premagovala, ne da bi jih sploh slutila. Hodila sva po grebenu visoko nad prepadi in neka nevidna sila naju je varovala. Kolikokrat že do sedaj in vroče si želim, da še mnogokrat. Plezala sva prek strmih skalnih stopenj, po ledenih vesinah nad grozečimi opastmi. Ni bilo velikih tehničnih težav, bila pa je nad nama gora, velika gora s svojimi nešteti zankami in zaprekami. Toda sedaj sva kljub vsemu tu, visoko nad dolinami, daleč od prijateljev, ki naju čakajo v bazi. Počasi utirava gaz po položnem grebenu proti vrhu, ki se ostro črta na modrem nebu. Vedno večji postaja in končno se greben na drugi strani prevesi navzdol. Na vrhu sva, krepko si stisneta roke in s tem izraziva vse najino veselje nad skupnim uspehom, ki je že tako uspešni odpravi premaknil še en vrh. Potem pričneva z obveznim fotografiranjem. Na smučarsko palico priveževa zastavice Afganistana, OZN, Jugoslavije in Slovenije. Z vseh strani fotografirava drug drugega in želiva čim več čudovitih prizorov ujeti v najine objektiv. Da, ta razgled. Še danes, ko zaprem oči, se mi čisto jasno prikaže slika. Kamorkoli seže oko, same gore. Ogromen razburkan ocean gora, ki proti vzhodu postajajo vse višje in tam daleč slutiva že osem-

tisočake Karakorama. Tik pred nama, na drugi strani globokega sedla, pa gospodari nad okolico 7177 m visoki Kishmi-khan, ki bo naš naslednji cilj.

Opazujeva njegova strma pobočja brez šibke točke in iščeva po ostro začrtanih grebenih možnost za vzpon na vrh. V prihodnjih dneh bomo poizkusili srečo in mora nam uspeti. Potem pa se zagledava v globoko dolino pod nama, kjer široka reka ledu počasi izginja med umazanimi morenami, dokler jo dokončno ne pogoltne in prekrije pesek in od tam naprej je le še razigran potoček, ki vsako noč skoraj usahne, čez dan pa zopet oživi. Tam nekje med tistimi morenami je naša baza in tja dol morava priti še danes. Vendar se kar ne moreva ločiti od tega prostora visoko pod zvezdami. Ne vem več, ali je bil lepši motni lesk ledov v prepadnih stenah, ali pa nežna modrina neba nad nama, vem le, da se mi je vse skupaj vtisnilo v spomin kot nekaj nepopisno lepega, zame morda tudi enkratnega. Kdo ve, ali mi bo še kdaj dano doživeti podobno raja visoko v gorah, daleč od civilizacije, ki s svojo tehniko uničuje človeku še zadnja svetišča, kjer lahko zopet postane del narave in zaživi njemu vredno življenje, ne pa da propada kot suženj svojega visoko razvitega razuma. V vsakem slovesu je kaplja pelina in tudi midva sva se težko poslovila. Meni je bil ta prvi vrh v teh gorah in zato toliko dražji, velikokrat sem pogledal nazaj. Povsod bo z menoj v mojem spominu snežna kupola v grebenu, kot sem jo videl takrat, ko sva prek snežne opasti priplezala na vršnji greben. Mnogo lepša je gora iz doline, vendar spominu ne morem ukazovati.

Sedaj, ko c tej turi, koji s popolno u mi morava p ki sem spisa sikaj bilo z ljeno, osli bi na dogode, k ličastno lorij nutki napčeje zabijoj mlar, po zapisih ir živo vrsio p membni vče membni nevi dicijskega živil takrat sopal nama jelo m pred naj u Po utržitazi vzdol inmal položni mi p lom grena. se in se b sne spustila a se je v nam pr veselje n ussp Najino izpol stopnjeva in se, da na ča Upala sva da pravem anutl mestu ne na višku natega čutja dočila dejanje. tri sedlom s po opremo itako sestopoma l bil že za sp smo predvema šli priproti je bil še po z in krhki nežn grozili, dse bi najmanjša do se je listv ki gore. Ho po bila dolga sna končno p sva dvojce molh v rov na mnsk bor I na j svojim smm vendar smid tistega dav b se pomake že lin in vrh se obarvani več nebo je časi

一、二、三、四、五、六、七、八、九、十、十一、十二、十三、十四、十五、十六、十七、十八、十九、二十、二十一、二十二、二十三、二十四、二十五、二十六、二十七、二十八、二十九、三十、三十一、三十二、三十三、三十四、三十五、三十六、三十七、三十八、三十九、四十、四十一、四十二、四十三、四十四、四十五、四十六、四十七、四十八、四十九、五十、五十一、五十二、五十三、五十四、五十五、五十六、五十七、五十八、五十九、六十、六十一、六十二、六十三、六十四、六十五、六十六、六十七、六十八、六十九、七十、七十一、七十二、七十三、七十四、七十五、七十六、七十七、七十八、七十九、八十、八十一、八十二、八十三、八十四、八十五、八十六、八十七、八十八、八十九、九十、九十一、九十二、九十三、九十四、九十五、九十六、九十七、九十八、九十九、一百。

Na karantenskem bloku je bil za pisarja neki Marjan iz Celja, žal sem priimek pozabil, in kmalu po prihodu mi je dal nasvet, kako naj se ravnam kadar bodo zbirali na zbornem prostoru nove transporte. Svetoval mi je, da naj vedno, ko bom vprašan, koliko časa sem že v Dachau, odgovorim da nekaj dni. Res mi je to koristilo, ko so med onimi, ki niso imeli redne zaposlitve zbirali večji transport in ko je med vrstami hodil neki oficir SS ter odbiral ljudi. Prišel je do mene in me res vprašal, koliko časa sem že tu. Dejal sem mu, da nekaj dni.

Po izdatni večerji smo posedli pred žistorom in se zazrli proti vrhovom, od katerih se je že poslovalo sonce. Na nebu pa so se prižgale druga za drugo zvezde. Veliko jih je bilo, kdo bi jim vedel imena. Tudi luna je že vzhajala in srebrna svetloba se je razlila po dolini. Razgibana domišljija je iz temnih senc in nežnih svetlobnih iger izoblikovala vse mogoče podobe. Tam gori visoko nad nami pa je samoten vrh sanjal svoj večer, le malokdaj moten sen. Globoka gaz po njegovih strmih grebenih je edina priča o nekem dogodku, ki je nepomemben v življenju gora, nam pa bo vedno s svetlimi črkami ostal zapisan v spominu.

KONEC

cisto ljubeznijo, kakor je doslej nisem poznala. Nic, prav nič je ni smelo omadeževati!

Danes sem hvaležna, da se je takrat moja narava uprla čustvom. Premislila sem, da bi bila z Bajdo težko srečna; dosti ponižanj bi morala preživeti, zaprla bi se bila v ozek krog lastne ljubezni in tesno bi nama bilo, ko bi morala klubovati svetu. Vem, da bi me Bajda nehal imeti rad, zakaj vsaka voda se enkrat odteče, vsaka reka se umiri in postane morna. Tako pa je spomin na to srečanje v meni ostal čist...

Tudi moji rojaki Zibika, Travnar in Čamar so podobnih misli. Govore, da se bodo vrnili, a ostalo bo samo pri besedah. Na čelu nosijo, dejanja potrjujejo, da ne bodo nikdar zapustili življenja, ki so

5

Moža iz legije

polnoe samizdaski sekenci. Zares sem se ga razveselil. Dosti mladostnih norčij sva uganila nekoč, zmeraj sva se rada srečavala, zadnje čase pa se že dokaj let nisva videla. Hudo se je spremenil med tem časom. Zresnil se je, nekaj tenkočutnega je bilo opaziti na njegovem vedenju, do žensk je bil bolj zdržan in mnogo več je zahteval od njih kakor ta čas, ko sva se zadnjič videla. Spremenil se ni samo v tem, da se z vso dušo ni zavzel za nobeno stvar, tvegati ni upal ne sedaj ne poprej, zato je imel pri svojem delu skromnejši uspeh, kakor bi bil zaslužil, kakaj sposoben človek je bil.

Iz leta spoznanja v leto zdravljenja

(Nadalj. s 3. str.)

zaupanja smo lahko zadovoljni. V tem kratkem času smo: — dosegli skoraj popolno delitev dela znotraj podjetja, — izdelali srednjeročni razvojni program, — zasnovali dalekosežno po-

litiko oskrbovanja s surovimi in energijo, — zastavili sistematsko tržno strukturalno prilagajevanje proizvodnje in potrošnje jekla, — ozko smo se navezali na železarno Sisak.

Predstavniki tovarn so zlasti v času gospodarskih težav

spoznali prednost skupnega reševanja zapletene finančne, komercialne in tehnološke problematike.

V letu 1970 je naše podjetje doseglo: — surovega jekla 630.00 ton, ali proti letu 1969 100,6 % — blagovne proizvodnje 527.000 ton ali proti letu 1969 100,9, — realizacije 1.534 milijonov din ali proti letu 1969 117 %, — izvoza 10,07 milij. \$ ali proti letu 1969 161 %, — števila zaposlenih 11.575 ali proti letu 1969 98 %, — realizacije na zaposlenega 133.500 din ali proti letu 1969 120 %.

Največji napredek je v produktivnosti, izraženi v realizaciji na zaposlenega. To pa ni toliko rezultat povečane količine proizvodnje, kot spremembe strukture izdelkov in doseženega povišanja cen jekla. Omembe vreden je napredek v izvozu, ki bo tudi v prihodnje moral pomeniti važno postavko naše realizacije, saj bodo investicije po srednjeročnem programu vezane na uvoz opreme in s tem na devizne anuitete.

Posamezne železarne so dosegle

surovega jekla:
Jesenice 438.000 ton ali 69,5 %
Ravne 154.000 ton ali 24,5 %
Štore 38.000 ton ali 6,0 %
blagovne proizvodnje:
Jesenice 345.000 ton ali 65,5 %
Ravne 106.400 ton ali 20,2 %
Štore 75.600 ton ali 14,3 %

Realizacije:

Jesenice 928 milij. din ali 60,5 odstotkov

Ravne 441 milij. din ali 28,8 odstotkov
Štore 164 milij. din ali 10,7 odstotkov

V realizaciji so najbolj napredovale Ravne, in sicer za 25,5 %, Jesenice za 14 % in Štore za 13 %. Merjeno po realizaciji na zaposlenega so dosegle Jesenice 160.000 din, Ravne 123.500 din in Štore 74.600 din, kar je napredek za 23 %, 20 % oziroma 12,5 %.

Pri prodaji na zunanja tržišča so dale Ravne 56,4 %, Jesenice 28,8 % in Štore 14,8 odstotka. Podrobnih podatkov o dohodku in ostanku dohodka za preteklo leto še ni možno podati, zato bomo morali počakati na sklepni račun; ocena pa vendar kaže, da bodo vse tri tovarne leto sklenile s presežkom dohodka. Sumarno bo znašal okrog 50 milij. din, kar pomeni akumulativno 3,3 %.

Smo ob vstopu v novo poslovno leto 1971. Gospodarski načrt predvideva proizvodnjo surovega jekla 708.000 ton, blagovne proizvodnje 579.050 ton in realizacije 1.702.077.000 din, kar je proti dosežku leta 1970 povečanje za 12 %, 9,2 odstotka oziroma 11 %. Tako zasnovan načrt je sigurno zahtevna naloga, zlasti če upoštevamo, da bo število zaposlenih le 0,8 % višje. Vedeti moramo, da kapacitete imamo, da delovno zasedbo po številu imamo, potrebne bo le uporno prizadevanje in načrt bomo z gotovostjo izvršili.

Zavedati se moramo, da je realizacija razvojnega programa odvisna v prvi vrsti od nas, našega hotenja in naše resnične pripadnosti delovni družini. Res je, da je ustvaritev zasnov srednjeročnega programa, ki pomeni obstoj in uspešen razvoj slovenskega železarstva za več desetletij, odvisna od razumevanja predstavniških organov in denarnih organizacij, pa vendar bomo tudi to dosegli le z našo upornostjo in delovno ustvarjalnimi rezultati. Izvrševanje gospodarskega načrta v letu 1971 bo važna utemeljitev naših upravičenih zahtev. Le notranje tvorbo delo lahko pripelje do takih proizvodno-poslovnih dosežkov, ki bodo odpirali vrata za reševanje tistega, kar ni v naši moči. Predvsem od požrtovalnosti, kreativnosti in delovne vneme strokovno vodstvenih delavcev tovarn in direkcije je največ odvisno, kako bomo uspeli.

V kratkem bomo dobili navodilo za zdravljenje ali ukrepe za stabilizacijo našega gospodarstva. Upravičeno pričakujemo, da se bo s tem ekonomski položaj proizvajalcev jekla popravil, a nam zlasti še, ker si bomo s trdno voljo predpisali tak lasten recept, ki nas mora pripeljati do zdrave podjetniške tvornosti. V tem duhu želimo vsem gorenjskim, koroškim in štarejskim železarjem naše družine in svojem srečno in veselo novo leto 1971.

Še več sodelovanja in pomoči pri reševanju kadrovskih vprašanj

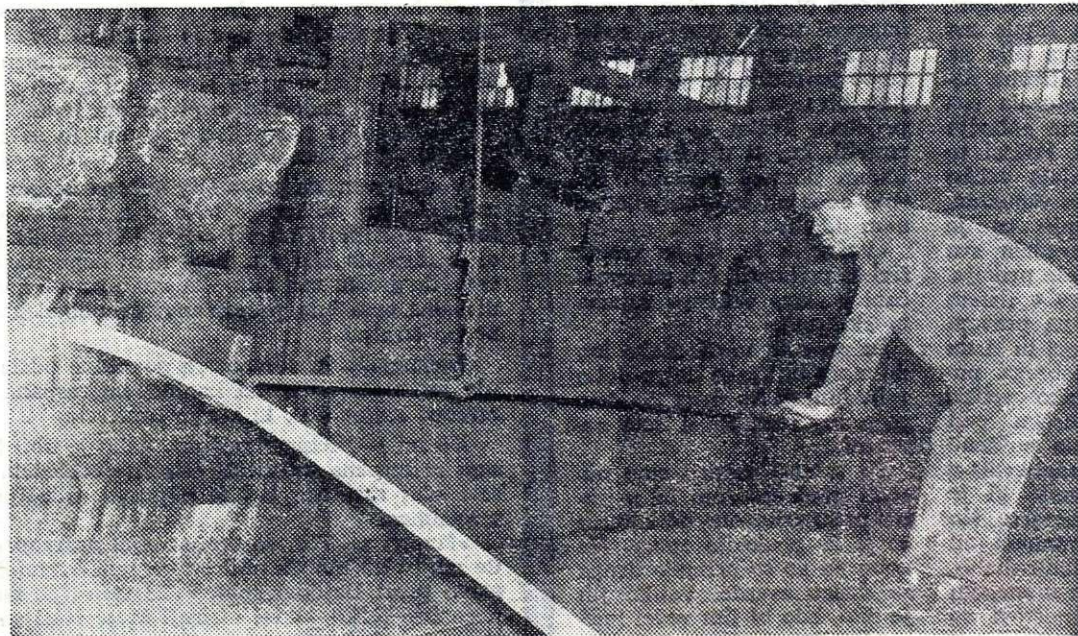
(Nadalj. z 11. str.)

začetek izdelave profilov delovnih mest, izdelava primerne metode planiranja in izpopolnjevanja planiranja kadrov, uvedba smotrnega in spodbudnega napredovanja, zaposlitev visoko strokovnega kadra tako, da bo v kar največji meri izkoriščeno njegovo znanje, sistematično in trajno povezovanje z ožjim okoljem. Železarne zaradi pridobivanja novih kadrov ter pospešeno smotrno redno in funkcionalno izobraževanje za sedanje potrebe podjetja in njenega razvoja. Poleg tega obstoji množica konkretnih dolžnosti in uslug, ki jih je sektor dolžan nuditi na področju socialnega varstva, socialnega zavarovanja, posebnega varstva invalidov, žena, mladoletnih delavcev, štipendiranja, prevozov na delo, rekreacije, odpuštin, prve pomoči, reševalne službe itd.

Vse našete naloge in njihovo uspešno reševanje pomeni skrb za nenehno izboljševanje delovnih in življenjskih pogojev zaposlenih in pogojev za pridobivanje novih sodelavcev. Sodobne moderne naprave imajo zaradi hitrega razvoja tehnologije zelo omejeno delovno dobo, hkrati pa so zelo drage. Zato morajo biti v kratkem času amortizirane, kar lahko dosežemo le, če bo zadostno število za to usposobljenih kadrov. To pa je v sedanjem obdobju težka naloga kadrovskega sektorja, ki se bo moral sistematično usmeriti na povezovanje in izpopolnjevanje svojih številnih delovnih področij, da bi lahko uspešneje zadržali že zaposlene sodelavce in pridobili potrebno število novih.

Sredstva, naložena za varno in zdravju neškodljivo delo pomenijo manj nadomestil za bolovanje, večje število usposobljenih ljudi ob strojih in napravah, s tem nemoten tehnološki proces, predvsem pa zdravega in zadovoljnega človeka. Zato bo potrebno na tem področju izkoristiti vse objektivno dane možnosti. V letu 1970 se je pričel proces obsežne ustavitve naprav, ki so zahtevale veliko fizično zelo napornega in zdravju škodljivega dela in se bo v letu 1971 še nadaljeval. Kadrovskega sektorja je opravil obsežno preusmeritev zaposlenih, kar ga čaka tudi v letu 1971. Ob tem pa se bomo morali intenzivno vključiti v pridobivanje in izobraževanje kadra za proizvodnjo, ki bo nadomestila ukinjeno. Pri tem bo potrebno ~~naprav~~ in smotrno sodelovanje služb tudi izven kadrovskega sektorja. Kako učinkovito bo to povezovanje v okviru železarne in nekaterih zunanjih ustanov, bo odvisno predvsem od sposobnosti in aktivnosti strokovnih sodelavcev kadrovskega sektorja. Nekatere pobude na tem področju so bile ugodno sprejete v ostalih sektorjih in zato tudi uspešne. Sodelavci kadrovskega sektorja si zato želimo v letu 1971 še več takega sodelovanja in pomoči pri reševanju številnih odgovornih nalog.

Zavedamo se teže, obsežnosti in odgovornosti omenjenih nalog, toda kljub temu z optimizmom pričakujemo, da bomo uspešno prispevali svoj delež k dobrim poslovnim rezultatom železarne v letu 1971, ki jih celotni kolektiv pričakuje.

Janez Černivec - šestdesetletnik

Štiriindvajsetega decembra je Janez ČERNIVEC dopolnil svojo 60. leto življenja. Verjetno je v naši železarni malo takih, ki so v tej visoki starosti še vedno aktivni člani kolektiva. In prav med te spada tudi naš sodelavec Janez.

V obratu Javornik I. je zaposlen 16 let kot valjavec. Toda kljub težkemu fizičnemu delu je Janez še vedno krepak možakar in bi mu to visoko starost le stežka prisodili. V svojih 60 letih ni okusil dobrot, s katerimi bi se lahko pohvalil. Vedno pa je pripravljen povedati marsikatero grenko zgodbo iz mladih let, ko se je kot deček šel učiti čevljarke obrti in se potem kot pomočnik in kot narodno zaveden človek večkrat ob redukciji moral posloviti od dela in iskati zaslužek ali priložnostno delo, da se je lahko preživel.

Tov. Janez je tudi član ZK, pred leti pa je bil tudi član samoupravnih organov v obratu. Ob tem njegovem visokem življenjskem jubileju pa mu njegovi sodelavci čestitamo in želimo še na mnoga leta!

Sodelavci dne Mežnarc

PONOSNI SMO NANJE

V preteklem letu so železarji izvedli in predložili v oceno 45 uspešnih in koristnih tehničnih izboljšav, za katere jim je bilo na osnovi strokovnih ocen priznanih in izplačanih 83.690 N din spodbudnih odškodnin in nagrad, ki prinašajo delovni skupnosti prek 2.160.000 N din prihrankov in koristi. Prav je, da ob zaključku leta še enkrat predstavimo nekatere izmed njih, ki so s svojimi predlogi preseгли poprečne okvirje.

Avtor zelo uspešne tehnične izboljšave Anton KOBLAR, delovodja žerjavnega oddelka, je prejel avtorsko diplomu za originalno napravo za natiškavanje in zvlačenje grednih vezi, sistema KOBNIS. Predlog je bil prijavljen patentni pisarni z zahtevo izdaje patentnega spričevala.

Na patentno spričevalo čaka tudi avtor tehnične izbolj-

šave števil. 1815. Originalno, izboljšano napravo za dodajanje in upenjanje žice za žičarske in žebljarske stroje je delo avtorja Zvoneta LABURA, obratovodje žebljarne in zavijalnice.

Avtorji izboljševalnih predlogov dipl. inž. Vlado SENČAR, obratovodja blumingštekla valjarne na Beli, dipl. inž. Božo BARTELJ, obrato-

vodja valjarne 2400 na Javorniku in dipl. inž. Bogdan BABŠEK, strokovni sodelavec OR, so prejeli najvišje slovensko priznanje in nagrado za strokovno-tehnične, znanstvene dosežke iz sklada Borisa Kidriča za svoje izboljšave: »Obračanje blumov na zanko pri valjanju ingotov v blume za potrebe nove valjarne žice na Beli oziroma za izračun optimalne programske dobiti (izplena) valjarni debele pločevine v valjarnah na Javorniku.«

Dipl. inž. Feliks BESTER, obratovodja oddelka za regulacijsko tehniko in avtomatizacijo je s svojimi sodelavci in asistenti pokazal največjo uspešno prizadevnost pri reševanju 250 problemov in nalog, ki so bile nakazane za potrebe celotne Železarnice, na osnovi okrožnice glavnega direktorja.

Dipl. inž. Bešter je skupaj z vodjem oddelka Igorjem LOGARJEM in Petrom SEKLOČA ter dipl. inž. Jakom SOKLIČEM, obratovodjem strojnih delavnic, jasno nakazal uspešno rešitev treh nalog oz. problemov, ki hrome in zavirajo nemoteno in rentabilno poslovanje.

Tako bi lahko naštevali še in še prizadevne in uspešne avtorje iz vrst strojnih in elektro vzdrževalcev ali energetikov in neposrednih proizvajalcev iz vseh naših DE in oddelkov ali obratov, ki so vlagali svoje bogato strokovno-tehnično znanje ali večletne delovne izkušnje v reševanje številnih nerešenih tehnoloških in organizacijskih vprašanj.

Pri tem ne smemo prezreti ali pozabiti na avtorje našega prvega KNOW-HOW predloga, ki so ga izvedli in predložili v oceno strokovni sodelavci iz oddelka raziskav dr. dipl. inž. Marin GABROVSEK, dipl. inž. Anton RAZINGER in dipl. inž. Jože ARH, ki so izdelali novo ROMAT jeklo za matice vijakov.

V vrste prizadevnih in uspešnih novatorjev se je letos vključil tudi dipl. inž. Mato PODREKAR, prvi asistent iz valjarne 2400, ki je uspešno uvedel nove tehnološke in delovne postopke pri valjanju elektro kvalitet.

Med novimi avtorji je tudi delovodja strojnega vzdrževanja javorniških valjarn Venčeslav LAPAJNA, Andrej HLEBANJA, asistent strojnega vzdrževanja v valjarni Bela in obratovodja v valjarni Javornik I Zdravko ČRV ter njegov prvi asistent Nazif LJUTA. Seznam iznajditeljev in novatorjev moramo izpopolniti še z avtorjem tehnične izboljšave Francem RAVNIKARJEM, prvim asistentom iz valjarne

Od zgoraj navzdol: inž. Feliks BEŠTER, Zdravko ČRV in Peter SEKLOČA

Od zgoraj navzdol: Anton KOBLAR, Nazif LJUTA, inž. Vlado SENČAR, inž. Božo BARTELJ in Venčeslav LAPAJNA

(Nadalj. na 15. str.)

Sindikalni občni zbori

Preteklo soboto in nedeljo je bilo kar osem občnih zborov, ki so jih izvedli sindikalni odbori. Zato smo se odločili za kratke ocene predsednikov teh odborov in pa članov predsedstva tovarniškega odbora osnovne organizacije sindikata, ki so bili na njih tudi prisotni.

Elektrodni oddelek

Člani sindikata iz elektrodnega oddelka so se zbrali v soboto, 19. decembra v zgornjih prostorih Kazine. Občni zbor je v nekaj stavkih opisal dosednji predsednik sindikalnega odbora Viktor Kokošar. Povedal je, da so nekatere večje probleme rešili že med letom, na občnem zboru pa so kritično ocenili odnos do športne in rekreacijske dejavnosti. V ospredju razprave in tudi poročila je bila perspektiva obrata in s tem v zvezi tudi proizvodna problematika. Med razpravo so omenjali namero, da bi v Zenici zgradili novo tovarno elektrod. Menijo, da imamo v državi dovolj kapacitet za proizvodnjo elektrod in z doseženo proizvodnjo tudi pokrivate potrebe trga.

Novi predsednik sindikalnega odbora bo Valerija Jelšev. Nekaj besed o občnem zboru sindikalne organizacije elektrodnega oddelka je povedal član predsedstva TOOO sindikata Matevž Malej. Občni zbor je pozitivno ocenil, razprava pa je opozorila na vrsto problemov. Tako je bilo v razpravi rečeno, da je za dobro delo potrebna kvaliteta izdelkov. Če hočemo biti uspešni, pa imajo važno vlogo tudi medsebojni odnosi, obenem pa je bila poudarjena tudi pripadnost kolektivu.

Predelovalni obrati

Sindikalni odbor HVŽ je organiziral občni zbor v prostorih hotela Spik v Gozd Martuljku. Prisotnih je bilo 183 članov kolektiva, tovarniški odbor osnovne organizacije sindikata Železarne je zastopal Tomaž Klinar, prisotna pa sta bila tudi oba obratovodja, asistenti ter nekdanji šef delovne enote predelovalnih obratov inž. Nikolič.

Predsednik sindikalnega odbora HVŽ Franc Klinar je prebral poročilo, nato pa se je razvila razprava. Med problemi, s katerimi se srečujejo so omenjali občutno pomanjkanje delovne sile, doslej opravljeno delo sindikalnega odbora, proizvodno problematiko in s tem v zvezi tudi zastoj. Postavljeno je bilo tudi vprašanje kaj storiti, da bi izboljšali sedanje stanje. Precejšnjo pozornost so posvetili tudi proizvodnemu načrtu za leto 1971. Tovariš Tomaž Klinar je v svoji razpravi obravnaval probleme, ki so važni ne le za posamezni obrat, ampak tovarno v celoti. Obširneje je govoril tudi o vlogi sindikalne organizacije, ter o sanacijskih ukrepih, ki smo jih izvajali v preteklem obdobju ter odgovoril na nekaj postavljene vprašanj. Sindikalni odbor bo tudi v prihodnji man-

datni dobi vodil dosednji predsednik Franc Klinar.

Valjarna 2400

Tudi sodelavci iz valjarne 2400 so se zbrali na občnem zboru sindikalnega odbora v Gozd Martuljku. Na občnem zboru so posvetili največ pozornosti proizvodnemu načrtu za prihodnje leto, ki je precej visok, zlasti če upoštevamo, da vložek ni povsem zagotovljen, probleme pa imajo tudi zaradi pomanjkanja delovne sile. Omenjeno je bilo tudi vzdrževanje naprav in vrsta drugih problemov, o katerih je na občnem zboru govoril inž. Bartelj, obratovodja valjarne 2400. Da bi lahko izpolnili naloge v prihodnjem letu, bodo morali po vsej verjetnosti vpeljati tudi delo ob sobotah in bodo nekateri imeli celo 56 urni delovni teden. Spregovorili so tudi o samoupravljanju in se dalj časa zadržali pri delovnih skupinah. Zavzemali so se za to, da bi morali delo teh skupin poživiti. V razpravi sta sodelovala tudi predsednik sveta delovne enote valjarn Stojan Valodij in pa član predsedstva tovarniškega odbora osnovne organizacije sindikata tov. Kalan s transporta. Novi predsednik sindikalnega odbora bo Avgust Gabor.

Tudi tovariš Kalan iz transporta, ki je zastopal TOOO sindikata Železarne, je pozitivno ocenil občni zbor. Meni, da je bilo poročilo predsednika dobro pripravljeno in tudi razprava je zajela pomembna vprašanja, ki so najbolj v ospredju. Tovariš Kalan se je v razpravi dalj časa zadržal pri problemih, ki zadevajo ne le valjarno 2400 ampak tudi tovarno v celoti. Eden izmed večjih problemov je likvidnost oziroma odnos kupcev do naše tovarne in obratno, o čemer se zadnje čase kritično piše in razpravlja. Predsednik sveta delovne enote valjarn je govoril o proizvodni problematiki, o vzdrževanju in opozoril tudi na dogodke, ki so se v minulem obdobju odvijali v sosednji Avstriji in Italiji in neposredno zadevajo našo narodno manjšino v teh državah in opozoril na našo narodno zavest.

Elektrotoplotna energija

Član predsedstva TOOO sindikata Železarne Stane Torkar, nam je posredoval kratko informacijo o občnem zboru sindikata elektrotoplotne energije. Prisotnih je bilo 55 članov sindikata, razen njih pa še upokojeni sodelavci. Prisotni so bili tudi obratovodje posameznih oddelkov. Predsednik sindikalnega odbora tovariš Komelj je poročilo dobro pripravil, v njegovi odsotnosti pa ga je prebral tov. Kokalj.

V razpravi so največ omenjali osebne dohodke in kategorizacijo delovnih mest,

predvsem s stališča, ker so njihova delovna mesta zahtevna in je potrebna večletna praksa. Omenjali so še problem fluktuacije in pa težave, ki nastajajo zaradi upo-

kojitve sodelavcev. Dobiti morajo ustrezni kader, ki bo imel vse pogoje skladno z zakonitimi predpisi. Novi predsednik sindikalnega odbora bo tovariš Novak.

Bogato gradivo osnovnim šolam

V preteklem tednu so vse osnovne šole na območju občine Jesenice in Radovljica prejele iz kadrovskega sektorja Železarne gradivo za javno tekmovanje učencev osmih razredov osnovnih šol, ki ga razpisuje Železarna pod naslovom: KAJ VEŠ IN KAJ ZNAS O JESENISKI ŽELEZARNI, NJENI ZGODOVINI, SEDANJOSTI IN PRIHODNOSTI. Tekmovanje bo, kakor smo že poročali, v drugi polovici februarja, ali v začetku marca prihodnjega leta.

Skripta z naslovom: »Zgodovinski oris železarstva na Gorenjskem, s posebnim poudarkom na razvoj železarne Jesenice«, je napisal vodja tehničnega muzeja Železarne Miloš Magolič. V svojem gradivu obravnava razvoj železarstva od prazgodovine do pričetka samoupravljanja, to je do leta 1950. Avtor na kratko opisuje tudi predvojno napredno delavsko gibanje in jeseniškega železarja v NOB in povojni graditvi.

Druga skripta z naslovom: »Železarna Jesenice danes in jutri...«, je pripravil direktor proizvodnega sektorja dipl. inž. Avgust Karba. V prvem delu avtor opisuje pomen železarske industrije v svetu in pri nas v Jugoslaviji. Sledi zelo nazoren in razumljiv opis železarskega proizvodnega procesa od železove rude in starega železa do groblja in jekla ter njegove predelave. V zadnjem delu inž. Karba predstavlja sedanje obrate Železarne in njihovo proizvodnjo, dnevno potrošnjo metalurških surovin in porabo energije, zaključuje pa z opisom jutrišnje Železarne. Skriptam je priložen tudi shematični prikaz proizvodnega procesa v Železarni in skice posameznih proizvodnih naprav.

Naslednja publikacija, ki so jo prejele šole, pa je namenjena predvsem učencem osmih razredov osnovnih šol in zaključnim letnikom šol druge stopnje. Knjižico, ki je tiskana in ilustrirana, je Železarna izdala pod naslovom: »Železarna Jesenice vam odpira neizčrpane možnosti za vašo vsestransko osebnostno uveljavitev.« Avtor besedila inž. Tone Varl, vodja oddelka za kadre, opisuje vse možnosti, ki jih nudi podjetje pri izobraževanju kadrov od poklicnih do visokih šol in na katerih šolah si učenci lahko pridobijo posamezni poklic. Opisane so tudi možnosti zaposlitve v Železarni oziroma kakšna delovna mesta lahko zasede absolvent oz. diplomant posamezne šole in možnosti izrednega šolanja, ki jih nudi delovna skupnost. Priobčena je tudi zelo pregledna shema poklicnih možnosti od osnovne šole do fakultete. Knjižica ima predvsem namen pomagati učencem pri poklicnih odločitvah za poklice in šole, ki jih Železarna potrebuje ter opozoriti

na široke možnosti šolanja in zaposlitve, ki jih delovna skupnost nudi.

Gradivu šolam je priložena prav tako tiskana knjižica z naslovom »Kam po končani osnovni šoli«, ki jo je letos pomlad izdal železarski izobraževalni center pri železarni Jesenice. V besedilu so predstavljeni vsi poklici, ki jih usposablja center in ilustrirani s slikami.

Osnovnim šolam so bile dostavljene tudi povečane sheme proizvodnega procesa v Železarni in sheme posameznih proizvodnih naprav. Vse opisano gradivo, vključno s shemami, ki je bilo poslano šolam v več izvodih, ni samo koristno gradivo učencem pri spoznavanju železarstva za javno tekmovanje, ampak bo gradivo v veliko pomoč šolam pri učno-vzgojnem delu.

Šele pred dobrim mesecem zasnovana široka akcija kadrovskega sektorja Železarne, za pridobivanje kadrov iz našega železarskega območja, je dosegla izredne razsežnosti in vse dogovorjene naloge so bile v dogovorjenih časih tudi uresničene. Doslej izvedene naloge:

- ekskurzija predstavnikov vseh osnovnih šol jeseniške in radovljiške občine v Železarno s predavanji in razgovorom;

- ekskurzije z ogledom nekaterih obratov in predavanjem vseh učencev osmih razredov osnovnih šol omenjenih občin;

- razpis javnega tekmovanja s posredovanjem vsega gradiva, ki smo ga zgoraj opisali;

- izvršeni so bili tudi že prvi razgovori predstavnikov kadrovskega sektorja s starši učencev osmih razredov na roditeljskih sestankih šol.

Taka prizadevanja, predvsem pa če jih bodo podprli tudi naši sodelavci — očetje, morajo roditi sadove. Da smo se prek številnih kriz in težav prebili skozi stoletja, je predvsem zasluga velikega zaupanja in pripadnosti delavcev svojemu železarskemu kolektivu. Tako zaupanje v delovni kolektiv Železarne bo tudi v prihodnje privabljal mlade kadre v delovno skupnost in vse začrtane akcije kadrovskega sektorja, jim samo pomagajo izbrati pravo pot, pot, ki so jo v mnogo težjih pogojih utirali naši predniki.

Priznanje Železarni, ki ga je za dolgoletno plodno sodelovanje dalo podjetje Tehnometal — Skopje — Makedonija

Seja občinske konference SZDL Jesenice

Vloga in naloge SZDL

V sredo, 23. decembra je predsednik Berti Brun sklical redno sejo občinske konference SZDL Jesenice. Za dnevni red je predlagal razpravo o vlogi in nalogah SZDL, o predlogu pravil Socialistične zveze delovnega ljudstva občine Jesenice, o pripravah na volilne konference v krajevne organizacije in o nalogah SZDL v splošnem ljudskem odporu. Seji so prisostvovali tudi predstavniki krajevnih skupnosti in sekretar občinskega komiteja ZKS Jesenice Pavle Lotrič.

Uvodne misli o vlogi in nalogah SZDL je podal predsednik Berti Brun in se pri tem naslanjal na dokument »SZDL danes«, ki ga je sprejela republiška konferenca SZDL. Najbolj množična po-

litična organizacija pri nas, je dejal, ima v sedanjem razgibanem družbenopolitičnem življenju še posebno odgovorne naloge. Ob izredni notranji dinamiki pa je sedanji čas tudi v pogledu mednarod-

nih odnosov in dogajanj v svetu dovolj zaskrbljujoč, da naša organizacija mora računati tudi s tem. V tej zvezi je omenjal vlogo koordinacijskega odbora za splošni ljudski odpor pri občinskem vodstvu SZDL in pomen formiranja enakih odborov pri krajevnih skupnostih.

Nemogoče je, je dejal govornik, da bi navajal množico nalog in v celoti orisal vlogo, ki jo ima SZDL v naši samoupravni družbi. Zaradi dosedanjih, bolj kampanjskih oblik in metod dela, se čuti prevelika odmaknjenost organizacije na področju dejavnosti občan — delovni človek — družbena skupnost, čeprav proklamiramo občana kot temeljnega nosilca politične in samoupravne aktivnosti. Osnovna usmerjenost SZDL pa je ravno v tem, da se bori in zagotavlja neposredno odločanje občanov oziroma delovnih ljudi pri oblikovanju naše samoupravne družbe. Zaradi tega tudi spreminjamo strukturo organov SZDL in oblikujemo sekcije in koordinacijske odbore bolj specializirane na posamezna področja. Vsa ta prizadevanja pa je potrebno tesno naslanjati na krajevo samoupravo in jo postaviti v vlogo pomembnega krajevnega samoupravnega oblikovalca življenja in dela na terenu. V tem pogledu bo potrebna tudi večja povezanost krajevnih samouprav in delovnimi skupnostmi in sindikatom, kajti večino svojega življenja delovni človek preživi v krajevni skupnosti.

Ker bo o teh vprašanjih govora na prihodnji seji konference, je predsednik v nadaljevanju govoril o vlogi in nalogah SZDL. Vlogo krajevnih organizacij SZDL bo mogoče krepiti le z načrtno kadrovsko politiko in s kadrovanjem najboljših občanov, ki se zavestno zavzemajo za nadaljnji družbenopolitični in samoupravni razvoj družbe. Tem vprašanjem bo potrebno, še posebno sedaj v pripravah na volilne konference SZDL, posvetiti posebno pozornost, pri čemer računamo tudi na večjo angažiranost članov ZK. Sedanje delo organizacij SZDL je potrebno vsebinsko razširjati na vsa področja življenja in dela občana, hkrati pa aktivnost dati večjo družbeno pomembnost in priznanje. Govornik je za tem navedel nekaj konkretnih nalog krajevnih organizacij SZDL in občinskega vodstva.

Svoje uvodne besede je predsednik Brun zaključil s ponovnim poudarkom na skrbni in preudarne priprave na volilne konference v krajevnih organizacijah SZDL in pri tem naglasil tudi nujnost večjega vrednotenja dela in vloge SZDL v naši samoupravni družbi ter skladno s tem ustreznega financiranja.

Tehnični sekretar Slavko Humerca je za tem obrazložil predlog pravil Socialistične zveze delovnega ljudstva občine Jesenice. Sodobne oblike dela SZDL in uresničevanje njenih nalog in vloge v samoupravni družbi zahtevajo tudi ustrezno prilagojena pravila organizacije. Poleg določil o delovanju članstva v SZDL in organiziranju Socialistične zveze, pravila vsebujejo kot novost tudi sestav občinskega in krajevnih vodstev SZDL. SZDL je organizirana po teritorialnem načelu, povezuje pa ljudi tudi po interesnem oziroma delovnem načelu. Tako se bodo občinska konferenca SZDL, kot osnovni in najvišji organ v občini ter vodstva krajevnih organizacij na mestnem področju oblikovala po delegatskem sistemu. Le-te bodo izvolile v občinsko vodstvo krajevnih organizacij, delovne organizacije, društva in druge samoupravne združbe občanov. Poleg tako imenovanega stalnega dela članov občinske konference, bo občinska konferenca imela tudi nestalni del članov z enakimi pravicami kot stalni, ki bodo delegirani od raznih asociacij glede na vsebino obravnavano na seji konference oziroma del članov, ki se bo lahko od seje do seje menjal, glede na vsebino seje. Enako se bodo oblikovala tudi vodstva krajevnih organizacij SZDL na mestnem področju, medtem ko bodo konferenco SZDL v manjših krajevnih organizacijah sestavljali vsi člani SZDL.

Sekretar Humerca je za tem govoril o stalnih in občasnih komisijah ter odbori, ki jih izvršni odbor občinske konference lahko imenuje kot pomožne — specializirane organe.

V razpravi, v kateri je sodeloval tudi sekretar občinskega komiteja ZKS Jesenice Pavel Lotrič, so nekatere člene pravil dopolnili, zatem pa soglasno sprejeli pravila SZDL občine Jesenice.

Po razpravi o pripravah na volilne konference v krajevnih organizacijah je Tone Rebolj govoril o vlogi SZDL pri

splošni obrambni vzgoji oziroma splošnem ljudskem odporu. Pri tem je poudaril, da koncept splošnega ljudskega odpora oziroma obrambne priprave ne moremo obravnavati ločeno od notranje in zunanje političnih ter ekonomskih vprašanj. Vsak občan je nosilec vsesplošnega ljudskega odpora, kar je njegova pravica in dolžnost. Formiranim teritorialnim in rednim vojaškim enotam je potrebno v primeru potrebe pripraviti zaledje vsega prebivalstva. Tone Rebolj je ob koncu govoril še o nalogah, ki jih je v zvezi s tem sprejel koordinacijski odbor za splošni ljudski odpor pri občinski konferenci SZDL.

V razpravi, ki je sledila, je sekretar OK ZKZ Pavel Lotrič naglasil, da vprašanje splošnega ljudskega odpora ne more biti samo dogovor posameznikov, ali posameznih delovnih organizacij, ampak stvar vseh državljanov. S temi pripravi, ki imajo predvsem vzgojni pomen, nečemo stvar dramatizirati, niti podcenjevati, ker so nam znane razmere v svetu in najnovejši dogodki oziroma politični ekscesi pri nekaterih naših sosedih. To vprašanje, je dejal sekretar, mora biti v naši družbeni praksi tako prisotno, kot je prisotno vprašanje samoupravljanja in samoupravnih družbenih odnosov. Svojo razpravo pa je zaključil s poudarkom na vlogo koordinacijskih odborov za splošni ljudski odpor pri krajevnih skupnostih in predlagal, da občinsko vodstvo organizira za člane teh odborov ustrezen seminar. Konferenca je njegov predlog sprejela.

V nadaljnji razpravi je bila poudarjena tudi vloga specializiranih organizacij (strelstvo, gasilci, planinci idr.) v pripravah za splošni ljudski odpor.

Čeprav ni bila seja konference najbolj obiskana, manjkalo je tudi nekaj predstavnikov družbenopolitičnih organov, je v vsebinskem pogledu uspela, saj je dovolj jasno začrtala nadaljnjo pot in vlogo SZDL v občini.

Ponosni smo nanje

(Nadalj. iz 15. str.)

žice na Beli, ki je skupaj z obratovodjem Antonom GROŠLJEM izvedel koristno izboljšavo, ki obratu prinaša lepe koristi in prihranke.

Število avtorjev tehničnih izboljšav se veča iz leta v leto, prav gotovo pa z velikimi in pomembnimi rezultati na tem področju nikakor ne moremo in niti ne smemo biti popolnoma zadovoljni. V posameznih delovnih enotah in obratih, zelo cenjen in pri njem tih, oddelkih in delovnih mestih na plavžih, v martinarni in jeklarni, livarni, na prome-

tu in transportu, v šamotarni in oddelku varilne žice, v jarniških in belških valjarnah, je še vrsta nalog in problemov, katere moramo čimprej rešiti in odstraniti.

Pričakujemo, da se bodo vsem omenjenim in neomejenim avtorjem v novem letu priključili še novi in da se bo seznam sodelavcev, na katere smo še posebno ponosni, še povečal. Ponosni, ker so s svojim prispevkom pomagali kolektivu, mnogi od njih pa so s svojimi dosežki ime naše Železárne ponesli tudi v svet.

Na zgornji inž. Jaka SOKLIČ, spodaj Igor LOGAR

Tat - avtomat

»Tat avtomat«, kaj pa je to, si bo kdo mislil? Kakšen tat neki, kakšna šola pa je to? Ne, to ni šola, marveč kritika na avtomat, ki visi pri glavnem vходу v Železarno in kjer lahko dobiš cigarete, če jih sploh dobiš. Osemnajstega decembra, ko sem šel ob 14. uri iz službe, sem se ustavil pri vratarju, da bi v avtomatu vzel cigarete. Vrgel sem vanj 3 nove dinarje, pa nisem dobil ne cigaret in ne denarja nazaj.

V torek, dne 22. decembra, pa se mi je ponovilo isto, nakar sem vratarja vprašal, zakaj na avtomatu ni listka, na katerem bi pisalo da ie

avtomat pokvarjen, pa mi je odgovoril, »kaj pa me briga«. Na avtomatu pa je obvestilo, da če je avtomat pokvarjen ali če ti ne vrne denarja, da laho reklamiraš v najbližji prodajalni tobaka. Odšel sem takoj v najbližjo trafiko ter vprašal, kdo je odgovoren za ta avtomat, prodajalkin odgovor se je glasil: »Ja, moj ni«. Sprašujem se, kdo sploh oskrbuje te avtomate, ali pa če se mogoče sami polnijo. Kaj pravite, v čigav žep gre tisti denar, ki ostane v avtomatu, za katerega ne dobiš cigaret.

M. A.

Življenje ima prednost

Zimski napotki za šoferje

Zima je tu, in z njo poledenele in ponekod tudi že zasnežene ceste. Vozniki motornih vozil se sicer zavedajo, da morajo voziti pozimi previdneje, toda premalo se zavedajo, da morajo svoje vozilo za zimo primerno pripraviti. Da bi bila vožnja po poledeneli in zasneženi cesti čim varnejša, naj šoferji ne podcenjujejo naslednjih nasvetov:

- Zavore morajo prijeti vsa štiri kolesa enako močno.
 - Volan mora biti brezhiben.
 - Pnevmatike, vsaj na pogonskih kolesih zimske, naj bodo za dve desetinki z zrakom slabše napolnjene kot sicer.
 - Zavira naj se čimveč z motorjem, noga pa naj se s pedala za sklopko ne odstavlja sunkovito.
 - Pri vožnji po klancu navzgor v koloni voza ne smete ustavljati preblizu drugih vozil, ker lahko zdrse nazaj.
 - Zavoro je uporabljati le toliko, da zagorijo zadnje zavorne luči, da je z njimi voznik, ki vozi zadaj, opozorjen na predvideno ustavljanje.
 - Težišče vozila mora biti čimnižje, zato v zimskem času prtljajnik na strehi ne sme biti preobremenjen.
 - Pri avtomobilih z motorjem spredaj, je primerno obremeniti sprednji del, pri onih z motorjem zadaj, pa zadnji del voza z vrečo peska.
 - V avtu naj bodo snežne verige in lopata za odmetavanje snega.
 - Na prehodih za pešce naj bodo vozniki motornih vozil previdni, ker dostikrat kljub najboljši volji voza ni mogoče pravočasno ustaviti.
 - Kadar so na cestah kolesnice, je potrebno pri srečavanju hitrost pravočasno zmanjšati, da ne bi začelo vozilo poplesavati po snegu.
 - Posebno pozornost je posvetiti nadvozom, mostovom, tunelom in usekom, kakor tudi delu ceste, ki leži v senci, ker tu največkrat kraljuje led.
- Vozniki motornih vozil naj pozimi ne vozijo, če vozilo za zimske razmere ni povsem v redu.

Razvojni program Javornika in Koroške Bele

Na pobudo občinske konference SZDL in ostalih družbenopolitičnih organizacij so bila v preteklih dneh organizirana posvetovanja, na katerih so občani obravnavali najvažnejše komunalne potrebe, ki jih bo treba realizirati v okviru srednjeročnega razvoja programa naše občine.

Posvetovanje na Javorniku je vodil Srečko Mlinarič, prebivalec pa so ponovili vrsto zahtev, ki so bile že večkrat obravnavane na zborih volivcev. Našteli so vrsto komunalnih potreb, ki bi jih po mnenju predstavnikov društva in organizacij lahko rešili tudi z manjšimi sredstvi. Dalj časa so se zadržali pri vzdrževanju poti na območju Javornika in Koroške Bele. Vzdrževanje cest in poti smo zaradi pomanjkanja finančnih sredstev in drugih vzrokov nekoliko zanemarili in so v zelo slabem stanju. Najprej bo treba poskrbeti za asfaltiranje Savske ceste na Javorniku ter Prosvetne ceste na Koroški Beli. Že iz zdravstvenih razlogov bo treba komunalno urediti spodnji del Koroške Bele, to je Potoško in Poljsko pot, kjer gradijo zasebniki nove stanovanjske hiše in bo v kratkem zrastle novo stanovanjsko naselje. Prisotni so se zavzemali za čimprejšnjo ureditev Prosvetne ceste, ki naj bi jo izpeljali tako, da bi se izognili ozkemu grlu sredi vasi. Cesta naj bi bila enosmerna, da bi tako omogočili nemoten promet, ki je vedno večji.

Na Javorniku je poleg asfaltiranja Savske ceste treba

najbolj nujno urediti pločnik vzdolž Kidričeve ceste. Kidričevo ceto, oziroma cesto prvega reda uporabljajo tudi učenci osnovne šole, ki stanujejo na Javorniku in so izpostavljeni večjim možnostim za prometno nesrečo ob gostem prometu.

Pozabili niso tudi na probleme, ki jih bo treba urediti izven območja krajevne skupnosti. Na prvo mesto so postavili izgradnjo žala na pokopališču Blejska Dobrava ter dokončni izgradnji prostorov v Delavskem domu na Javorniku, ki so namenjeni za knjižnico in umetnostno galerijo. Omenjali so še ureditev važnejših cest v občini, izgradnjo športne hale Podmežakljo, zlasti zanimiv pa je bil predlog inž. Draga Grobovskega, ki se je zavzemal za izgradnjo rekreacijskega cen-

tra na Pristavi, ki naj bi jo z žičnico in krožno potjo povezali s Črnim vrhom. Prav tako bi kazalo koristno uporabiti prostor za osnovno šolo na Koroški Beli. Tudi ta prostor naj bi namenili rekreaciji občanov in v daljši perspektivi zgradili tam tudi pokrit plavalni bazen. Inž. Grobovšek je k svojemu predlogu dodal še to, da bi kazalo v daljši perspektivi z izgradnjo planinske postojanke na Belščici in žičnico — vlečnico tamkajšnja smučišča približati alpskim smučarjem, ki uporabljajo oddaljena smučišča v Kranjski gori, v Bohinju, na Pokljuki, v zadnjem času pa tudi v inozemstvu. Tako bi lahko zadržali precejšen del deviznih sredstev, ki jih športniki porabijo v tujini za svoje usposabljanje. Evidentirane komunalne potrebe bodo predložili pristojnim organom na skupščini občine Jesenice, nato pa bodo vrstni red določili na zborih volivcev, ki bodo v letu 1971.

Praznik v graničarski karavli

Predstavniki družbenopolitičnih organizacij in pionirskega oddela Zupana Jožeta Ježka z Javornika oz. Koroške Bele že vrsto let ob praznovanju dneva JLA obiskujejo vojakov - graničarje v Javorniškem rovtu. Letošnji obisk je bil še bolj zanimiv, saj se je zbralo kar 25 predstavnikov ZB, strelske družine ter zveze rezervnih vojnih starešin in prav toliko pionirjev iz osnovne šole Koroška Bela. Najprej je bilo na vrsti tekmovanje šahistov in strelcev. V obeh panogah je na vsaki strani tekmovalo po šest vojakov in pionirjev. Pri streljanju z zračno puško je prvo mesto pripadlo vojaku, pri šahistih pa je zmagal Mencinger iz Javornika.

Po kratkem kulturnem programu so vojakom ob njihovem prazniku čestitali v imenu SZDL, predsednik Jaka

Svetina, v imenu krajevne organizacije ZB NOV, tajnik Karel Pureber, v imenu organizacije rezervnih vojnih starešin pa inž. Drago Grobovšek. Srečanje vojakov graničarjev in predstavnikov družbenopolitičnih organizacij ter pionirjev je inž. Grobovšek posnel na ozkometražni barvni film, obenem pa je prikazal tudi film, ki ga je posnel na lanskem in letošnjem pohodu Ježkovega oddela po partizanskih poteh.

Ob koncu naj omenimo še to, da so predstavniki družbenopolitičnih organizacij na predvečer praznika dneva JLA povabili skupino vojakov iz Javorniškega rovta v delavski dom, kjer so se skupno udeležili koncerta zabavnih ansamblov: Crystal iz CSSR in Deliali iz Ljubljane. Po koncertu so z vojniki imeli tovariško srečanje.

V počastitev praznika JLA

Organizacija zveze rezervnih vojaških starešin na Jesenicah je letošnji dan jugoslovanske ljudske armade počastila s slavnostno akademijo v Delavskem domu na Jesenicah. Pred polno dvorano, v kateri je bilo tudi številno zastopstvo naših graničarjev, so nastopili učenci osemletke Prežihov Voranc, pripadniki TVD Partizan Jesenice in zabavno-glasbeni orkester jeseniških železarjev.

S programom je pričel pionirski pevski zbor osemletke Prežihov Voranc ob spremljavi Orfejevega instrumentarija pod vodstvom tov. Pejičeve, ki je zapel tri pesmice. Sledil jim je vsebinsko bogat in ob glasbeni spremljavi občuteno podan recital »Jaz in življenje«, ki ga je z učenci osmih razredov osemletke Prežihov Voranc pripravila tov. Arzenškova.

O pomenu praznika in vlogi jugoslovanske ljudske armade, je spregovoril načelnik odseka za narodno obrambo pri skupščini občine Jesenice tov. Polk, nakar je predstavnik komande gra-

ničarjev iz Radovljice izročil spominske plakete kot priznanje za dobro in uspešno sodelovanje družbenopolitičnim organizacijam občine Jesenice, tajnika skupščine občine Jesenice tov. Pintarju in direktorju Vodovoda Jesenice tov. Jelovčanu.

To prijetno vzdušje je takoj še popestril nastop orkestra jeseniških železarjev s štirimi skladbicami ob sodelovanju pevca Francija Rebernika in pod vodstvom tov. Setinca.

Krajšemu odmoru je sledil telovadni del akademije. Prva je nastopila ritmična skupina osemletke Prežihov Voranc z vajo s kiji, nakar so pionirji in pionirke TVD Partizan Jesenice prikazali vajo s kockami. Med obema

točkama pa je mlada pianistka Monika Šobr! zaigrala dve skladbi na klavir. Sledil je uspel nastop učenk osemletke Prežihov Voranc s plesno točko kolo, akademijo pa so zaključili pionirji TVD Partizan Jesenice z vajami iz parterne telovadbe in po tem poželi buren aplavz. Uspeš telovadni del akademije so pripravili tov. Samarjeva z osemletke Prežihov Voranc in vodniki TVD Partizana Jesenice.

Akademija je bila zaključena s pogostitvijo graničarjev in njihovega komandnega kadra.

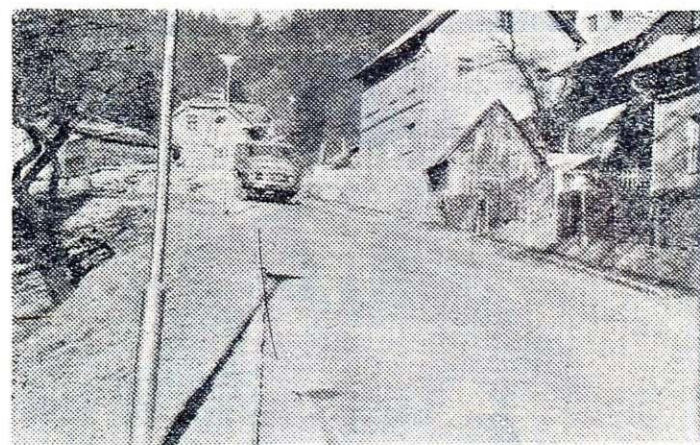
Priznanje zaslužijo vsi, ki so pomagali pripraviti to uspešno akademijo, ali na njej sodelovali.

Jože Jelovčan

Priznanja ob dnevu JLA

Komanda graničarjev v Ljubljani je ob letošnjem prazniku dneva JLA podelila posebne plakete v znak priznanja za uspešno medsebojno sodelovanje.

V naši občini so plakete prejeli: družbenopolitične organizacije, Franc Pintar — tajnik SOB Jesenice in podjetje Vodovod Jesenice.

Cesta v Planino pod Golico je nekaj 10 m naprej od Šilarja asfaltirana. Delavci komunalnega podjetja Kovinar, ki je prevzelo to delo, so pripravili vse za širjenje ceste do Križa. To delo bodo opravljali pozimi. Da se pri odkopavanju gornjega dela pobočja ne bo v dolino valilo kamenje in zemlja, so na spodnjem delu ceste od Šilarja do Križa postavili palisade. B.

Filmska vzgoja

Poznavanje filmskega jezika nas popelje v svet filma

III

Z dosedanjim razmišljanjem o filmu in filmski vzgoji smo predvsem poskušali z različnih zornih kotov utemeljiti potrebo o pozitivni filmski vzgoji. Pozitivni zato, ker smo že v našem zadnjem razmišljanju zavržli miselnost tistih, ki se zavzemajo za to, da mladega gledalca s prepovedjo in odtegotvjanjem odvrčamo od »škodljivosti« filma. Sprejeli smo načelo, da bomo le z načrtno in pozitivno vzgojo gledalcu pomagali izostriti kritični čut do filma, da bo znal sam presoditi med filmsko umetnino in industrijskim oz. trgovskim izdelkom.

Filmski ustvarjalci pripovedujejo svoja dela gledalcem v tako imenovanem filmskem jeziku. Le-tega predstavljajo žive slike, besede, šumi, glasba, barva, zaporedje filmskih posnetkov oziroma izbor različnih planov in drugo. Že tu moramo povedati, da je v filmskem jeziku slika vsebinsko popolnejša kot beseda v knjižnem jeziku, kjer je vsaka beseda, čeprav izraža stvaren predmet — abstraktna in bralec šele s svojo domišljijo razvozlja misel, ki jo skriva. Če besedni izraz npr. v romanu primerjamo s posnetkom v filmu, potem spoznamo, da je filmski posnetek konkreten in oprijemljiv, ker ima ustvarjalec filma neizčrpne izrazne možnosti izraziti določeno misel, saj nam npr. film v isti sekvenci — prizoru lahko nazorno, prepričljivo »preskoči« nekaj stoletij, ali dežel, ali letnih časov in podobno. Sicer pa raje pogledimo nekaj stopenj oziroma oblik filmske realizacije, da bomo lažje razumeli značilnosti tega, kar imenujemo filmski jezik.

Ker smo v besedilu uporabili izraz SEKVENCA, potem najprej nekaj besed o tem. Sekvenca pomeni sosledje nekega števila posnetkov (do 35), ki so med seboj v neki smiselni zvezi. Z drugimi besedami to pomeni manjšo smiselno enoto filma, ki bi ji v domačem jeziku lahko rekli prizor. Filmski ustvarjalci namreč predno posnamejo prizor izdelajo »tehnično snemalno knjigo«, v kateri razdelijo dejanje na vrsto kratkih odlomkov. To je npr. lahko pogovor med dvema osebama, ki mu prisluškuje tretja oseba, z vsemi podrobnostmi, ki so potrebne, da ustvarijo potrebno vzdušje. Vsakega od določenih zaporednih trenutkov v tem odlomku posnamejo posamično, tako da je vsak zase poseben posnetek. Seveda pa kamera lahko posname vsakega od teh posnetkov z različnih mest oziroma različne razdalje, višine in zornega kota. Pri tem se uporabljajo tudi različni plani, o čemer nekaj besed še kasneje. Izbor različnih planov ali zornih kotov ni odvisen samo od domiselnosti režiserja in snemalca, temveč je podrejen zakonitostim filmskega jezika in težnji, kaj hoče režiser in snemalec izraziti s pomočjo slike. Tako nastaja precej kilometrov filmskega traku, na katerem so brez zaporedja nanizani posnetki posameznih odlomkov — kadrov ali prizorov — sekvenc, posneti v različnih planih in zornih kotih. Ko so končani tudi tonski posnetki (govor, glasba, zvoki, šumi), v grobi montaži sestavijo najboljše posnetke, čemur sledi še ogromno dela v laboratorijih, preden pride do fine montaže slike oziroma do končnega oblikovanja filma.

Posnetki oseb, predmetov, krajine itd., ki jih posredujejo filmske slike, so lahko glede na to, kaj hočejo povedati ali izraziti, večji ali manjši. Posnetki so lahko v različnih PLANIH, ki so odvisni glede na razdaljo kamere od objekta, ki ga snemamo. Tako velikost planov določamo po velikosti centralne osebe ali predmeta glede na okvir celotne slike.

Kadarkoli zavzema obraz ali detajl vso površino slike, govorimo o VELIKEM ali BLIZINSKEM PLANU. Seveda mora biti veliki plan smiselno povezan z ostalimi posnetki. Utrnjena solza iz očesa, posneta v velikem planu, nam na primer kot filmski posnetek, ali kot delček filmskega jezika ne pove ničesar, če ni v zvezi s prejšnjimi ali naslednjimi posnetki. Če ta solza ni povezana z nekim čustvenim pretresom, nam kot gledalcu ne pove ničesar. Navadno veliki plan odgovarja v filmskem jeziku na vprašanje KAKO?

SREDNJE-BLIZINSKI PLAN nam na filmskem platnu prikaže le manjšo grupo oseb in še te nekako od pasu navzgor. Tako kot vsak izmed planov, odgovarja v filmskem jeziku na vprašanje KAJ DELAJO — ZAKAJ? Filmski posnetki s SREDNJIM PLANOM običajno predstavljajo gledalcu osebe, ki so nasploh vpletene v filmsko dogajanje, igralca nam predstavijo aktivno in neodvisno od okolja ter ustvarjajo vzdušje, ki obdaja ljudi in polni dogajanje. S tem planom odgovarjamo v filmu na vprašanje KJE in KAKO? V zadnjem času vse bolj uporabljajo tudi SREDNJE-SPLOŠNI PLAN, ki običajno poudarja okolje, okvir dejanja, ki je značilen za dogajanje. Odgovarja na več vprašanj in nam lahko pojasni KJE, KDAJ in KAKO se bo »odigravalo« dejanje. S SPLOŠNIM, PANORAMSKIM, DALJNIM ali OBCIM PLANOM označujemo kraj ali čas in odgovarja na vprašanje KJE?

Pri ustvarjanju filma je izredno pomembna pravilna uporaba posameznega plana. To je predvsem skrb režiserja in vseh, ki neposredno oblikujejo filmsko sliko. Izbor planov pa je strogo podrejen zakonitostim filmskega jezika. Temu so podrejeni tudi zorni koti snemanja, lega kamere, način snemanja (vodoravna ali navpična vožnja kamere, obračanje kamere okrog svoje vertikalne osi itd.) — kot elementi filmskega jezika.

(Nadaljevanje)

Ob pesmih Andreja Kokota

Kokotovo najnovejšo pesniško zbirko je izdala, založila in tiskala Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje. Opremil jo je akademski slikar Milan Batista, recenziral pa Mitja Mejak.

Pesniška zbirka ima naslov Ura vesti. Vest je psihosomatski pritisk, če jo občutimo, ne enkrat, temveč večkrat, jo dvignemo na višji nivo, na nivo zavesti. Seveda tako funkcija, se pravi: mi, doživi zasuk, prenehamo biti odvisni, pričnemo vplivati. Prenehamo biti odvisni od narave, od zgodovine, kjer pričnemo vplivati. Prenehamo jemati, pričnemo dajati. In kaj naj pesnik razdaja, se lahko vprašamo. Sebe, so rekli včasih, vendar to ni odgovor. Če se vrnemo v začetni ekskurz: kdo je suženj narave, kdo suženj zgodovine, kdo pa gospodar? Totalnih sužnjevi in totalnih gospodarjev ni, vsaj v naši dojemljivosti ne. Gibljemo se bolj na medstopnjah, odnosno prerivamo se. To je tako človeško. Lestev prosperitete ima za kline žive ljudi. Nekje smo v tej lestvi zagodeni tudi mi. Narava in zgodovina stojita na naših hrbtih. Včasih jima, vsemogočnima, le klecnejo kolena. Kaj misli o tem pesnik Andrej Kokot? Kaj nam daje, kaj je njegovega vrednejšega od našega, od nas? Odgovor se prelijeva skozi pesmi, razumeli ga bomo, če bomo pesmim in sebi sneli maske. Včasih smo rekli: z branjem si tekst približamo tako, da ga ponizamo na lastni nivo. Drugače ni razumevanja. Razumeti pa ni dovolj! Treba se je videti, spoznati. Razlika? Zelo star rek je: kdor vse razume, vse odpusti. Nov rek naj postane, kdor se pozna, ne odpušča, ker ničesar ne zameri. Torej ne gre za razumevanje pesmi, gre za razumevanje samega sebe. Le tako se namreč poznamo, če obvladujemo svoj miselni in čutni volumen. Jasno, da so tu omejitve. Nihče ni popoln. Pesniku lahko samo zaupamo, da je polnejši in popolnejši od nas. Vedeti tudi smemo, da ga zanimamo v toliko, v kolikor smo njegovo zrcalo, kolikor smo po njegovi podobi, kolikor je njega v nas, in upamo, da vsak pesnik ve, da v njem spoznavamo lastni status vivendi, lastno psihično stopnjo, lastne somatske navade.

Ura vesti je nekaj alegoričnega. Nekaj, kar nam vsiljuje stare kulture, oz. njihovi religiozni vidiki. Ker religioznih vidikov pri Kokotu ni, njegovo knjigo listamo kot Uro zavesti. V prvi pesmi pesnik sam zatrjuje:

Ne bom miroval
in pustil,
da o meni
govorijo, kot
da sem mrtev.
Nekaj se mora zgoditi

Kaj pa zadnji tekst? Je odtis vesti ali zavesti? Pesnik se izenači s krtom, seveda s krtom, ki se zaveda svojega statusa:

Me bo vsaj
kosec preklel,
ko se mu kosa
zarije v krtišče. (Kakor krt).

Tudi tu gre za akcijo iz zavesti.

Orfični trenutki zablestijo v II. Pesmi sreče, str. 47 z vso jasnostjo, preprostostjo:

Tiha je noč
in nič se ne zgodi,
kot da se je že vse zgodilo,
da je smrt opravila svoje,
ogelj in voda imela svoj ples.
Tiha je noč, v daljavi
pa zvezda brli, pa zvezda brli,
kot da ve, kaj je bilo,
kot da ve, da nekaj še bo.

Omenimo naj še pesmi, ki si podrejuje ostale tekste, se pravi, da so nekakšna središča zbirke:

Krik bolečine, str. 60: pesnik išče pot med izbrušenimi čermi, višjimi od njegovega ponosa. Linearne poti ni, ponikanja ni. Vzleteti pa tudi ne more. Mora samo vztrajati, biti. Pesniški volumen je izzivalen, vendar tlakovan s človeškostjo, pesnikovo.

Kakor krt, str. 68: pesnik rije po zemlji kakor krt in včasih izrije kup sveže prsti. Prepričan je v koristnost početja. Koristnosti ne jemlje utilitarno, tu je zgolj vršček prijetnosti. Vsekakor stoji pesnik dostikrat izven tradicionalnih tematik v slovenski literaturi, se pravi, da tematike množi, bogati.

Moja beseda, str. 8: slovenske besede ne bo izpljunil, raje jo bo dal svinčnikom in papirju, samo da bi jo obvaroval pred tujimi besedami, ki jih je prisiljen izgovoriti. Tudi s to pesmijo pesnik širi naš volumen. O slovenski be-

sedi je z vso skrbjo pisal ze Prešeren, vendar je Kokotov modus poetandi v tej pesmi tako svež, primaren, in v svojih konsekvencah edinstven v celotni slovenski literaturi.

Pesem Ubijalcev ni več med nami, str. 15, priča, s kakšnim denarjem plačuje pesnik davek zgodovini. Pesem bi lahko obravnavali kot naslednico lirike 1941–45, seveda upošteva njeno lokacijo, ki je bolj specifična kot naša, ki je — vsaj bila — intimnejša, sproščena, takorekoč razrešena svojih robov.

Ob pesmih A. Kokota bi lahko, oz. morali, zapisati dosti več studioznega. Kvaliteta pesmi to zasluži, prostor in čas (Kokotova) pa tudi. V tem poročilu ne moremo vsega opraviti in ne znamo, njegovi poeziji smo se približali z instrumenti izdelanimi v matični Sloveniji in kar lahko ugotovimo, povzemamo: pesniški volumen A. Kokota nas bo prisilil in nas sili, da bomo v Koroški videli svoj ekvivalent, ne podaljšek. Nadaljna poezija A. Kokota in njegovih naslednikov, bo dokazala, če je opravičeno naše mnenje, da se v celoti slovenski literaturi slišijo spremembe, nov profil, to pa ne le v matični, temveč tudi na Koroškem. Koroška ne bo sledila pesniškemu profilu matice, namreč novemu, ker se je spoznala. Vodnik-Prešernov profil pesnjenja jo je ohranil slovenskemu, Šalamunov profil pesnjenja bi pa storniral njeno eksistenco, boj za esenco, ki se tako očituje prav v pesmih, o katerih govorimo. V boju za esenco bodo koroški pesniki ustvarili svoj profil pesnjenja, ker njihov prostor in njihov čas zahtevata prav to: specifičnost v slovenskem in avstrijskem kulturnozgodovinskem in družbenopolitičnem volumnu. Poezija A. Kokota je tako rekoč iztočnica.

Akademski slikar Roman Savinšek — dečlica s krtoukom

Uspešno zaključene načrtne priprave za zimsko sezono

Plezalci, ekstremisti in vrhunski alpinisti iz naših AO ne poznajo mrtve sezone. Takoj po zelo uspešni letni sezoni, ko so plezalci iz Mojstrane (Kofler, Azman in Brojan) prvič poleti ponovili ekstremno težki, padajočemu kamenju in plazovom izpostavljeni »mrtvaški prt« v severni steni Grandes Jorasses in je naveza Janez Kunstelj in Bine Mlač ukrotila 1200 m visoko severno steno Matterhorna, ko se je vrnila z lepimi uspehi naša druga alpinistična odprava iz Hindukuša, so se plezalci in alpinisti iz prek 20 AO pričeli načrtno pripravljati na bližnjo zimsko alpinistično sezono.

Na nedavnem jesenskem zboru alpinistov v Kranjski gori (19. t. m.) je komisija za alpinizem pri republiški planinski organizaciji PZS dala vidna priznanja našim najboljšim in najbolj uspešnim plezalcem in alpinistom. Med nagrajenimi so bili tudi predstavniki plezalnega športa in alpinizma iz naše občine. Tudi mi se pridružujemo čestitkam in priznanjem, ki so jih prejeli dr. Tomaž AZMAN, Zvone KOFLER, Janko AZMAN, Radko KOŠIR, Stanka BEDEN, Mitja KOŠIR in mnogi drugi za svoje vrhunske dosežke v težkih kopnih in v sneg ter večni led ukovanih stenah.

Iz poročila, ki ga je imel na jesenskem zboru alpinistov načelnik komisije za alpinizem pri PZS tov. Aleš Kunaver, je razvidno, da naši najboljši odločno in uspešno segajo po najvišjih lovoričkah in težkih zmagah. Z zadovoljstvom lahko ugotavljamo,

Mednarodni turnir v keglanju na ledu

V organizaciji kegljaškega kluba na ledu Jesenice je bil v nedeljo, 20. decembra na umetnem drsališču mednarodni moštveni turnir. Tekmovalo je 15 moštev, od tega sedera iz sosednje Avstrije iz Celovca, Beljaka, Arnoldsteina in Rosenbacha.

REZULTATI: 1. balinarski klub Jesenice (22 točk), količnik 2140 (Rozman, Pulc, Bučinel, Grabner, Plesničar), 2. Jesenice — Murka (22 točk), količnik 2000, 3. ER Neue Heimat (Beljak) 18 točk, količnik 1218, 4. ER St. Magdalena (Beljak) 18 točk, količnik 1048, 5. Sport Union Rosenbach, 16 točk.

Tekmovanje si je ogledal tudi g. Hoffer, predsednik zveze za kegljanje na ledu Koroške, s sedežem v Celovcu.

D. E.

da naši plezalci in alpinisti iz Mojstrane, Jesenic, Kranja in Trziča častno reprezentirajo sam vrh našega slovenskega in jugoslovanskega alpinizma. Zato jim lahko zaupamo, da bodo častno reprezentirali naš vrhunski alpinizem tudi v letošnji zimi, ko bo veljal glavni napad našim najtežjim zasneženim stenam v Martuljku, Planici, Krnici, nad Okrešljem in v dolini Vrat, kjer jih čaka naporno, odgovorno in nevarno delo.

Naši mladi, prekaljeni in obetajoči plezalci in alpinisti bodo v letošnji zimi opravljali izpit in ognjeni krst za

velike naloge in podvige, ki jih je komisija za alpinizem pri PZS pripravila za naše alpinistične odprave. Njihov cilj v prihodnjem in prihodnjih letih so zasnežene stene in grebeni sedem in osem-tisočakov v Pamirju, Karakorumu, Hindukušu, Himalaji in Andih. V teh zahtevnih gorah imajo naši plezalci in alpinisti še neporavnane račune na Trisulih in Kangbačenu. Prepričani smo, da bodo strogi selektorji naših bodočih alpinističnih odprav upoštevali uspehe in dosežke naših plezalcev iz Kranja, Mojstrane in Jesenic.

Žuro

Nepotrebna senca

V soboto, dne 19. decembra je bil na Jesenicah tretji turnir za prvenstvo Slovenije v odbojki za mladince. V predtekovanju (devet ekip je bilo razdeljenih v tri skupine), so bili doseženi naslednji rezultati: Kamnik : Kovinar 2:0, Kamnik : Sava 2:0, Kovinar : Sava 2:1, Jesenice : Kanal 2:1, Kanal : Žirovnica 2:0, Jesenice : Žirovnica 2:0, Bovec : Ljubljana 2:0, Mežica : Ljubljana 2:1, Bovec : Mežica 2:1.

Rezultati finalnega dela — 1. do 3. mesto: Kamnik : Bovec 2:1, Jesenice : Bovec 2:0, Kamnik : Jesenice 2:1, 4. do 6. mesto: Kovinar : Mežica 2:0, Kovinar : Kanal 2:0, Kanal : Mežica 2:1 in 7. do 9. mesto: Sava : Žirovnica 2:1, Sava : Ljubljana 2:0, Ljubljana : Žirovnica 2:0 W. o.

Vrstni red na tem turnirju: 1. OK Kamnik, 2. OK Jesenice, 3. TVD Bovec, 4. ŠSD Kovinar, 5. OK Kanal, 6. TVD Mežica, 7. OK Sava, 8. OK Ljubljana in 9. TVD Žirovnica.

Končni vrstni red mladinskih ekip SRS pa je naslednji: 1. OK Jesenice, 2. OK Kamnik, 3. OK Ljubljana, 4. TVD Novo mesto, 5. TVD Trebnje, 6. TVD Bovec, 7. ŠSD Kovinar, 8. OK Fužinar itd. K temu je seveda treba pripomniti, da so se nekatere ekipe udeležile vseh treh turnirjev, nekatere dveh, nekatere pa samo enega.

Obe jeseniški ekipi sta na zadnjem turnirju dosegli lep uspeh. Posebno je presenetila ekipa gimnazije, ki je že v prvem kolu naletela na poznejšega zmagovalca tega turnirja. Z vrsto OK Kamnik je izgubila oba seta na razliko in bi z malo sreče osvojila vsaj en niz. Igralci Žirovnice so zelo perspektivni, a so ravnali zelo napak, ko so predali srečanje z vrsto OK Ljubljana, katero bi zelo verjetno premagali.

Tekmovanje je bilo v marsikaterem pogledu boljše od ostalih dveh letošnjih tekmovanj za ta naslov. Žal pa je treba pokazati tudi na zelo senčno stran. Ta senca je padla na vse od kraja zaradi cigaretnega dima. Ob koncu tekmovanja ob 19. uri, je bila telovadnica v osnovni šoli tako zakajena, da je bila opazka mladinke upravičena, ko je rekla: »Izgleda, da so žarnice plavo obarvane«. V ozki veži je bilo nekaj sto čikov pa tudi v sami telovadnici jih je bilo precej. Po vsakem nizu je šlo nekaj mladincev kadit v vežo ali v stransko dvorano v domu TVD Partizan. Krivda za to pade na organizatorja (to sta bila oba jeseniška odbojarska kolektiva.) Ti bi morali z energičnim nastopom prepovedati kajenje ali pa prekiniti tekmovalje. Vprašanje pa je, če bi jim to uspelo, saj jim ni uspelo z nekajkratno odločno zahtevo niti to, da bi spremljevalci ekip ne prihajali v telovadnico v čevljih. Vodje ekip in spremljevalci pa so šli še dalje. Kadili so kljub večkratnemu opozorilu kar v dvorani zlasti takrat, ko je igrala njihova ekipa. Ne kaže pa jih obremenjevati preveč, saj so imeli slab zgled za to početje v tistih, ki so bili še odgovornejši od njih. Vprašanje je, če se glede na vse to še splača kaj reči o pomenu tega turnirja v pogledu kvalitete igre.

Šport gojimo v prvi vrsti zaradi krepitev zdravja. Tokrat smo v tem pogledu dosegli prav nasprotno. Treba bo pričeti podobno kampanjo, kakor je bila potrebna za to, da so prenehali kaditi potniki v avtobusih. Dokler pa tega ne bomo dosegli pa ne smemo trditi, da je odbojka (košarka, namizni tenis itd.) »dvoranski« šport.

T. Š.

Košarkarski turnir srednješolcev

V soboto, dne 26. decembra, je košarkarska sekcija ŠSD Kovinar priredila novoletni košarkarski turnir. Dvorano je proti minimalni odškodnini odstopila osnovna šola Mojstrana.

Rezultati tekmovanja so naslednji:

Mladinski aktiv Mojstrana : Gimnazija I 16:29 (8:17), Gimnazija Kranj : Gimnazija Šentvid 38:31 (18:12), TTŠ Kranj : Mladinski aktiv Mojstrana 28:27 (15:12), Gimnazija Šentvid : Gimnazija Jesenice II 31:26 (19:14), Gimnazija Jesenice I : TTŠ Kranj 29:20 (16:12), Gimnazija Kranj : Gimnazija Jesenice II 39:18 (16:8), finale — Gimnazija Kranj : Gimnazija Jesenice I 51:35 (23:17).

Tekme v predtekovanju so trajale po 20 minut čiste igre, finalna pa 30 minut. Sodili so Svetlin, Franko in Campa. Glede na priljubljenost košarke med srednješolsko mladino je gotovo, da so

turnirska tekmovanja zelo primerna oblika in način za kvalitetni dvig košarke. Vse nastopajoče ekipe so bile zelo izenačene, zato so bile tekme zanimive. Škoda je, da se turnirja ni udeležila ekipa TSS Jesenice, ki je bila tudi vabljen. Vrsta gimnazije Kranj je zmagala zasluženo. Prikazala je najzrelejšo igro in se je odlikovala v športnem ponašanju, zlasti njen kapetan Slokan Milan.

Organizacijo tekmovanja so zgledno izvedli dijaki in dijakinje 4. c razreda. Tudi prvo ekipo gimnazije Jesenice so sestavljali izključno dijaki tega razreda: Božič, Noč, Ravnik, Hudnik, Kastelic in Zorman.

Dne 22. decembra je odbojarsko moštvo gimnazije Jesenice nastopilo na turnirju v počastitev dneva JLA v Kranju. Osvojili so prvo mesto z zmago nad TTŠ Kranj z 2:0 in 2:1 nad ekipo JLA vojna pošta Kranj.

T. Š.

Gosti Tyrolie

Tudi letos je eden najbolj znanih proizvajalcev varnostnih vezi TYROLLIA z Dunaja povabil 10 naših najboljših mladincev in mladink ter trenerja na enotedenski trening v znano termalno zdravilišče in smučarski center Bad Hofgastein. Smučarska zveza je na svoj račun povečala število za pet tekmovalcev in drugega trenerja tako, da naj bi skupno število znašalo 17 udeležencev. Zaradi nezadovoljivih ocen v šoli pa sta bila neopravičeno odsotna Vovk in Gorišek. Ker se je to zgodilo še pred snegom, ko je za učenje še dovolj časa, smatram njuno postopanje kot skrajno neodgovorno.

Treninga sta se udeležila zato le dva člana SD Jesenice Bernik in Gazvoda, oba doma iz Kranjske gore.

Glavni poudarek treninga je bil na veleslalomu. Ostali čas so izkoristili za slalom, nekaj časa pa so posvetili tudi smuku, ki smo ga trenirali na znani ženski smuk progi z Graukogla v Badgasteinu.

J.

Smučarska oprema

(Nadaljevanje)

Slab smučar nikakor ne bo imel uspeha na predolgih smučeh, ker se vzporedno z dolžino večja težavnost spreminjanja smeri, kar je običajno največja želja vsakega smučarja. Napredek začetnika pa je zelo omejen, poleg tega lahko avtomatizira dodatne gibe, ki služijo kot pomagalo pri razbremenjevanju.

Potem, ko smo se odločili za dolžino, pride na vrsto trdota smučke, ki je odvisna od teže in moči smučarja. Pomembno je tudi to, kje največ smučamo. Večina ljudi se danes smuča ob žicnicah,

kjer so proge običajno zvozne in trde, za te pogoje pa rabimo močnejšo smučko. Izbira trdote je zelo zahtevna naloga, od tega zavisi uspešnost smučarja, zato si pri nakupu zagotovite nasvet poznavalca.

S pretrdimi smučmi boste zelo težko obvladovali predvsem grbinast in jamast svet, udarci preko krivine rušijo ravnotežje smučarja, poleg tega pa smučka počasneje drsi po snegu. Velike težave se pojavljajo v mehkelem ali cellem snegu, ker smučka rije in zato lahko povzroči padec in s tem lahko tudi izjavo poškodbo. (Se nadalj.)

Deset let občinske zveze za telesno kulturo Jesenice

OBZTK Jesenice slavi letos pomemben jubilej: 26. decembra je minilo deset let od njenega ustanovnega občnega zbora. Jeseniška športna zveza združuje 42 športnih organizacij in klubov ter po svoji razvejanosti, številu članov in uspehih brez dvoma sodi med najboljše v Sloveniji. Predsednik športne zveze je že osmo leto zapored Berti Brun, od vsega njenega začetka pa je njen član. Prav zato, ker je teh deset let živel tesno povezan z delom zveze, smo ga zaprosili za razgovor.

Kako je prišlo do ustanovitve zveze?

Do tega je prišlo na željo nekaterih športnih delavcev, ki so v občinskem merilu pogrešali osrednjo športno organizacijo oziroma skupnost športnih organizacij in društev.

V tistem obdobju se je začel intenziven proces decentralizacije tudi komunalnega sistema, ko so bile športne organizacije vertikalno vezane na okrajne in republiške organizacije oz. zveze. V zvezi s tem se je čutila nujna potreba po reorganizaciji telesne vzgoje in športa v občini, ker so močno usihali tudi finančni viri prek strokovnih republiških zvez.

Kakšne so bile prve naloge zveze?

Na ustanovnem občnem zboru sta bili poudarjeni dve osnovni nalogi: financiranje telesne vzgoje in športa ter razvoj telesne vzgoje in športa v občini.

Občinska zveza je pričela delovati v tej smeri in že v samem začetku uspela prek občinske skupščine, da se je formalni sklad za telesno kulturo, medtem ko so bila finančna sredstva prej v občinskem proračunu le skopo odmerjena z dotacijo. S skladom smo si zagotovili stalni vir sredstev, ki so bila skladno s planom nominalno v stalnem porastu.

V tem času smo doživeli takojenomenovano prvo obdobje razvoja telesne kulture, ko smo se hkrati bolj intenzivno zavzeli za širjenje telesne kulture na eni strani in za reorganizacijo vrhunškega športa v občini na drugi strani. To nam je uspelo po reorganizaciji leta 1964/65, tik pred reformo, kar je olajšalo finančni in materialni položaj osnovnih organizacij.

Velika pridobitev za športne organizacije na področju Jesenic je bila tudi ustanovitev Zavoda za vzdrževanje športnih objektov, ki je vlagal lastna sredstva za vzdrževanje in gradnjo objektov.

Kaj imate za največji uspeh zveze?

Reorganizacijo in pa organiziranost OBZTK v smislu širjenja telesne kulture in njene razvejanosti. Z reorganizacijo smučanja v občini smo pozitivno vplivali na vrhunske dosežke in racionalno potrošnjo finančnih sredstev. Veseli pa smo tudi tega, da se je financiranje, ki je sistematsko urejeno prek sklada, dopolnilo s patronati delovnih organizacij, saj so nekatere prevzele skrb nad kvalitetnim športom.

Uspehi zveze, ki ni lastnina posameznikov, marveč je skupnost športnih organizacij in društev, pa so odvisni od aktivnosti športnih organizacij in športnih delavcev. Rad bi tudi povedal, da pri nas niti teoretično niti v praksi ni izvedena delitev na prioriteten in neprioriteten šport. Vodilo za razvoj posameznih športnih panog in mesto, ki ga ima, je odvisno predvsem od dosežkov panoge in širšega družbenega interesa, ki naj podpira razvoj posameznih panog in kot najvažnejše, da se mora vsaka panoga predstaviti z množičnostjo in kvaliteto. Osnovna naloga povsod je razvijati množičnost, ki je zaledje za vrhunske dosežke. To zaledje vidimo v šolskih športnih društvih, kjer naj se mladina po svojih nagnjenjih in talentih usmerja v športne organizacije, za povezavo s ŠSD pa morajo skrbeti športne organizacije.

Ovire za hitrejši razvoj telesne kulture?

Zgraditi bi morali pokrite športne objekte, ker zaradi tega trpita razvoj in kvaliteta tekmovalnega športa v naši občini.

Za vzdrževanje športnih objektov so nam sredstva zelo skromno odmerjena in ne pokrivajo vseh potreb. Ta problem pa utegne biti še bolj kritičen, če ne bomo več uživali razumevanja Zavoda za vzdrževanje športnih igrišč oz. Športmetala, ki zaenkrat še skrbi za vzdrževanje teh naprav v jeseniškem športnem parku. Potrebno bo verjetno še razmišljati o vzdrževanju športnih objektov na področju vse občine podobno, kot se vzdržujejo ostali komunalni objekti. Za preventivno vzdrževanje domov imajo velike zasluge športni delavci, ki z lastnimi sredstvi in delom pomagajo, da se izvršijo najnujnejša popravila, da ne bi bila škoda še večja.

Pri nas še sedaj nimamo srednjeročnega načrta za razvoj telesne kulture in gradnje športnih objektov v občini, kar je ena najbolj odgovornih nalog, ki jo je treba rešiti, ali pa naj bi se ta razvoj vključil v srednjeročni razvoj občine kot celote. Dokler pa tega ne bo, bomo še zmeraj v stiski. Kar s svojo aktivnostjo skoraj izsilimo, da se zgradi, ni grajeno načrtno. Športni delavci in vsi, ki so odgovorni v občini za razvoj telesne kulture, bi se morali vključiti v izdelavo tega načrta.

Kakšen je vpliv zveze na delo osnovnih organizacij?

Če niso aktivne osnovne organizacije tudi mi ne moremo biti uspešni. Zveza skuša bolj organizacijsko in usmerjevalno vplivati na telesno kulturo, ki se razvija v skladu z družbenimi potrebami, ki pa ne more vedno zadostiti osebnim željam in težnjam.

Bi bilo delo z več denarja uspešnejše?

Zveza bi lahko bolje, smotrnejše in bolj organizacijsko prav gotovo lažje usmerjevalno vplivala na razvoj telesne kulture, če bi se sredstva sklada in tistih, ki se pridobivajo po zaslugi športnih delavcev, kanalizirala skozi en vir, kajti le tako bi lahko govorili o načrtnem razvoju. Tako pa se ta razvoj podreja subjektivnim vplivom, ki so dostikrat podprti s finančnimi sredstvi, ki pa bi sicer lahko odtekala drugam ali pa ostala zamrznjena. Zato mislim, da je še vedno v večjo korist za telesno kulturo v celoti, da se naša sredstva, ki se formirajo prek sklada, z drugimi dopolnjujejo.

V predpisih pa ne vidim nobene rešitve, da bi delovne organizacije bolj podpirale šport. Tega ni moč urejati na administrativen način, pač pa moramo še dalje za telesno kulturo, ki ima v naši občini pomemben prostor za svojo dejavnost, pridobivati še druge delovne organizacije, ki naj bi v celoti podprle ali prevzele s svojimi patronati skrb nad tekmovalnim športom. Tako bi ostala sredstva sklada samo za temeljno telesno vzgojo in množičnost. To pa lahko dosežemo le na ta način, da telesna kultura postane resnična potreba delovnih ljudi.

Za dan mladosti ste organizirali po desetih letih množičen telovadni nastop. Mislite s tem nadaljevati?

Menim, da so občasne večje športne manifestacije koristne in potrebne zlasti ob večjih praznikih in jubilejih. Spoznali smo, da imamo možnosti in mladino, ki želi nastopiti na javnih prireditvah, da pa manjka pripravljenosti in organizatorjev, ki bi to pripravili.

V letu 1971, ob 30-letnici vstaje, želimo, da bi se za dan mladosti predstavila telesna kultura iz vse občine, ne samo šolska mladina, temveč tudi tisti, ki se s to mladino po svoji službeni dolžnosti ukvarjajo. Tudi javnost je z veseljem in zanimanjem sprejela letošnji nastop.

Želite načrti za prihodnjih, najmanj, deset let?

Želim in želimo več kvalitete pri množičnosti, ki naj ne bo samo v številu temveč tudi v razvejanosti. V skladu z množičnostjo pa moramo skrbeti tudi za kvaliteto. Tako še posebno pri organizaciji občinskih prireditev, ki

Moška borba Podmežakljo

jih je v prihodnje še intenzivneje forsirati in podpirati vse tiste dejavnike, ki so aktivni na področju temeljne telesne vzgoje in množičnosti.

V našo sredo bo treba vključiti več športnih delavcev in trenerjev. V športnih organizacijah je več takih nepotrebnih vrzeli, kar povzroča težave, da bi bil razvoj telesne kulture načrten in kvaliteten. Večjo programsko sistematičnost in kvaliteto vzgoje bo treba doseči tudi na šolah, saj se z gradnjo nekaterih športnih objektov in telovadnic izboljšujejo pogoji za delo.

Za nas tudi ni logično, da morajo športniki plačevati za zdravniške preglede, namesto, da bi se formirali stroški iz sredstev za zdravstveno preventivo, katere viri pa so popolnoma usahnili. Telesna kultura in njen pomen sta vezana na zdravstveno preventivo in obrambno sposobnost, ki bo imela še večji pomen, in ne bi bilo odveč, da bi se tudi iz teh virov pridobila namenska sredstva.

Vsi športniki pa si želimo izdatnejšo pomoč delovnih organizacij, ki bi morale vplivati na športno udejstvovanje svojih delavcev v prostem času. Prispevati bi morale h gradnji objektov in rekreacijskih površin, saj bi s tem poskrbele za delovnega človeka.

V zvezi z gradnjo športnih objektov nas zanima vaše mnenje o sedanji fazi izgradnje športno-kulturne hale?

S stanjem v zvezi z izgradnjo omenjene hale sem izredno nezadovoljen, ker je to vprašanje doseglo neko kritično točko, ki nam povzroča zaskrbljenost. Zelo sem razočaran nad obljubami nekate-

rih, ki so nas že drugič razočarali s svojimi obljubami in nas pripeljali v nezavidljiv položaj. Tu je po sredi vprašanje kredita v višini 2.000.000 N din, ki ga odbor za izgradnjo hale doslej ni uspel dobiti, kar pa je pogoj, ki ga postavlja Metalna Maribor, za pričetek izdelave konstrukcije. Razumljivo, da taka nejasnost in negotovost tudi destimulativno vpliva na celotno akcijo, to je tudi na zbiranje denarja. Prva dela pri izgradnji hale bi akcijo zbiranja samo pospešila.

Izgradnja objekta prav gotovo pomeni pomemben pogoj za nadaljnji kakovostni razvoj hokeja in drugih športov (košarka, odbojka, roket, mali nogomet, umetno drsanje itd.). Tako bi s prekritjem hale in dodatnega objekta za športne igre z žogo, vključno s pokritjem plavalnega bazena, na Jesenicah dobili res zadovoljivo osnovo za nadaljnji razvoj tako množične, kot kvalitetne telesne kulture. Pri tem ne bi smeli pozabiti tudi na ostale koristnike hale — kulturne prireditve, proslave, gospodarske razstave idr.

Ko govorimo o tem vprašanju, ne bi smeli tudi mimo že znane in večkrat poudarjene ugotovitve, da z objekti za družbeni standard preobčutno zaostajamo v primerjavi z ostalimi investicijskimi vlaganji. Izgradnjo hale in prekritje kopališča še vedno vidim kot primarno nalogo, ki jo moramo rešiti. Prepričan sem, da bomo rešitev našli sami ob izdatni pomoči in razumevanju Železarne ter ostalih delovnih organizacij, ki so sprejele tudi določene obveznosti v zvezi s to nalogo.

Prvi del zaključen

Prvi krog državnega prvenstva je za nami. Jeseničani so v vodstvu za štiri točke — brez izgubljene tekme, sledijo pa jim Olimpija, Medveščak, Slavija, Kranjska gora in Beograd.

Jesenjani so v preostalih dveh tekmah z Beogradom močno popravili svojo razliko v golih, rezultata 29:1 in 12:2, pa bi bila lahko še višja. Kranjska gora pa, ki je v pokalu za jugoslovanski pokal najprej premagala Celje, je v zadnji tekmi za državno prvenstvo igrala z Medveščakom in presenetljivo visoko izgubila 19:1. Srečanje je ves čas potekalo v megli, ki pa so jo znali izkoristiti samo domačini. Veliko so streljali od daleč in v prvi tretjini premagali Gasarja sedemkrat, v drugi in tretji tretjini pa so zabili Krmelju dva oziroma devet golov.

Domačini so ves čas budno ovirali kranjskokorski prvi napad, ki je pri Kr. gori najbolj učinkovit in ga povsem onemogočili. Edini zadetek je dosegel Medved.

Kr. gora se je s tem poslovlja od najboljših. Za ponovno uvrstitev v njihovo sredo pa bo igrala z Beogradom, Partizanom in Celjem v kvalifikacijah. Prva dva uvrščena bosta prihodnjo sezono nova člana I. lige.

Največ zanimanja pa je seveda veljalo ponedeljkovi tekmi Jesenice — Chaux de Fonds. Kljub temu, da so v prvem srečanju doživeli Jeseničani poraz 7:1, so tokrat upali na zmago. Pa jim je sreča ravno tako obrnila hrbet kot že na gostovanju. Kljub temu, da so večino srečanja imeli igro v svojih rokah, so izgubili.

Prvi so napadli domačini. Najlepšo priložnost pa je imel v 5. min. Tišler v bližini vrat, toda ploščice ni dobro zadel. Po raztrgani igri obeh moštev, so gostje iz hitrega nasprotnega napada povedli v 6. minuti. Nekaj kasneje je Felc preigral vse igralce, za vratarja pa mu je ostalo premalo prostora. Gostje pa so iz hitrega protinapada spet dosegli zadetek. V 16. minuti pa je tokrat bolan, in nerazpeložen Knez, že v tretje kapituliral.

Kljub temu vodstvu še ni bilo vse izgubljeno in domačini so drugi del igre pričeli z veliko volje. Ob prepočasnem vračanju branilcev v svojo obrambno tretjino pa je Knez že četrtrič pobral ploščico iz mreže. Ta tretjina je prinesla veliko premoč Jeseničanov, ki pa se ni izrazila v številnih zadetkih. V 8. minuti je bil s podajami Tišler — Felc — Tišler dosežen prvi gol. Tišler je v tej tretjini zadel še vratnico, Ravnik zgrešil prazen gol, nato pa je proti koncu tretjine Tišler iz kota podal pred vrata Felcu in bilo je 2:4.

V zadnji tretjini je Felc spet ušel svojim nasprotnikom, pred vratarjem pa je bil brez moči. Domačini so trdo garali, da bi vsaj izenačili rezultat. Bili so celo boljši, toda, ko so v 12. minuti po nepripravljenosti Razingerja in Kneza prejeli še en zadetek, so bila vsa pričakovanja končana. Stiskali so goste v njihovi obrambni tretjini, toda edini rezultat tega je bil, da je Poljanšek zadel vratnico.

Po tem porazu je težko verjeti, da bi Jeseničani v alpskem pokalu zasedli kaj več kot tretje mesto, v najboljšem primeru drugo. Škoda, saj bi po svoji igri zaslužili boljšo uvrstitev.

V soboto se začne II. del državnega prvenstva. Jesenice bodo igrale s Slavijo, Olimpija pa z Medveščakom. Še eno zanimivo srečanje za alpski pokal bo na Jesenicah 27. 12., ko bo gostovalo moštvo Augsburga, s katerim so naši prvaki doživeli poraz 8:2.

Tekmovanje za jugoslovanski pokal se bo nadaljevalo

100 mladih na ledu

V drsalnem klubu so v novi sezoni opazno poživili svojo dejavnost. Svoje mlado članstvo so razdelili v pet razredov. Začetnikov se je vpisalo nekaj čez 60, med katerimi prevladujejo deklice. To so sami nadebudneži, ki od prvih začetnih korakov kmalu postanejo pogumnejši. S to številno četo se prizadevno ukvarjajo trenerji Gorše, inž. Razinger in tov. Cveta.

Na ponedeljkovi seji so se zmenili, da bodo v prvi polovici januarja izvedli pregledno klubsko prvenstvo, ki bo hkrati služilo za sestavo klubske ekipe za bližnje tekmovanje v Ljubljani. Na kraju sezone pa bodo izvedli klubsko prvenstvo in drsalno revijo, na kateri bodo sodelovali tudi mladi drsalci iz Ljubljane in verjetno iz Zagreba. K tej dejavnosti je po svoje prispeval tudi Športmetal, ki je uvedel določen red na drsališču in pripravil drsalne ploskve. Čakajo še na rešitev vprašanja reproducirane glasbe, brez katere si drsanja ne moremo predstavljati. V klubu se za razrešitev

29. 12., 5. 1., 19. 1. in 26. 1., vendar do izida Železjarja žrebanje nasprotnikov še ni bilo izvršeno. Po novem letu pa bodo tekme za državno prvenstvo 2. 1. Medveščak : Jesenice, 9. 1. Jesenice : Olimpija, 16. 1. Slavija : Jesenice, 23. 1. Jesenice : Medveščak in 30. 1. Olimpija : Jesenice.

V tem času pa tudi redno poteka hokejsko mladinsko prvenstvo Slovenije. Jeseniški mladinci so najprej igrali z Olimpijo 5:5. Kljub temu, da so nastopili brez poškodovanega Žbontarja, so imeli veliko možnosti za zmago. V srečanju mladincev Jesenic in Kranjske gore pa je bil rezultat ravno tako neodločen 4:4. Srečanje je bilo ves čas zanimivo in borbeno in vse do konca se ni vedelo, kakšen bo rezultat. Neodločen rezultat je uspeh za Jeseničane, saj v njihovem moštvu nastopa samo Žbontar, ki sta že člana prvega moštva, pri Kranjski gori pa je šest takih igralcev. Obe naši moštvi pa imata realne možnosti, da se uvrstita na prvo in drugo mesto na lestvici.

tega vprašanja precej trudi-
jo, vendar pričakujejo sode-
lovanja tudi odgovornih iz
Športmetala.

Posebno vprašanje, s katerim se mučijo v drsalnem klubu, je trenerski kader. Letošnji izredni odziv v drsalno šolo jih je spravil v nemajhno zadrego, kajti število trenerjev nikakor ne zadošča. Zato menijo, da bi jim lahko pomagali nekdanji drsalci, zlasti taki, ki imajo veselje za delo z najmlajšimi. Torej, prostovoljci – trenerji dobrodošli na drsalni ploskvi.

Novost v delu drsalnega kluba je razdelitev drsalcev v pet razredov, ki se ločijo po obvladanju drsalnega programa oziroma likov in elementov.

Kaže, da so v klubu začeli s sistematičnim delom, ki je povezano z mnogo dobre volje. Prav bi bilo, če bi se maloštevilnim delovnim športnim delavcem v DK pridružili še drugi, ki jim je delo z mladino pri srcu, zlasti oni, ki so se na tem področju že udejstvovali.

—rn

Novoletni program otroških prireditev v letu 1970

Občinska zveza prijateljev mladine Jesenice s svojimi društvi se že vrsto let prizadeva, da zadnji teden pred novim letom pripravi predšolskim in šolskim otrokom čimveč prireditev, sproščenega veselja in prijetnih doživetij, ki se jih bodo še kot odrasli radi spominjali.

Dedek Mraz s svojim spremstvom bo tudi letos obiskal naše malčke, jim prinesel raznih igrač in dobrot, vsem pa bo želel srečo in zdravja v novem letu.

Zato pomagajmo, da bo ta praznik res lep, da bo vsaj delček tistega, kar bogati otrokov svet domišljije, mu prinese veselje in ga napravi srečnega.

Objavljamo program novoletnega praznovanja v naslednjih dneh:

RATEČE:

V sredo, 30. 12. ob 17. uri bo mladina iz Rateč pripravila v vaški kino dvorani slavnosten sprejem dedku Mrazu. Po programu bo obdaritev predšolskih otrok.

KRANJSKA GORA:

V sredo, 30. 12. ob 15. uri bodo učenci osnovne šole Kranjska gora pričakali dedka Mraza in njegovo spremstvo z veselim programom. Prireditev bo v novi osnovni šoli.

PLAVŽ:

V torek, 29. 12. ob 16. uri bo v sejni dvorani skupščine občine Jesenice interna prireditev in obdaritev za predšolske otroke s področja Plavž.

PODMEŽAKLJA:

V sredo, 30. 12. ob 17. uri bo dedek Mraz obdaril vse ostarele prebivalce terena Podmežaklja, njegovo spremstvo pa bo pripravilo povablencem prijeten program.

JAVORNIK — KOROŠKA BELA:

Člani DPD Svoboda so pripravili za novoletno praznovanje Bevkovo mladinsko igrico »TONČEK«. Nastopili bodo v delavskem domu na Javorniku v:

- sredo, 30. 12. ob 16. uri za predšolske otroke terena.

BLEJSKA DOBRAVA:
V sredo, 30. 12. ob 16. uri bo prireditev v dvorani osnovne šole na Blejski Dobravi. Nastopili bodo varovanci tamkajšnjega vrtca in šolski otroci. Po programu bo obdaritev.

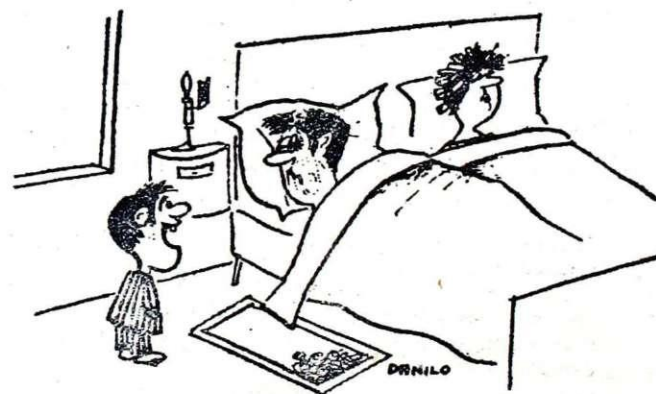
Doslej pa so svoj novoletni program za otroke izvedli že v Mojstrani, na Hrušici, v Planini pod Golico, Podmežakljo, na terenu Sava in prvi del na Javorniku.

Dedek Mraz s svojim spremstvom bo v času novoletnega praznovanja obiskal tudi bolne otroke v bolnici Jesenice in malčke v vseh varstvenih ustanovah. Interne prireditve z obdaritvijo otrok članov kolektiva so tudi v raznih podjetjih. Dedek Mraz bo obiskal v Supermarketu Union trgovino MURKA in obdaroval otroke kupecv, ki bodo istočasno v trgovini.

V Podkorenu je predviden nastop dedka Mraza s spremstvom, kot turistična atrakcija.

V četrtek, 31. decembra pa bodo interne novoletne proslave v vseh naših šolah. Učenci že pripravljajo čestitke in darila za medsebojno obdaritev. Obiskal jih bo tudi dedek Mraz s spremstvom in jih kolektivno obdaroval.

K prireditvam vabi
Občinska zveza prijateljev mladine
Jesenice

— Oče, naučil sem se šteti do sto! Poslušaj: ena, dva, tri...

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

29. decembra amer. barvni CS film **POJEM PESEM DOMINIQUE**, v režiji Greera Garsona, v glavni vlogi Debbie Reynolds, ob 17. in 19. uri.

30. decembra nem. barvni film **PEPEK, STRAH IN TREPET PROFESORJEV**, v režiji Harolda Reinla, v glavni vlogi Hansi Kraus, ob 17. in 19. uri.

31. decembra ital. barvni CS film **REVOLVERJI ODLOCAJO**, v režiji Mika Perkinsa, v glavni vlogi Rod Cameron, ob 17. in 19. uri.

1. januarja amer. barvni CS film **MOŽ Z IMENOM KONJ** v režiji Elliota Silvesteina, v glavni vlogi Richard Harris, ob 17. in 19. uri.

2. in 3. januarja amer. barvni CS film **VELIKI ROP BANKE**, v režiji Hy Averbacka, v glavni vlogi Kim Novak, ob 17. in 19. uri.

4. januarja amer. barvni CS film **NEPOMIRLJIVI**, v režiji Johna Hustona, v glavni vlogi Burt Lancaster ob 17. in 19. uri.

5. in 6. januarja ital. meh. barvni CS film **PANČO IZ AKAPULKA**, v režiji Vincenta Escriva, v glavni vlogi Raphael Shirley, ob 17. in 19. uri.

7. januarja angl. barvni film **SHERLOCK HOLMES PROTI RAZPARAČU**, v režiji Jamesa Hilla, v glavni vlogi John Neville, ob 17. in 19. uri.

8. januarja jug. barvni film **IMAM DVE MAMI IN DVA OČETA**, v režiji Kreša Golika, v glavni vlogi Mia Oremović, ob 17. in 19. uri.

9. januarja amer. barvni film **NOC BREZ PRIC**, v režiji Georga Schaeferja, v glavni vlogi George Peppard, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

28. in 29. decembra amer. barvni film **POLJUBI ME, NORČEK**, ob 18. in 20. uri.

30. decembra ital. barvni CS film **REVOLVERJI ODLOCAJO**, ob 18. in 20. uri.

31. decembra amer. barvni CS film **POJEM PESEM DOMINIQUE**, ob 18. in 20. uri.

1. januarja amer. barvni film **KRVAVI PLEN**, ob 18. in 20. uri.

2. in 3. januarja italij.-meh. barv. CS film **PANČA IZ AKAPULKE**, ob 18. in 20. uri.

4. in 5. januarja amer. barvni CS film **VELIKI ROP BANKE**, ob 18. in 20. uri.

6. januarja angl. barvni film **SHERLOCK HOLMES PROTI RAZPARAČU**, ob 18. in 20. uri.

7. in 8. januarja amer. barvni CS film **MOŽ Z IMENOM KONJ**, ob 18. in 20. uri.

9. januarja meh. barvni film **DIVJE SRCE**, ob 18. in 20. uri.

Kino DOVJE

30. decembra amer. barvni film **POLJUBI ME, NORČEK**.

1. januarja ital. barvni CS film **REVOLVERJI ODLOCAJO**.

2. januarja amer. barvni film **KRVAVI PLEN**.

3. januarja nem. barvni film **PEPEK, STRAH IN TREPET PROFESORJEV**.

6. januarja amer. barvni CS film **VELIKI ROP BANKE**.

9. januarja amer. barvni CS film **MOŽ Z IMENOM KONJ**.

Kino KRANJSKA GORA

29. decembra franc. film **BRADATI AGENTI**.

31. decembra nem. barvni film **PEPEK, STRAH IN TREPET PROFESORJEV**.

1. in 2. januarja amer. barv. film **POLJUBI ME, NORČEK**.

3. januarja amer. barvni CS film **MOŽ Z IMENOM KONJ**.

5. januarja amer. barvni CS film **NEPOMIRLJIVI**.

7. januarja ital. meh. barvni CS film **PANČA IZ AKAPULKA**.

9. januarja amer. barvni CS film **VELIKI ROP BANKE**.

Kino DELAVSKI DOM JAVORNIK

30. decembra amer. barvni CS film **POJEM PESEM DOMINIQUE**, ob 19. uri.

1. in 2. januarja nem. barvni film **PEPEK, STRAH IN TREPET PROFESORJEV**, ob 19. uri.

3. januarja amer. barvni film **POLJUBI ME, NORČEK**, ob 17. uri, ob 19. uri amer. barvni CS film **NEPOMIRLJIVI**.

6. januarja amer. barvni CS film **MOŽ Z IMENOM KONJ**, ob 19. uri.

9. januarja ital. špan. barvni film **PANČA IZ AKAPULKA**, ob 19. uri.

ZAHVALA

Komisija internirancev pri občinskem odboru ZZB NOV Jesenice se iskreno zahvaljuje društvu izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav Jesenice, za nakazilo v znesku 300 din, katere je poklonilo komisiji, namesto venca na grob pokojnega Nika Bernarda, častnega predsednika društva.

ZZB NOV občine Jesenice
Komisija internirancev

ZAHVALA

Ob prerani in boleči izgubi našega dragega moža, očeta in brata

DJEMALA ČATAKA

se prisrčno zahvaljujemo vsem, ki so nam v težkih dneh pomagali. Iskreno se zahvaljujemo sosedom, prijateljem, sodelavcem martinarne in vsem ostalim za podarjene vence in cvetje, govornikom za poslovilne besede ob odprtem grobu in vsem, ki so ga spremili na zadnji poti.

Sindikalnemu odboru martinarne in tovarniškemu odboru osnovne organizacije sindikata Železarne najlepša hvala za denarno pomoč.

Zalujoči: žena Zlata, sin Ferid in hčerka Hasiba z družinama in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi dragega moža in očeta

ANTONA KUNSIČA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki so nam izrazili sožalje, poklonili vence in ga spremili na zadnji poti.

Topla zahvala tudi sodelavcem OTOPA valjarne 2400 za denarno pomoč.

Zalujoči: žena Francka, sinova Mirko in Franci z družinama

ZAHVALA

Sodelavcem strojnega vzdrževanja in sindikalnemu odboru se najlepše zahvaljujem za denarno darilo.

Ludvik Marković

ČESTITKA

Kolektivu železarne Jesenice, posebno kolektivu gradbenega vzdrževanja želim srečno novo leto in mnogo delovnih uspehov.

Vojak Janko Brus
V. p. 2901/12 C
Petrinja

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru strojne delavnice in sodelavcem iz orodjarne se iskreno zahvaljujem za darilo, ki sem ga prijel ob upokojitvi. V novem letu želim novih delovnih uspehov.

Ivan Metličar

Trgovski podjetji ROŽCA in DELIKATESA

obveščata

potrošnike o poslovanju trgovin ob novoletnih praznikih:

— v četrtek, 31. decembra bodo odprte vse trgovine ves dan (brez običajne opoldanske prekinitve),

— v petek, 1. januarja in soboto, 2. januarja 1971 bodo trgovine zaprte,

— v nedeljo, 3. januarja 1971 pa bodo vse trgovine odprte od 8.30 do 10.30, oziroma do 11. ure.

Vsem cenjenim kupcem želita kolektiva Rožca in Delikatesa prijetno praznovanje ter sreče in zadovoljstva polno novo leto 1971!

**NOVOLETNA ČESTITKA
VSEM TELESNIM IN DELOVNIM
INVALIDOM ŽELI SREČNO IN
USPEŠNO, PREDVSEM PA ZDRAVO
NOVO LETO 1971**

Odbor: MDTI za Gorenjsko
in
odbor podružnice MDTI
JESENICE

Svet šole osnovne šole PREŽIHOV VORANC
na Jesenicah

RAZPISUJE

prosto delovno mesto

SOCIALNEGA DELAVCA

POGOJ: višja šola za socialne delavce.

Rok za prijavo je 15 dni po objavi razpisa.

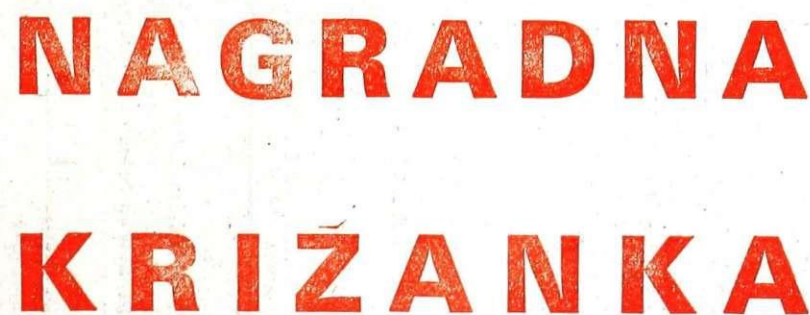
OBVESTILO

Krajevna skupnost Javornik - Koroška Bela obvešča občane, da je preselila svojo pisarno, ki jo je doslej imela pri Leskovcu, v delavski dom Albina in Julke Pičnik na Javorniku. Vhod s ceste pri hišnikovem stanovanju.

Krajevna skupnost
Javornik - Koroška Bela

POJEM PESEM DOMINIQUE — je glasbeni film, ki predstavlja glasbeno talentirano nuno, ki zaradi svojega pevskega talenta izstopi iz samostana in postane poklicna pevka; taka je resnica, medtem ko v filmu odkloni slavo in odide kot misionarka v Afriko. Film, ki je te dni na sporedu v naših kinematografih, je dosegel velik uspeh tako v Ameriki kot v Evropi in ga predvsem odlikujejo imenitne pesmi.

1. nagrada 50 din
2. nagradi po 40 din
3. nagrade po 30 din
4. nagrade po 20 din

Rešitvam ne prilagajte nobenih drugih dopisov.

KDO IZ MENE POJE:
LJUDJE, LJUDJE, LJUDJE...

Drugi številki LISTOV na pot

Kulturno-umetniški klub Tone Čufar stopa pred bralce s svojo drugo številko literarno-umetniške priloge Železarja, glasila delovnega kolektiva Jeseniške železarnice. Čeprav mlad klub, se z vso vnemo vključuje v napredno kulturno gibanje, pri čemer je ta priloga samo ena od oblik njegove dejavnosti. Pred novim letom je v njegovi založbi izšla tudi povest Jeseniškega delavskega pisatelja in pesnika, revolucionarja ter predvojnega oblikovalca naprednega delavskega gibanja Toneta Čufarja TOVARNA. Klubova prisotnost pa se čuti tudi drugje. V tem kratkem času je povezal čez 30 literatov, glasbenikov, slikarjev in drugih kulturno-prosvetnih delavcev od Ljubljane do Celovca. Kljub ne pozna meja pri uresničevanju svoje programske zasnove — uvrstiti se med kulturno-umetniške in estetske sooblikovalce časa in kraja. Pri tem računa na pomoč tako delovnega kolektiva Železarnice, kot ostalih družbeno-političnih dejavnikov v občini.

Če bomo z LISTI in ostalimi oblikami dela prispevali svoj delež v prizadevanjih naprednih družbenih sil: posredovati in približati delovnemu človeku resnične kulturne vrednote in mu pri tem pomagali pri njegovi kulturni rasti, bomo za svoje amatersko delo bogato nagrajeni. S tem pa bomo dali tudi prispevek k nadaljnji kakovostni rasti samoupravljanja in socialističnih družbenih odnosov. Tako se tudi neposredno vključujemo v prizadevanja sindikata, Zveze mladine, Zveze komunistov, samoupravnih organov in ostalih dejavnikov, za humanizacijo naših odnosov, za to, da delo, znanje in kultura postanejo temeljni proizvodni in povezovalni dejavniki razvoja družbe.

Kulturno-umetniški klub
Tone Čufar — Jesenice

VSEBINA

Margareta ARTAČ	Tri pesmi (poezija)
Valentin CUNDRIC	Dvajset (poezija)
	Votivno življenje (poezija)
Benjamin GRACER	Igra (poezija)
	Otožnost (poezija)
	Kam? (poezija)
Ivan JAN	Včeraj — danes — jutri (proza)
France KLINAR	Pesmi (poezija)
Miha KLINAR	Plaz minulosti (poezija)
Andrej KOKOT	Dovolj je mrtvega odmeva
	Pesem smrti (poezija)
	Moji besedi (poezija)
	Krik bolečine (poezija)
	Ubijalci niso več med nami
Vasilij KOPRIVEC	Z menoj na Mahali (poezija)
	Svarilo (poezija)
Franz LEHMANN	Zeni (poezija)
	Moabit (poezija)
	Neodposlano pismo (poezija)
	Skozi rešetke
	Ne kloni
Dominik MAJETIČ	Ljubezen (poezija)
Marija SRČIČ	In zopet je vsak sam (proza)
Vesna SUŠNIK	Veter (poezija)
Zlato VOGRIC	O, kri (poezija)
	Kaj čutimo (poezija)
Cvetko ZAGORSKI	Vsako jutro (poezija)
	Treba bo (poezija)
	Čas — groteska (proza)
Boni ČEH,	
akad. slikar	likovni prispevki
Roman SAVINŠEK,	
akad. slikar	likovni prispevki

LISTI

Uredil kulturno-umetniški klub TONE ČUFAR

Številka 2

Jesenice, 29. decembra 1970

France Klinar — Kladivar

Pesmi

1
Saj jutri morda
ne boš vprašal več:
— Čemu pehanje
za življenje?
Življenju pisana je
samo smrt.

Vsak hip nad njim
je Damoklejev meč:
— Čemu vse sanje
s hrepenenjem,
ko up bo pod kopitom
časa strti.

In ko drviš po cesti
za vse slep:
— Čemu ta dirka
za spoznanjem,
ko dar v neznano
vtonil bo temo.

Tam ločil ne boš
pojmov: grd in lep.
Zaman ves boj
in gon. Iskanje
za par minut,
za temno dno.

2
Kdo si?

Val, ki te morje
nosi. Valovanje
krvi.

Ko zadeneš
ob skalne čeri,
val se razbije
in se razlije
na vse strani
neuničljive
neumrljive
prabitnosti
v sestavi
atomske muhavosti
v prostoru
praenergij.

3
V prostoru praenergij
se spajam
razkrajam
živim
in umiram
rajam
v objemu atomov
elektronov
presnova ledenih
in medledenih dob
brez zavesti
večnosti prazavest.

To je kozmična sla
neuničljive snovi.
Iz nje prihajamo
za sekundo njena zavest.
Vanjo odhajamo,
se z njo spajamo,
danes jaz,
jutri vi,
večna energija
prasnovi
v prostoru večnosti.

4
Čemu so zenice
se ti razprle
in ustnice sredi stavka
zamrle.
Velik vprašaj
— ? —
Tvoj obraz.

Ali je sla
najinega objema
odprlo težka vrata
obema
prav na stečaj
— ! —
Najin čas.

Sva se v znoju
drhtenja ogrela,
da bi trenutek

slasti zajela
v poln naročaj
— . —
Ti in jaz.

Čemu so zenice
se ti razprle
in ustnice sredi stavka
zamrle:
Kaj pa sedaj?
— ? —
Src najinih glas.

Vso čašo sokov
sva življenju nalila.
Del sebe sva pač
v nasladi ubila,
da vzcvetel je maj
! — !
Smrti poraz.

France Klinar - Kladivar

(1896—1945)

Rodil se je na Javorniku kot sin plavžarja. Gimnazijo je obiskoval v Kranju in St. Vidu nad Ljubljano. Leta 1915 so ga vpoklicali v vojsko. Leta 1917 se je udeležil upora v Judenburgu. Takrat je pisal pesmi, a se je že deset let kasneje posvetil pisanju ljudskih iger. Med njegovimi ljudskimi igrami je najpomembnejša »Plavž«. Mimo te je treba omentiti še »Gorenjski punt«, »Mejnike« in »Vido—Staso«, napisano v spomin na žrtve begunjskih zaporov. Zaključil jo je tik pred smrtjo decembra 1945. V času okupacije se je vrnil k poeziji. Bil je pripadnik Osvobodilne fronte in član Delavske enotnosti v naši železarni. Zato je bil tudi član prvega delavskega sveta, ki je maja 1945 preprečil uničenje tovarne in jo prevzel v svoje roke. V spomin petindvajsetletnice njegove smrti objavljamo ciklus njegovih pesmi.

Akad. slikar Čeh Boni — ilustracija k epu Gilgamešu

Včeraj - danes - jutri

Nemir, ki ga je Andrej čutil zadnje dni pred odhodom na prvi dopust po komaj končani vojni, je zdaj, ko je bil v vlaku, v njem še vedno naraščal. Po dolgih letih viharne, negotovega, trdega življenja, ki je vedno korakalo vstric s smrtjo, bo končno le videl domače, videl znanca in prijatelja, šel na grobove tovarišev...

Veliko srečanje bo doživel, le srečanja z njo, z Vero, ne bo. Ne z živo, niti z mrtvo, saj niti ne ve za njen grob.

Ze več kot leto dni je preteklo, odkar je moral oditi iz Slovenije. Medtem je prehodil velik del Hrvaške in Bosne, dokler se s svojo enoto ni ustavil v Srbiji. Pravo čudo, da je med tolikerim streljanjem ostal živ! Ko ni padel niti v Sremu, mu je bilo življenje poslej darovano, tako je čutil.

Vlak je bil tako natrpan, nabit, da so ljudje viseli na stopnicah in ždeli celo na strehah vagonov.

Andrej si je prikopal tesno stojišče na hodniku, ker je prišel že med zadnjimi. A to ga ni motilo. Bil je vesel, da je sploh zlezel v vagon, ki jih je bilo tako malo.

Sedež je dobil šele pri večji postaji nekje sredi Slavonije. V natlačenem vagonu je zaudarjalo po čebuli, znoju in vse-mogočem, vendar to tedaj nikogar ni motilo. Vsi so bili kakor velika družina, vsi velikodušni in razumevali, kot bi se prav vsi nalezli tovarištva, ki so ga prinesli iz gozdov partizani.

SAMO, DA SE JE VLAK PREMICAL NAPREJ! Nikomur ni prišlo na misel, da bi se usajal zaradi vrednosti razredov po vagonih. **BILI SO VSI ENAKI!** Če pa je le kdo hotel sitnari, ga je razigrana množica naglo osmešila in utišala. Samo, da je vlak lezel naprej, to je bilo poglavitno za tiste dni. Četudi počasi. Kajti vsakdo je vedel, da so bile proge pred kratkim še razvaline in močni hrastovi pragovi, za katere bi človek mislil, da jim niti čas ne pride do živega, **SO BILI ZLOMLJENI!** Zato je bilo prav čudno, da so vlaki sploh že vozili. Pridne roke so iz nič spet progo oživele. **ČLOVEK, OSVOBOJENI ČLOVEK, KI SE JE SPET LAHKO VOZIL,** se je čutil že samo zaradi tega praznično. Nekajurna zamuda — kaj zato. O tem ni bilo vredno govoriti. Saj so trpeli in čakali dolga leta, vmes veliko hodili, rušili, nosili, gradili, izginjali in umirali, pa spet hodili, hodili... In gladovali. Zdaj pa je končno mir, **MIR TUDI ZA PROGE IN VLAKE NA NJIH!**

Odnoslo ga je nazaj, in spet k progi. Tja k Savi ob vznožje strmih in obraščenih hribov.

Tisti večer pred tremi leti je bil prvič na progi. Na vsak način so jo hoteli in morali pretrgati in ustaviti vlak, ki je prevažal nemško vojsko in orožje. Pa brez eksploziva. Pri rokah niso imeli drugega kakor težek železen drog in železen ključ za vijake. Ključ pa je bil na eni strani premajhen, na drugi prevelik, časa pa malo. V oddaljenosti je že ropotal vlak, tračnic pa še niso razmaknili. On, Andrej, je malo vstran čepel s strojnico v zasedi in slišal je, kako je s ključem. Tedaj mu je šinilo v glavo, da ima v žepu nekaj kovanec. Segel je in privlekel dva cenena novca po 20 pfenigov. Izročil ju je najbližjemu sosеду — in kmalu je zaslišal škrtanje ključa. Novčiča sta bila ravno pravnja, da ju je tisti, ki je odvijal vijake, zagostil med vijakovo glavico in ključevo odprtino. Čez nekaj trenutkov so bile tirnice že razkrcene.

Ko je vlak prisopihal izza ovinka, so bili oni že nekaj metrov od proge... Potem je strahovito zarpotalo, lokomotiva se je nagnila in se zvalila po nasipu, vagoni pa so se zarili drug v drugega!

Proga, njihova proga jih je ubogala, in ni dovolila, da bi nemška okrepitev šla na fronto.

Naslednji večer so to ponovili drugod.

Potujoča množica je bila pisano oblečena, Andrej pa je bil oficir, oblečen v rjavo uniformo iz ustaškega blaga. A to ni nikogar dosti zanimalo, saj je bil vsak drugi med njimi v nekakšni uniformi in vsa dežela eno samo živahno taborišče.

Tudi v Andreju je valovilo. A če bi ga kdo vprašal o počutju, mu ne bi znal opisati tega. Vse je bilo zajeto v besedi **SVOBODA.**

Ko pa je šel vase, se je v dnu srca začel bati, kaj bo v naslednjih dneh počel z njo. Natanko je vedel le to, da je bil vlak vse prepočasen in ravnina pod njim vse preveč razvlečena...

(Nadaljevanje na 3. strani)

Plaz minulosti

V bron pesmi rad bi vtisnil tvoj obraz, lepoto, ki kot plamen me razžarja, tali mi dušo in jo preustvarja za snov, ki je ne bo razjedel čas.

Minljiv sem. Toda glej: lepote žar pretaplja sanje v snov mi neminljivo. Kar včeraj še bilo je mrtvo, sivo, spreminja se v plamenu v novo tvar.

Do včeraj taval beden sem v sivini in čas se mi osipal dan na dan je v brezvezdno noč v tesnobni bolečini.

A včeraj kakor sape pomladanje prišla si v mojo dušo v vsej milini, edina, ki me še zapredaš v sanje.

Edina, ki me še zapredaš v sanje, zapredi me med nežne sinje niti pomladnega neba, da pozabiti bi mogel noč in trpke dni nekdane.

Prižgi z očmi pokrajine mi sinje, kjer skriva se lepota le za naju, kjer časa ni in svet je v večnem maju, kjer se življenje ne drobi v črepinje utvar in razočaranj in sovraštva — odpri mi svet, kjer sen ne bo spoznanje ujeto v past zahrbtnega mračnjaštva.

Pokaži cesto, kjer ne bo iskanje ljubezni plen surovega prostastva, svetloba, ki prežarjaš dni sedanje.

Svetloba, ki prežarjaš dni sedanje, razlij se v vse kotičke moje duše, priklji v novo rast mi izpod ruše ljubezen, hrepenenje, pesem, sanje.

Oživi iz pokopane mladosti vse, kar je lepo in kar ni trohljivo, očisti me prahu, ki me v minljivo spreminja stvar z razjedami bridkosti — bridkosti, ki votli srce z grenkobo in ki sivi me, orje mi obraz za smrt in za minljivost in trohnobo.

Pokrij zato me z zlatom svojih las in s sinjimi očmi prižgi v svetlobo nebo, kjer večnost je minljivi čas.

Nebo, kjer večnost je minljivi čas, v očeh je tvojih

našlo ogledalo in — kakor da ne more proč — ostalo, ostalo, kot ostal rad v njih bi jaz — ostal in bival daleč od sivine vsakdanjosti, kjer nem plahnim v praznino. Iz dni, ki me tesne le z bolečino, rad zbežal bi v pokrajine sinjine. V pokrajine lepote, v tebi skrite, le ti mi moreš pokazati smer, le ti, ki k tebi hrepenim, a ni te,

le ti, ki mi prinaša te večer kot pesem, melodijo nežne suite: iskanje dolgih let si, moj nemir,

Iskanje dolgih let si, nemir, ki žene v stene me prepada do rože, ki me vabi roso mlada, čeprav že sence zame tke večer —

večer, ki se mi nezadržno bliža, z žerjavko zarje že posipa stene in sence pod menoj rasto v koprene minulosti... O vem, moj dan se niža.

In vendar, glej, srce še sanja, ljubi, kot da mu je še tisoč let živeti, in upa, da ga ti otmeš pogubi —

ti, ki častim te s skritimi soneti, lepota, ki bi vso zasul s poljubi, sen, ki le v pesmi sme se razcveteti.

Sen, ki le v pesmi sme se razcveteti z narcisami, ki spremenijo maj v pomladi nežne radostni smehljaj, lep kakor tvoj, edina med dekleti.

Edina, ki mi v tej dolini pusti prebujaj pesmi, da jih spletem v venec iz duše, zdaj pojoče kot studenec, ki čaka, da dotakneš se ga z usti — o z usti, lepimi kakor ciklami, dotakni se mi duše, ki pred leti življenje skrepenelo jo je v kamen. Ti zvezda si, ki mi v samoto sveti, ognjišče mrzlo čaka na tvoj plamen: usoda si, v ljubezen me razneti.

Usoda si. V ljubezen me razneti, v ljubezen, ki za njo sem dolgo blodil, v ljubezen, ki ne bo je čas pohodil s koraki slepimi

uvele z leti.

Ne krhke rože, rožo iz plamena razcveti v srcu mi, da bo gorela kot zvezde plameneče in žarela v ozvezdju zvezd iz tvojega imena, imena, ki iz duše plameneče med zvezde bi položil ga v vsemir in dvignil se s teboj iz temne gneče vsakdanjosti in časa kot gejzir svetlobe k zvezdam v pesmi sinje sreče. Sepet srca se dramu v tvoj izvir.

Sepet srca se dramu v tvoj izvir, saj ti si ga priklicala iz skale, ti, ki so sanje dolgo te iskale, ti, ki sem mislil, da te ni nikjer

in da si le podoba, v pesem vtkana, pa si prišla mi v žalostno samoto in me vznemirila vsega z lepoto, ti, davno sanjana, pričakovana, prišla si vame, kot pomlad prihaja pod nemi led in ga začne taliti, dokler v pojoči slap ga ne odtaja.

Lepota si. Ne morem več prikriti ljubezni v srcu, ki se ti razdaja: naj tvoji duši čist pustim se piti.

Naj tvoji duši čist pustim se piti iz čaš, izbrušenih v kristal sonetov, iz čaš, ki več ne mikajo poetov, zapredenih v svobodnih ritmov niti.

O tudi jaz v teh ritmih sem se izgubljal in niral retuširano resnico v metafore vrstico za vrstico brez mere in brez rim, kot da poljubljal

bi zarjo, zrak in sanje neotipljive, a zdaj v tem spevu skriti si sonet lepote davnih sanj, resnične, žive lepote, ki mi je v puščavi let kot čudež prebudila iz skale sive izvir pojoč neskáljenih besed.

Izvir pojoč neskáljenih besed iz zarje v zarjo zate se pretaka od svita, draga, zlat in zlat od mraka, kjer najin dan v sinjini je razpet. Ta sinji lok, rastoč v zlato iz zlata,

je vez, ki druž
moje hrepenen
z življenjem tvojim
in ki je življenje
za mojo pesem,
ki odpira vrata
v pokrajine srca,
kjer vse je tvoje,
saj vse nastalo je
iz tvoje biti,
kar v meni sanja,
hrepeni in poje.
Zato je tvoja bit
del moje biti
in moje tvoje je
in tvoje moje:
kar daješ mi,
ne moreš izgubiti.

Kar daješ mi,
ne moreš izgubiti:
naj nosijo te
kamorkoli pota,
naj najin sen
utvara je in zmota,
nihče ne more
naju razkrojiti
v praznino Niča
ali v grez močvirja,
v prah sivih cest
ali pepel življenja,
ostala boš mi
v pesmi hrepenenja
ozvezdje zvezd
med zvezdami vsemirja.
Ostala boš, pa naj
nastavlja vabo
pogube ti z lažmi
pretkani svet,
ie ne pogrezne več
na dno v pozabo.
S teboj v ozvezdje
tvoje sem razpet
v tem spevu, ki z njim
hrepenim za tabo:
odkar sem srečal te,
sem tvoj poet.

Odkar sem srečal te,
sem tvoj poet
in pesem je
lepote tvoje priča,
ohrani naju naj
pred sodbo Niča,
prežedeča na sanje
iz zased
vsakdanjosti, ki nas
drobi med kamni
na drobce, dokler ne
zdrobi nas v prah.
Zato mi vodi pesem
po stezah ljubezni
med omamnimi
ciklami.

Da, med ciklami
po stezah poletja
bi iz tvojega ciklamna
hotel piti
napoj ljubezni,
srečo mladostja
in svoje sanje
nežno položiti
med čiste zvezde
tvojega osvetja:
vse, kar je v meni,
tvoje hoče biti.

Vse, kar je v meni,
tvoje hoče biti
in spremeniti se
v lepoto zate,
ki vabiš pesem mi
v daljave zlate,
v daljave, kjer
te v sanjah smem ljubiti.
Le v sanjah premostim
lahko prepaše
in v sanjah le
osvobodim se Niča.
Le v sanjah človek
ne občuti biča
resničnosti, ki v nič
drobi nam nade.
Zato so sanje večje
kot resnica,
če človek ljubi
in če je poet,
če poje jutru,
mlademu kot ptica,

pojoča svitu, ki
odgrinja svet.
Tak hočem biti
zate, lepota
in v tebi zapustiti
nežno sled.

In v tebi zapustiti
nežno sled?
Jo bom? Ne bom?
Odgovora ne vem.
To čutiš ti,
ki mojim si očem
odkrila s svojimi
lepote svet.
O, ti, ki druž
naju pesmi vez
bolj, kot bila
bi združena v objemu.
O, ti, ki mi pomeniš
več kot njemu,
ki hodiš z njim
v zavetje trat in brez
iskat ljubezni,
izpolnitve sreče,
minljive, krhke,
ker jo meri čas,
ki nas prižiga,
ugaša kakor sveče.
O vse prehitro
nas odnaša plaz
minulosti. Zato
tako goreče

v bron pesmi rad
bi vtisnil tvoj obraz.

V BRON PESMI RAD
BI VTISNIL TVOJ OBRAZ,
EDINA, KI ME SE
ZAPREDAŠ V SANJE,
SVETLOBA, KI PREŽARJAS
DNI SEDANJE,
NEBO, KJER VEČNOST
JE MINLJIVI ČAS.
ISKANJE DOLGIH

LET SI,

MOJ NEMIR,
SEN, KI LE V PESMI
SME SE RAZCVETETI.
USODA SI. V LJUBEZEN
ME RAZNETI!
ŠEPET SRCA SE DRAMI
V TVOJ IZVIR.
NAJ TVOJI DUSI ČIST
PUŠTIM SE PITI,
IZVIR POJOČ
NESKALJENIH BESED.
KAR DAJEŠ MI,
NE MOREŠ IZGUBITI.
ODKAR SEM SREČAL TE,
SEM TVOJ POET.
VSE, KAR JE V MENI,
TVOJE HOČE BITI
IN V TEBI ZAPUSTITI
NEŽNO SLED.

Benjamin Gracer

Otožnost

Ob večerih,
ko je sonce tonilo
in je dan použivala noč
V mraku nemirnem,
ko človek začuti samoto, nemoč,
jo je morje vabilo
Morje in noč
Na obalo je stekla —
bosa, z belo pentljo v laseh
in dolgo, dolgo
tiho jokala
z glavo v dlaneh

Zlato Vogrič

O, kri

Rekli so mi,
da očeta sploh nimam.
Ne vem.
Vem le to,
da sem sladko spal
v mehki postelji.
Močno je treščilo
in bilo mi je
kot da se je zemlja odprla
kot iz teme
grozne teme so zrasli vojaki.
Neki vojak je planil
naravnost k mami
in jo zgrabil
za lase.
Ni ga ustavil
moj jok
ne mamin
presunljivi krik
s katerim je pokazala name
— Glejte, moj sin!
Vojak pa jo je udaril
udaril po ustih s pestjo
in iz maminih ust
je namesto krika
kriknila kri.

Končno ga je enakomerno govorjenje v kupeju in tiščetr-
tinski takt koles pod njim zazibal v nemirno sanjarjenje...

Z Vero sta se po otroško levila med drevjem, skozi
veje pa so silili zadnji sončni žarki.

Na sestanek sta prišla vsak z ene strani in natanko
ob dogovorjenem času. Bil je v lepi uniformi in ko je
slekel bluzo, se je naenkrat znašel v civilni obleki.
Hodila sta ob progi, kjer se je povijala prijetna steza,
vmes pa ni bilo nobene vojne, ki bi ju razdvajala.
Verine roke so bile lepe in mehke, da jih skoraj ni
čutil. Pač — čutil je eno samo nežnost.

Naenkrat Vere ni bilo več, ob njem pa se je znašel
dober bojni tovariš. Sedela sta nad cesto ob robu
gozda in od tam opazovala utrjene in premagane
nemške vojake, ki so se naglo odmikali nekam proti
Karavankam. Nista streljala proti njim, kakor vedno
poprej, tudi bala se jih nista, čeprav jih je bilo na
tisoče, marveč sta se pogovarjala o koncu vojne in
o tem, kaj bosta počela poslej.

»Tako, zdaj je tega konec«, je rekel tovariš ob njem.
»Kaj boš zdaj?«

Andrej je malce pomislil, se rahlo nasmešnil, in
kot da je njemu in vsemu svetu to jasno, počasi
zlogoval:

»Kaj? Slekel bom uniformo, poiskal deklo, si uredil
miren dom s hlevom in zajčki, za hišo pa bom zasadil
sadno drevje in rože, da nikoli ne bo dolgčas. In delal
bom, saj smo delavci. V kako šolo pa bi nemara
tudi šel!«

Tovariš ga je prijazno pogledal.

»Da, mi smo svoje dali. Zato — kaj ti bo šola? Na
vrsti so drugi, mi pa smo že utrjeni. Dom, žena in
majhna kmetija, to so tudi moje želje... Svet bo zdaj
miren in dober, vojn ne bo nemara dolgo ali pa sploh
ne več in tudi denar nas ne bo nič motil ali kvaril!«

Andrej je spremljal to modrovanje. Rad bi mu čisto
pritrdil, a se je v njem nekaj upiralo.

»Utrujeni smo res, a premladi, da bi vse skupaj
pustili drugim. Nekaj bo treba.«

»A kaj, kako, povej to«, ga je spodbadal tovariš.

»O tem pa res ne vem. Vem le, da bomo delali.

Veliko in z veseljem. Kako — to bomo še videli.«

Zbudil se je v Zagrebu in potem vse do Ljubljane ni od-
trgal pogleda od pokrajine, ki se mu je, valovita in hribovita,
zdela vse lepša. Ljubljana! Bila je vsa bela in praznična,
ljubka, a vendar ne preveč domača in ljubezniva, kajti Andrej
ni bil meščan. Zato mu je zbuja la nekakšen strah in spošto-
vanje. Vendar bi jo objel in poljubil, če bi jo le mogel. Toliko-
krat so hrepeneli po njej, pesem so prepevali o tem in čakali,
da bodo vanjo prikorakali.

In ko je stopil na njena tla, ga je stisnilo v grlo in oči
so se mu orosile od lepote in tihe boli hkrati. Da bi mogel ta
trenutek vrnitve deliti z ljubljeno Vero, ki je bila tik pred
vojno v tem mestu in ki je zdaj kdo ve kje? Kako vse dru-
gačna bi bila svoboda, kako vse drugače bi sijalo to jesensko
sonce!

Zato se je kmalu vrnil na postajo in mimogrede je pri-
sluškoval, kako lepo mu je zvonilo pod škornji.

Končno je na Gorenjskem izstopil. Končno.

Spet je hodil po gorenjskih cestah, hodil do utrujenosti,
ne da bi se bilo treba bati kogarkoli. Vmes je pozdravljaj in
odzdravljaj, srečaval znance in marsikaterega takega, o kate-
rem je mislil, da mu nikoli več ne bo stisnil roke. Za vse
je imel čas — in za nobenega, kajti v njem je kljuvala velika
bolečina.

In tudi njega so ustavljali kot bi bil živ mrtvec, kajti
večkrat je tož že krožil glas, da je padel tam in tam, da
ga ne bo več...

A bolj ko je hodil, bolj so ga noge odnašale tja, kjer je
nekoč stanovala ona, Vera.

Toda — zakaj tja? Še močnejše bodo oživeli boleči spomini!
V njem, ki se je vrnil živ, svoboden in zato srečen!

Srečen?! Slaba beseda. Ne, saj nesrečen ni bil, srečen tako,
kakor je sanjal poprej in med vojno, pa tudi ne. Morda za-
dovoljen, ker je opravil svojo nalogo prav in bil na pravi
strani, a nekako prazen, brez prave spodbude. Je bil res živ
mrtvec? To je zdaj vrtalo v njem.

Srečen? Lepa beseda, preoddaljene želje!

Na vsakem koraku ga je spremljala misel nanjo, čeravno
si je hotel to tajiti... Kako velika je bila revolucija, a kako
malo je bilo treba, da bi bil poplačan za vse, kar je moral
žrtvovati. Dokler ni imel kaj zgubiti, je bilo čisto drugače,
ščasoma pa je spoznaval, da velike stvari nastajajo iz majh-
nih, da je množica sestavljena iz posameznikov, katerih eden
je tudi on. Spoznal je, da prav nobena reč ne miruje: gre
naprej ali nazaj, le mirovanja svet ne pozna. Zato je bila
vojna zanj nekaj, kjer je veliko, zelo veliko pridobila, pridobila
je tudi ostalo človeštvo, ostali ljudje, hkrati pa tudi vse to
drago plačalo. On, posameznik, si tega še ni bil povsem svest,

(Nadaljevanje na 4. strani)

blížal pa se temu spoznanju je. Želel je tudi in vedel je, da bo drugače kakor pred vojno, ko se je prebijal iz dneva v dan, a hkrati so v njem še vedno živeli predvojni časi. A samo tisto, kar je bilo lepega, v zvezi z Vero, z zabavami, občasno brezskrbnostjo...

Obrnil se je in odganjal od sebe temne misli. Želja po domačih mu je podžigala zdaj neučakanost. Mama, oče, ostali...

Rad jih je imel in težko si je predstavljal, kako bi bili brez njih, vendar je bil med vojno pripravljen tudi na to, da jih ne bo videl nikoli več. Kaj pa je bilo življenje ali smrt med vojno! Kratek trenutek, in vse je bilo končano.

Posebno mamo je imel rad, po otroško je bil še vedno vezan nanjo, a poti otrok gredo vendar narazen, vsak sebi. Morajo...

Pa spet: zakaj je morala biti žrtvovana tudi Vera? Tak cvet.

S silo je odganjal te misli in se skušal veseliti doma, hkrati pa je lezel vanj občutek strahu, nekakšna negotovost. Občutek otožnosti, ki ga ni zapustil vse do konca vojne. Vedno bolj ga je bolela zavest, da ne doma, ne kjerkoli drugod Vere ni več! Vera! Drago in ljubljeno dekle! Kje pokriva zemlja tvoje izmučeno telo? Kje je morda veter raznesel prah tvojih kosti?

Začel se je čutiti krivega samo zato, ker je ostal živ. Saj je bil večkrat ranjen, a ostal je. Zakaj le? Sam, brez nje, brez njene lepote in dobrote, ki mu je dajala krila za življenjske polete. In zdaj, v tej tako živo občuteni svobodi!

A stran že s to sentimentalnostjo! Koliko tovarišev so pokopali v istem dnevu, ko so zvečer že prepevali na mitingu in kazali voljo do vsega ter bili zadovoljni, da je večina ostala živa! A v tem hipu si je spet zaželel, da bi bila rana nad očesom takrat, ko ga je zadelo, globlja in zadnja.

Spet je nehote z roko potegnil čez čelo, kakor bi hotel odgnati te misli in potegniti debelo skorjo čeznje. Mu bo to kdaj uspelo?

Hotel je čez cesto, ko je za njegovim hrbtom zahupal avto, ki so bili tedaj redki. Brez misli se je samogibno umaknil nazaj na rob ceste, in komaj je ujel zadnji hip, sicer bi ga vozilo zadelo. Takoj nato se je nekaj korakov pred njim avto cvileče ustavil. Hotel je že reči nekaj pikrega, ko je iz njega stopila mlada, čedna ženska, morda dekle. Nič posebnega.

O pač! Po vsem telesu mu je tedaj šel čuden drget! Natančneje je moral ogledati postavno žensko ob avtu?

Kako se je prav tako mogla znajti tu prav zdaj? So sanje ali je res? Morda proizvod želja?

A bolj ko je gledal, bolj je šlo skozenj, da je resnica. Kolena so mu začela slabeti, ves je bil omajen. Rad bi kaj storil, rekel, se premaknil, a še je stal kakor uročen?

Strmel je v postavo pred seboj. Se mu je zmračilo ali preveč svetilo v glavi? Je res, kar vidi?

Nejasno je čutil, da je na Vero mislil tako živo, da je v tej ženski in na njej našel vse njene poteze, njeno hojo, vso njeno postavo in celo lase. Proizvod bolnih možgan. Zbiral se je in si dopovedoval, da Vere že davno ni več med živimi, a ga je z nepremagljivo silo vleklo k ženski ob avtu. Saj je bila posebej Vera! Tudi hodila je natanko tako. Samo ona je znala hoditi tako vzravnano in hkrati lahkotno, da je bila ta postava še bolj Verina kakor je bila Vera sama.

Podzavestno je zdaj stopil proti njej in dušilo ga je, ko se je ob njej ustavil.

Takrat se je z vsem telesom obrnila tudi ona!

In v tem hipu sta oba spoznala, vedela, da sta oba prava: Vera in Andrej! Vzklika začudenja sta se zlila v enega samega, a Andreju se je zdelo, da ni zavpil, temveč zarjovel. Je to mogoče? Čudež, sreča?

Nista se več ozirala na okolico, ki ju je čudno opazovala, kajti zanju v tem trenutku ni bilo na svetu nikogar drugega razen zavesti, da sta vstala od mrtvih, da sta res onadva!

A to je trajalo, ta sreča, samo kratek hip. Iz Andrejevega privida o Veri, je postala resnica, Vera sama na trdih tleh.

Naslednji hip je bil namreč zadosti dolg, da je Andrej na Verini levici opazil poročni prstan in z istim pogledom tudi njen rahlo spremenjen in napet život. Hkrati s spoznanjem o živi prisotnosti in sreči ga je obšlo spoznanje izgubljenosti. Že drugič! Vera je očitno pričakovala otroka! Le kako se je vse to moglo tako poigravati z njim?

In to srečanje ni bilo več veselje, ni bilo tako, kakršno sta si zamišljala in želela nekoč. Davno in še nedavno.

Andrejevo upanje se je v nekaj trenutkih že drugič zamažalo do zadnjih temeljev. Vanj se je zajedlo spoznanje, da bi bila mrtva Vera bolj njegova, kot je bila zdaj živa! Vse se je obračalo na glavo!

Kdo bi si mislil, da mu je prav misel nanjo dostikrat, celo takrat, ko je šlo za življenje, vlivala pogum, odločnost in voljo do življenja, ki je bila včasih že čisto slaba. Ni se dajal samo za STVAR, ZA SVOBODO, ZA VEČJI IN BOLJ BEL KOS KRUHA LJUDI, TEPEL, TRPEL IN ŽRTVOVAL SE TUDI ZA TO, DA BO PRAV Z NJO ŽAZIVEL PO SVOJE! Celo tedaj, ko je bil ranjen, je prva misel pohitela k njej, šele nato k materi.

Zdaj pa se je v njem raztrgalo in prelomilo ter rjavelo vse, o čemer si dotlej še ni bil čisto na jasnem...

(Nadaljevanje na 5. strani)

Valentin Cundrič

Dvajset

Jožetu Gregorčiču, narodnemu heroju;
Francu Prevcu;
Egonu Erlichu, padlemu na aragonski fronti;
Silvestru Fabiču;
Stanetu Fendu, padlemu na aragonski fronti;
Stanku Finžgarju;
Francu Grebencu, padlemu na Ebru;
Ivanu
Jožetu Kapusu;
Ilbertu Kragolniku, umrlemu v Dachauu;
Rafaelu Krajnu, padlemu na aragonski fronti;
Francu Malenšku;
Jožetu Mavcu;
Francu Moharku, pogrešanemu;
Jožetu Pikonu;
Francu Potočniku, umrlemu v koncentracijskem
taborišču;
Francu Rejcu;
Jožetu Repincu;
Stefanu Roginu, padlemu v Hrvatskem Zagorju;
Janezu Tušku, ustreljenem v Begunjah

- roke zgorele do pepela
zemlja s kobro prepasana
zadnja obleka preperela
roke zgorele do pepela

sveča
zahoda
gori
še gori
opoteča
luč joda
o menda
si prva legenda
dišeča
zoreča
polna strdi

zemlja s kobro prepasana
zemlja zemljica
zemlja s črnim nakovalom
brez stropa in brez dna
zemlja s kobro prepasana
- pred kragulji vrat
postaneš ptica golica
to je pomlad
pred kragulji vrat

sveča
zahoda
gori
še gori
opoteča
luč joda
o menda
si druga legenda
dišeča
zoreča
- polna strdi
postaneš ptica golica
ustna resnica
zavržena priložnost
postiti orfej in pravica
postaneš ptica golica

3.

drži te veronika tvoje noči
med podobami koščenih ptic
ki jih s prtom zaduši
drži te veronika noči

sveča
zahoda
gori
še gori
opoteča
luč joda
o menda
si tretja legenda
dišeča
zoreča
polna strdi

med podobami koščenih ptic
en klic
zavrženi deli dneva
kdo jih našteva
med podobami koščenih ptic

4.

kopno rok in morje nog
obesiš na palce na kazalce
ko si dovolj ubog
kopno rok in morje nog

sveča
zahoda
- gori
še gori
opoteča
luč joda
o menda
si četrta legenda
dišeča
zoreča
polna strdi

obesiš na palce na kazalce
spomin na obžalovalce
odsojno svojo stran
okrutne gledalce
obesiš na palce na kazalce

5.

kot skomina kakor skok
sredi ptic golice
v besedo buljiš: zlog
kot skomina kakor skoč

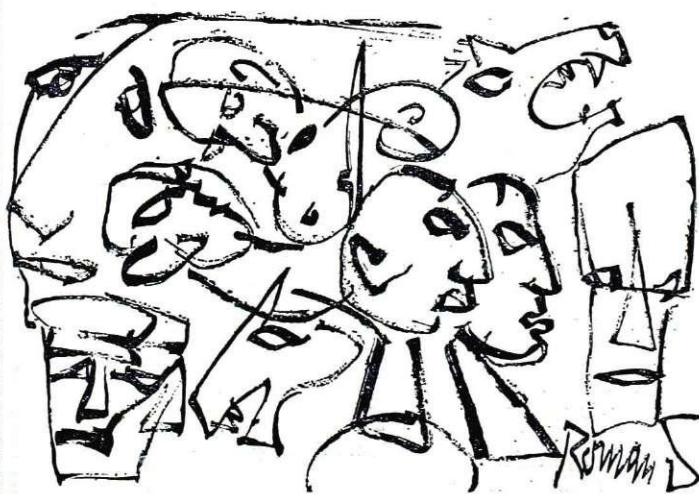
sveča
zahoda
gori
še gori
opoteča
luč joda
o menda
- si peta legenda
dišeča
zoreča
polna strdi
sredi ptic golice
tvoj klic
ko je čas in ko ga ni
saj se vidi do krvi
sredi ptic golice

6.

za kruh in vino
oblečemo in slečemo
še raševino
za kruh in vino

sveča
zahoda
gori
še gori
opoteča
luč joda
o menda
si šesta legenda
dišeča
zoreča
polna strdi

oblečemo in slečemo
odmečemo
na nasipu mrtvih rok
vrisk in jok
oblečemo in slečemo

Akad. slikar Roman Savinšek — ilustracija k pesmi Dvajset

7.

svet upade svet upade
telo telesu vzamejo
za to pa ni nagrade
svet upade svet upade

sveča
zahoda
gori
še gori
opoteča
luč joda
o menda
si sedma legenda
dišeča
zoreča
polna strdi

telesu vzamejo telo
temu rečemo slovo
kamen duše te namoči
razkroji meso
telesu vzeto je telo

8.

pajčevino črnih besed
naprodaj nosiš pod jezikom
skozi laž in med
pajka črnih besed

sveča
zahoda
gori
še gori
opoteča
luč joda
o menda
si osma legenda
dišeča
zoreča
polna strdi

naprodaj nosiš med ljudi
svojo kožo glavo kri
letnih časov desetero
v tebi ostari
naprodaj nosiš med ljudi

9.

plesnoba na jeziku
je potuhnjena volčica
hrepeneča po dotiku
plesnoba na jeziku

sveča
zahoda
gori
še gori
opoteča
luč joda
o menda
si deveta legenda
dišeča
zoreča
polna strdi

je potuhnjena volčica
krivica in resnica
dolgoročno leto obvisi
sebe v sebi ulovi
potuhnjena tatca

10.

krilata srca čakajo plačila
čakajo dobroto siroto
in njena mozoljasta krila
krilata srca čakajo plačila

sveča
zahoda
gori
še gori
opoteča
luč joda
o menda
si deseta legenda
dišeča
zoreča
polna strdi

čakajo dobroto
siroto
da bo prti
za smrt
in kujejo zaroto

11.

dan je pohotni merjasec
v krpi smeri oj sluzasti dan
je torej črvolasec
dan: pohotni merjasec

sveča
zahoda
gori
še gori
opoteča
luč joda
o menda
si enajsta legenda
dišeča
zoreča
polna strdi

v krpi smeri oj sluzasti dan
za mrtve postlan
da se čas ne obrne
z novim bistvom presijan
v krpi smeri oj sluzasti dan

12.

svet v copatah
končno se zaceli
obleži v pozlatah
svet v copatah

sveča
zahoda
gori
še gori
opoteča
luč joda
o menda
si dvanajsta legenda
dišeča
zoreča
polna strdi

končno se zaceli
v smeh preseli
razgrabit izvotliti pusti
svet žalostni veseli
končno se zaceli

13.

krog vratu ovita činčila
v nosnicah in ustih rakun
ugašajoča luč perila
krog vratu zadržnjena činčila

sveča
zahoda
gori
še gori
opoteča
luč joda
o menda
si trinajsta legenda
dišeča
zoreča
polna strdi

v nosnicah in ustih rakun
zlomljen ptičji kljun
vendar mi smo tista sla
sred preperelih cunj
ptica

roža
vzklik
prisojnega sveta

14.

kdor izgubi jezik strupnik
postane preplašena miš
posodi ji kožo: njen upnik
kdor izgubi jezik strupnik

sveča
zahoda
gori
še gori
opoteča
luč joda
o menda
si štirinajsta legenda
dišeča
zoreča
polna strdi

postane preplašena miš
vaba na debelo in drobiž
življenjska mrzlica
(Nadaljevanje na 6. strani)

Akad. slikar Roman Savinšek — ilustracija s pesnitvi
Dvajset

Veri tega ni bilo težko uganiti. Da, našel jo je, a v istem trenutku je bila tudi že izgubljena.

Znašla se je prva:

»Si torej le ostal živ?!«

V njenih vodeno-modrih in pronicljivih, dobrih očeh je čital vprašanje, obtožbo, srečo in obžalovanje hkrati.

V njih je bral: Zakaj mi tega nisi dal vedeti zadosti zgodaj? Mislija sem, da si padel, kakor jih je mislilo veliko!

On je komaj spravil iz sebe:

»Vera! Imeli smo te, imel sem te za mrtvo?«

Zdaj je zaneslo tudi njo.

»Saj bi bilo tako nemara še najbolje«. A takoj se mu je nasmehnila in nadaljevala:

»No, saj veš, da kopriva ne pozebe!«

Prijela ga je za roko in se mu zazrla v oči, kot da vmes ni bilo ne vojne, ne česa drugega, nič drugega, kakor onadva. In kakor bi tehtala in usklajala njegove misli z njenimi besedami, je v njegovih očeh prebrala: Saj bi bilo res tako še najbolje! Tako, da bi bil mrtev!

Toda — z njo je bilo le drugače. Andrej je postajal vse bolj nejevoljen, nerazpoložen, nezadovoljen sam s seboj. Vse skupaj je prišlo prehitro, in čutil je tudi nekakšno nezvestobo. Poznal je Vero, zato je čutil, da je njena nesečnost in ves njen položaj rezultat tudi njene volje. Vedno ga je nekako prevladovala, premagovala, in tudi zdaj je tako čutil. Seveda, izobražena je in lepa, imela je vedno veliko častilcev. Zato ga je zdaj vse bolj zmagovala nerodnost, nelagodnost in kes, motila ga je nejasnost glede njenega življenja. V njem je vpilo in razgrajalo vse, kar se mu je grenkega in zatajevanega nabralo v srcu, da bi najraje pobegnil.

Nosilo ga je nekam visoko nad vse, a ga takoj z neznansko silo spet metalo ob trda, pretrda tla resničnosti! Kljub včasih že kar nedoumljivemu junaštvu, ki se je kdaj drugič kazalo v nerazumljivem strahu, so se mu že med partizani radi nekateri posmehovali. Prevečkrat je zapadel v sentimentalnost.

Zdaj je natanko vedel, čutil, da je bila Vera njegovo drugo življenje, da je bila ona vera vase in vsebina bodočnosti, njegova osnova, na kateri bo rasel dalje. Miren glede ciljev, nemiren pri ustvarjanju! A kakšen je bil? Zlatorumen po rokavih in prsih, okrašen z zvezdicami in odlikovanji, v resnici pa kot pogorelec, ki mu ogenj pred nemočnimi očmi golta premoženje, za katero je bil prepričan, da mu ga ne more vzeti ali uničiti nihče...

Za to spoznanje je bilo potrebno zdaj le nekaj trenutkov.

Zavila sta v kavarno.

Andrej v takem razpoloženju ni vedel kako bi začel, da je ne bi užalil. A spet se mu je preveč upiralo, da bi izbral besede. S pogledom se je utopil v njene oči in čutil, videl je, da ga gledajo prav tako mlo in toplo, kakor so ga nekaj. Samo njene so to zmogle.

Iz tega ga je rešila Vera. Prijela ga je za roko, kot bi bila njegova žena:

»Zdaj se spet počutim, kot nekaj! TU SI! In če si tako ob meni, si prav res ne morem misliti, da sem že poročena z drugim in da bo kmalu prišel še nekdo tretji, ki bo vse hotel zase...«

S pogledom je šla po sebi.

Ob tem se je Andreju spet zazdelo, da zanj niti svoboda niti življenje nimata pravega smisla več! Vera je zanj izgubljena za vselej... Ali pa ne? Dostikrat je znal reči ne! To bo treba tudi zdaj, in vse popraviti! Toda — kako? Na ruševinah, na pogorišču ne more sloneti sreča drugih! Med prsti, ki si jih je zaril globoko v lase, so spolzele debele solze nemoči, in iz grla mu je privrelo:

»Zakaj me nisi čakala? Zakaj nisi...? Zakaj...?«

Vse je bilo en sam ZAKAJ?

»Prekleto vojna,« le še to je lahko stisnil iz sebe...

Razšla sta se čez kako uro.

Bolje bi bilo, ko se ne bi bila srečala. S seboj sta odnesla ranjeni, strti srca, čeravno na zunaj tega nista kazala več tako očitno!

Andrejeva volja ni bila več kot nekaj. Načrti niso imeli več prave osnove in prepustil se je dolžnostim, prepričevanju o potrebnosti in se prepustil poklicu, za katerega ni čutil pravih nagibov.

Ostal je oficir in vsa država je bila njegov dom. Ni slekel uniforme. Ni redil zajčkov, in tudi doma se ni oženil. To je storil mimogrede v drugem kraju, se učil, delal, se utrujal — a vmes vse bolj tudi hrepel...

Vseskozi mu je nekaj manjkalo... Tako še celih petnajst let po vojni, ko so se po cestah začele pretakati sklenjene reke avtomobilov in so zrasle nove hiše, stolpnice, tovarne... Hotel je še vseeno postati nekdo, in je postal...

Sredi življenja, ko bi moral žeti kar je sejal, pa so ga poklicali in rekli:

»Tako in tako. Mladi prihajajo, pogoje imaš za pokoj!«

Vedel je približno, kaj to pomeni — in je šel.

Rad, zelo rad je odhajal v civilno življenje! Toda — to je bilo zanj prepozno! Zanj! Kako je o tem menila DRUŽBA, to pač ni bila njegova stvar. Vedno je rad podrejal svoje interese nekim VIŠJIM!

In tako je po dvajsetih letih zakoračil po lepih gorenjskih cestah in poteh.

S prijateljem, ki je preživljal nekaj podobnega kakor on, sta se ustavila v domači gostilni. Nista gledala na uro, nika-

(Nadaljevanje na 6. strani)

mor se jima ni mudilo, kajti Andrej je moral zvedeti veliko in o vsem, kajti medtem so bile tu velike spremembe. Kljub domačemu okolju je bil zdaj tu malo manj kakor tujec, prišlek. To se mu je zdelo najbolj čudno.

Tovariš je njegovo pot prehodil že pred nekaj leti, zato je bil za marsikatero spoznanje in izkušnjo bogatejši. In tudi bolj grenak.

Pila sta ob mizi, kot so pili pred vojno, vendar je bilo vse drugače. Prijatelj, ki je tudi glede popitega vina imel že dobršno mero »prednosti«, je spet nagnil kozarec in godrnjal skozi zobe:

»Ne vedeli bi, kako se v strup prebrača

vse, kar srce si sladkega obeta...«

In ne da bi hotel, je tudi Andrej nagnil kozarec, in nadaljeval:

»...mi ne bila bi vera v sebe vzeta, ne bil viharjev notranjih b' igrača!«

Prijatelj se je nedoločno režal in se zazrl v neko točko onstran klopi.

Andrej je nadaljeval:

»Kaj te razjeda? Saj imaš vse: pokojnino, ženo, otroke, poklic, stanovanje, svobodo!«

Prijatelj pa je brundal nove stih:

»Zdaj veter raznaša besede njegove,

prislusni natanko, da čuješ glasove...«

Naprej ni šel, ali pa ni več znal.

Po kratkem zatišju je Andrej spet povrtal:

»Povej po svoje, da te bom bolje razumel. Kaj si tako črnogled?«

Prijatelj se je zasukal k njemu in mu skoraj jezno odbrusil:

»Kaj bi me spet rad kaj prepričeval? Vedno si rad pridigal, a to ne vžge več. Boš že še videl: nismo več to in tako, kakršni smo bili. Pokojnina, praviš! Svoboda... Odgovoril ti bom...«

Si gledal Culeta Pokornega? Ne? Rekel je: Doslej so mi govorili, da sem premlad za kaj odgovornejšega, zdaj, ko sem se nekaj naučil in preskočil štirideseto leto, pa mi vsi pripovedujejo, da sem prestar! To je vidiš tisto: premladi smo za pokoj, prestari za nove šole. Kam boš pa z mladimi? Rotacija in podobne izmišljotine! Ha, saj ni da bi govoril. Pa zakoni družbe, nasprotja novit! Ha!

Danes, pravijo taki, je treba graditi, ne gre brez primernih šol. No, saj je tako. A govorijo mi, kot da nič ne znam, kot da sem dotlej živel na drugem svetu in me počasi prestavljajo na stranske tire. Kar je bilo v vojni zlato, je danes greh. Mi, ki so nam pravili »cvet ljudstva«, postajamo odveč sami sebi. Mi, ki smo rušili zato, da bi gradili. Rušiti, to je bil naš poklic! Zdaj ne vem, kdaj gradim in kdaj rušim.

A tisti, ki mi pridigajo, se delajo skromne, a jih je v resnici sam napuh. Marsikatero ostro sem jim že izrekel, a sem bolj škodoval sebi kakor koristil drugim. Nekaj čudnega je s temi pridigarji, ki kar naprej gonijo o nekih novostih, ki hlastajo za dobrinami in se delajo ljudske. In zato sem jim zabrusil tudi že, da so taki, kakor Marijina družba: ko jih ljudje poslušajo in gledajo, so videti brezmadežni, v resnici pa so stremuhi in se pehajo na tiho za osebnimi užitki. Nenasitni so, da se videti, kot da smo se tolkli zanje.

Da, polna usta besed o gradnji, o graditvi imajo! Andrej je vlekel vase prijateljevo besedičenje in se zgrozil nad tem. Poznal ga je, da ni rad pretiraval, in da tudi dolgih govoranc, kot je bila ta, ni dostikrat zmogel.

Zato ga je spet odneslo nazaj, nekam v težko 1942. leto.

Noč je bila tako temna, da so se držali za nahrbtnike. To je bilo tedaj, ko so se bližali mostu, ki so ga hoteli porušiti. Če jim bo to uspelo, vlaki tam ne bodo mogli nikamor. Vsaj nekaj tednov ne.

In uspelo jim je. Takrat je bilo rušenje smrtno nevarno. Nemci so jih odkrili. In če njihova dva mitraljezca ne bi bila tako trdovratna kot sta bila, bi jih Nemci pregnali.

Pa tako od daleč so prišli.

Most je med regljanjem strojníc zgrmel v globel!

In kmalu za tem.

V veliko stavbo, prej podobno gradiču kakor vili, so se nameravali vnezditi Nemci. Stavba je stala na kraju, kjer bi Nemci zlahka motili partizanske kolone, kurirje in terence. Zato je stavba morala v zrak. Tako ali drugače. Pogorela je, zažgana od partizanske roke, od njegove, Andrejeve močne roke. On je tod najbolje poznal okolico, zato se je prav on lotil tega. Uničevanje zaradi življenj!

S pogorišča so do konca vojne potem štrleli le ožgani zidovi!

Ali pa usoda mikavne planinske koč, ki je premogla trideset ležišč!

Življenje in boj sta se prav poigravala z Andrejem, ki je to koč pomagal graditi in je v njej tudi večkrat našel zatočišče in v njej doživljal lepe trenutke.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Valentin Cundrič

Votivno življenje

1 nič ne pojejo nič ne pojo
kako se trese hrbet hotenja
ko iščeš ulice v jasno nebo
kako je slana žlica življenja
kako je slana žlica življenja
in še zanjo nečistujemo
slano je: nečistujemo: pa še kako
oj nič ne pojejo
nič ne pojo
ne le pod mojim stolom: prav vsepovsod
rak je načel zemljo
slano je: nečistujemo: pa še kako

kako se trese hrbet hotenja
na katerem jezdim
kako je slana žlica življenja
in še zanjo nečistujemo

samo dežju bomo potrebni
bolj kot zastekljeni drevored
kopitljali bomo med mareličnimi tedni
da bi našli novo prebavljivo jed
oj nima žepka
tresorepka
rak je načel zemljo
slano je: nečistujemo: pa še kako

nič ne pojejo nič ne pojo
kako se trese hrbet hotenja
ko iščeš ulice v jasno nebo
kako je slana žlica življenja

ključ: operoteni planeti sopejo
v jadra našega sveta
tisočletja v ječi hropejo
ječa pa je nezaklenjena

2 pridi povedat pridi povedat
kdo je navil telo na utripi
pridi se sprenevedat sprenevedat
le tipaj: otipaš samo arhitipe
le tipaj: otipaš samo arhitipe
čas je plazma kraja
človek je v tej igri najmanj kriv
oj pridi povedat
pridi povedat
kdo ti bo odlomil kruha
kdo ti bo vina nalil
človek je v tej igri najmanj kriv

kdo je navil telo na utripi
in kako meso besedo napaja
le tipaj: otipaš samo arhitipe
čas je plazma kraja

podanašnjili smo se za silo
s pomočjo telesa in glasu
brez hotenj bi nas ugonobilo
dejanje — šiv iz smole in medu
oj je škinkavec
kinkavec
kdo ti bo vina nalil
človek je v tej igri najmanj kriv

pridi povedat pridi povedat
kdo je navil telo na utripi
pridi se sprenevedat sprenevedat
le tipaj: otipaš samo arhitipe

ključ: grče duš med šipami teles
ne ozelenene ne ozelenene
kadar je življenje jez
telesa duše v njem prhne

(Nadaljevanje s 5. strani)

nima stropa nima dna
preplašena postane miš

15.
tu pa tam je molj
prežrl tole kožo
prežrl sivi spol
tu pa tamkaj molj

sveča
zahoda
gori
še gori
opoteča
luč joda
o menda
si petnajsta legenda
dišeča
zoreča
polna strdi

je prežrl ta okvir
in postal skovir
okostje mesečine
oj spomin na mir
je prežrl ta okvir

16.
spremenljivi obraz prirode
se je sploščil in podaljšal
misliti in vedeti so gnili oprode
je spremenljiv obraz prirode

sveča
zahoda
gori
še gori
opoteča
luč joda
o menda
si šestnajsta legenda
dišeča
zoreča
polna strdi

se je sploščil in podaljšal
se z mrtvimi ozaljšal
srpasti petelin

legel v pelin
se je sploščil in podaljšal

17.
repina sveta in zgodovine
je naš prostor in je čas
tako rekoč brez popkovine
repina sveta in zgodovine

sveča
zahoda
gori
še gori
opoteča
luč joda
o menda
si sedemnajsta legenda
dišeča
zoreča
polna strdi

je naš prostor in je čas
na nas privezan le za las
slepar narave in človeka
rabi nas za pas
naš prostor in naš čas

18.
v uho zapenjaš krik
češnjevca cveta brez prostora
za ljudi in spomenik
v uho zapenjaš krik

sveča
zahoda
gori
še gori
opoteča
luč joda
o menda
si osemnajsta legenda
dišeča
zoreča
polna strdi

v češnjem svetu ni poslano
za človeško rano
za polmesec psov
za toporišče dnov
v češnjem cvetu ni poslano

19.
vinograd rok in nog
prehitro je obran
zakličeš v rog
skozi trto rok in nog

sveča
zahoda
gori
še gori
opoteča
luč joda
o menda
si devetnajsta legenda
dišeča
zoreča
polna strdi

prehitro je obran
mladostni dan
za zapahe rok
pregnan
prehitro je obran

20.
smrt je ena od oblek
ki jih oblečemo
za dež in sneg
smrt je ena od oblek

sveča
zahoda
gori
še gori
opoteča
luč joda
o menda
si dvajseta legenda
dišeča
zoreča
polna strdi

kaj vse oblečemo
kaj vse odmečemo
sramežljivo rojstvo
sramežljivo smrt
življenja žrd
za sabo vlečemo

3 boj krvavi boj krvavi

s podplati opozarjamo na nagoto
in ne glede na to kako je v postavi
paberkujemo s tujo popolnostjo s tujo lepoto
paberkujemo s tujo popolnostjo s tujo lepoto
paberkujemo

časno je ptica v večnem
in smo možicelj vstajač
oj boj krvavi
boj krvavi

odlival boš pitnino
boš gnetel obredni kolač
in smo možicelj vstajač

s podplati opozarjamo na nagoto
ki je vrhunec v povprečnem
paberkujemo s tujo popolnostjo s tujo lepoto
časno je ptica v večnem

nekdo te bo zahteval nazaj
in te oskrnil podkovano sireno
skril se bo na večni mlaj
in te navijal v novo štreno

oj leta poševno
mogočno pohlevno
boš gnetel obredni kolač
in smo možicelj vstajač

boj krvavi boj krvavi
s podplati opozarjamo na nagoto
in ne glede na to kako je v postavi
paberkujemo s tujo popolnostjo s tujo lepoto

ključ: beseda bleda goščavica
pocedi se v prvi vrč
v grlu obliči mečica
vseh mesenih drč

4 mrzla slana mrzla slanica

svet si dvignil za eno polico
za te ki niso pri tleh doma
sonce maha z gorečo rokavico
sonce maha z gorečo rokavico
potovanje večnega po sebi
išče svoje poznavalce

oj mrzla slana
mrzla slanica
a dan je skrpucalo: hibrid
razpečan med sredince mezince kazalce
išče svoje poznavalce

svet si dvignil za eno polico
rodil si se: drugače ga ne bi
sonce maha z gorečo rokavico
potovanje večnega po sebi

stvari in bitij in svetov
ne boš opilil kot okovje rok
potapljal se boš v rožnati nasmeh bogov
kot oveneli razcefrani jog

oj marelica
čebelica
razpečan med sredince mezince kazalce
iščeš svoje poznavalce

mrzla slana mrzla slanica
svet si dvignil za eno polico
za te ki niso pri tleh doma
sonce maha z gorečo rokavico

ključ: rese pesmi v grlu zbadajo
ko zrnje že sprhni
glasovi nanje se nabadajo
a jezik: govori

5 hojajaja hojajaja

zemlja zemljica obešena na las
se ziblje sem ter tja
drevesa so ulice v nebo in čas
drevesa so ulice v nebo in čas
sadeži na njih so zreli gibi
krošnje nerazvozlana imena tujih postaj

oj hojajaja
hojajaja
razstavil bom tale svet
in ga po spominu sestavljal nazaj
mogoče uganem imena tujih postaj

zemlja zemljica obešena na las
obešena med dve požrešni ribi
drevesa so ulice v nebo in čas
sadeži na njih so zreli gibi

pustite naj ti odidejo
s kostjo zemlje v tresoči levici
samo da ne zaidejo da ne zaidejo
sledječ prvi glasni ptici

oj kolibica

pleše kakor ribica
svet bom po spominu sestavljal nazaj
mogoče uganem imena tujih postaj

hojajaja hojajaja
zemlja zemljica obešena na las
se ziblje sem ter tja
drevesa so ulice v nebo in čas

ključ: rosa petja ohladi
tlečim licem je prevroče
in človeku se mudi
in človeku se zahoče

6 haji hajo haji hajo

to je takorekoč še pernata doba
a kako se pride z boso nogo
od groba zibke do zibke groba
od groba zibke do zibke groba
je ena kretnja: je en glas
otipaš le eno žilo

haji hajo
haji hajo
kljuke na vratih veselja
ne bom nikoli pritisnil na silo
otipaš le svojo žilo

to je takorekoč še pernata doba
angeli imajo bikov stas
od groba zibke do zibke groba
je ena kretnja: je en glas

kaj bo premostilo telo
nezakonitost ali zakonitost
popašena duša ga ne bo
vse sprevrača se v pobitost
oj s skale na skalo
plešoče zrcalo

ne bom nikoli pritisnil na silo
otipaš le svojo žilo

haji hajo haji hajo
to je takorekoč še pernata doba
a kako se pride z boso nogo
od groba zibke do zibke groba

ključ: gobe časa nas pokrijejo
spol in glavo hočejo prelesti
dnevi ure nas povijejo
v mumije zavesti

7 oja cvetejo cvetejo

bo na pretek živalskih in rastlinskih ras
dokler nam bosta za živo mejo
kafrov čas in ambrov čas
kafrov čas in ambrov čas
skupaj hodita po svetu naokrog
navijata na prste moj obraz

oja cvetejo
oja cvetejo
odpustki zbrani kot miloščina v klobuk
oja meh dobe gonijo s podobo nog
oja pojdimmo po svetu naokrog

bo na pretek živalskih in rastlinskih ras
a postelja bo oblazinjen bog
kafrov čas in ambrov čas
skupaj hodita po svetu naokrog

nohti varuhov te okrvavljajo
trgajo in razobešajo po vrvi
za svoje zavetje te zastavljajo
ker so pred teboj in prvi

oj veslajo veslajo veslajo
kot samo oni znajo
oja meh dobe gonijo s podobo nog
oja pojdimmo po svetu naokrog

oja cvetejo cvetejo
bo na pretek živalskih in rastlinskih ras
dokler nam bosta za živo mejo
kafrov čas in ambrov čas

ključ: kose spola obvisijo
v krošnjah obletelih
v času košnje zazvenijo
kakor na razpelih

8 to je veselje to je veselje

življenje z modelom te hudo potre
to je veselje na povelje
beseda ki ni odzdrav mesu: kaj je
beseda ki ni odzdrav mesu: kaj je
beseda brez popkovine
ki se iz roda v rod preceja

to je veselje
to je veselje
kar v mojem srcu meketa

kar v mojih očeh nenehno bleja
kar se iz roda v rod preceja
življenje z modelom te hudo potre
noč brez darovanja in pitnine
beseda ki ni odzdrav mesu: kaj je
beseda brez popkovine

lahko noč preperela obleka
saj si bila vselej samo naključna
človek pred človekom pokleka
in mu je gola koža preveč bučna
je vrtavka
črnoglavka

kar v mojih očeh nenehno bleja
kar se iz roda v rod preceja

to je veselje to je veselje
življenje z modelom te hudo potre
to je veselje na povelje
beseda ki ni odzdrav mesu: kaj je

ključ: rimska cesta se poliva
od ramen pa do kolen
človek: nekaj koža nekaj griva
nekaj večni stenj

9 pisane in bele

haha dišiš po sladkem mleku
res so čisto preperle
rjuhe krvi v tlečem človeku
rjuhe krvi v tlečem človeku
so padle iz rok pameti
so padle iz zmrznjenih pesti

pisane in bele
pisane in bele
so jagode mojega telesa
so desette moje moči
padle iz zmrznjenih pesti

haha dišiš po sladkem mleku
iz katerega dojnica govori
rjuhe krvi v tlečem človeku
so padle iz rok pameti

z vidom sluhom voljo na krožniku
z otrebeno dušo pri nogah
smo podobni frfotavemu podložniku
ki ga je načel zadah

oj ptičji malček
vrtiglavček
so desette moje moči
padle iz zmrznjenih pesti

pisane in bele
haha dišiš po sladkem mleku
res so čisto preperle
rjuhe krvi v tlečem človeku

ključ: šape žalosti so hladne
in odpenjajo obleko
duše zimske in pomladne
v burkah so za vleko

10 kaj bo kaj bo

brez smrti bi bilo najbrž življenje ubožno
pa še kako
oj ljudstvo predljudstvo: ljudstvo pomožno
oj ljudstvo predljudstvo: ljudstvo pomožno
mi pa drug drugega grizemo v pet čutov
in se grizemo v korak

oj kaj bo
kaj bo
kdor podnevi šiva ponoči para
kdor podnevi šiva ker je zmeraj nag
grizem ga v korak

brez smrti bi bilo najbrž življenje ubožno
in rojstvo bi ne uveljavilo njegovih adutov
oj ljudstvo predljudstvo: ljudstvo pomožno
mi pa drug drugega grizemo v pet čutov

oj ti podganasti dilaiopod
kopitljali bomo med mareličnimi tedni
kopitljali skozi blato in skozi jod
po parkljih ki so dedni

oj velik revček
pogorelek
kdor podnevi šiva ker je zmeraj nag
grizem ga v korak

kaj bo kaj bo
brez smrti bi bilo najbrž življenje ubožno
pa še kako
oj ljudstvo predljudstvo: ljudstvo pomožno

ključ: na vrveh telesa obvisimo
pa ne zazvoni meso
praznih skrinj besede se držimo
in se nasičujemo
kako kako

Tudi iz nje so Nemci nameravali urediti možno planinsko trdnjavo. A koča se je uprla, kajti zgradile so jo roke in volja slovenskih planincev. Živela in žrtvovala se je domačim ljudem.

In spet je prav Andrejeva roka izpolnila voljo ljudi. Zgorela je in z nje trdi žulji planincev, ki so jo gradili. Toda — gore so ostale domače in Nemci so se v tisti okolici vselej počutili dokaj neprijetno.

Andrej je potem hotel nekaj ugovarjati sobesedniku, a je ta nadaljeval s tistim, kar se je sprožilo v njem:

»Pa žena in otroci, praviš... Veš kaj mi je ondan rekel fant, a? Oče, dosti imam tega govorjenja o vojni, pa o tem kaj in kako ste vi to naredili. Raje misli na večji avto in pogled, kako to delajo drugi. Mahnil bi ga, pa se mi je ognil, in tudi premočan je. A danes ne vem, če je morda imel prav? Ne, ne bom ga poslušal. Ko bi on mene bolj, bi bilo drugače. A mi ne moremo in ne moremo iz te svoje kože, ne moremo uiti temu, kar se je nabralo v naši notranjosti.

Pa penzija! Pa mojih šestinštirideset let, a? Bolje, da nam jih niso dali. Samo neumno in nepotrebno zavist vzbujamo in nerazumevanje, oni tam gori nekje se nam pa smejiijo ali pa nas pomilujejo. Kako je zdaj s tistim »cvetom ljudstva«? Komu smo odveč, in komu smo potrebni?

Delo, to je rešitev, pa nas neprestano podijo od njega. Še zapili se bomo in zgubili vsi po vrsti. Delam honorarno in včasih že sam začenjam misliti, da sem zanič, da sem star in slab.

Pa veš kakšen človek je moj nadrejeni? Tak, ki je vojno preživel s postopanjem in malce s šolanjem in se ni prav ničemer »umazal«. Mi pa smo obteženi, marsikdo nas krivi za karkoli, in premalo držimo skupaj. Pa veš zakaj? Morda ne vem, mislim pa, da predvsem zato, ker so med nami prevelike socialne razlike. V gmajni pa smo bili glede tega vsi enaki, le po dolžnostih smo se razlikovali. In po žrtvovanju!

Zato ti svetujem: hrani, čuvaj svoj ponos, ne trkaj po vratih takih ljudi in ne brusi preveč peta po pisarnah, kjer so se nabrali razni nebodijih-treba. Raje počni karkoli. Odpri pralnico za avtomobile ali kaj podobnega, samo ne ponižuj se in ne daj se podkupovati. Tako ti bo prihranjenega veliko grenkega.

Tako tudi časa za razmišljanje ne boš imel dosti in utrujen boš zaspal z mislijo, da si vendar še koristen. Motorizacije je vedno več, takih kot si ti, pa se tam, kjer bi res lahko storil največ, otepajo. Zdaj je čas svojevrstnega gangsterizma in čas kosmatih vesti. Boš videl, kam bo še to pripeljalo. Nič globine, hlastanje, nihče nikogar ne posluša, govori se eno, dela drugo. Nekako narobe je: pogledj tovarne. Njim komandirajo trgovci in banke, nekako tako, kot bi mi postal sin oče. Razumeš to? Jaz ne. Mi, »cvet ljudstva«, ne sodimo mednje!

Pa pravijo: zaostajate, čas vas tolče. A čudno nas tolče. Andrej je poslušal to kot bogokletje, in spet je prigovarjal prijatelju, da je prečrnogled, da je veliko tudi dobrega.

A ta se ta dan ni dal pomiriti. Andreju je moral izbruhati vse, kar ga je težilo:

»Da, dali so nam pokojnino. Pa niti ne najmanjšo. A to je, kakor okvara v avtomobilu sredi napetega klanca. Nekaj se je vpletlo v ta mehanizem, in zdaj delujeta dve sili hkrati: tista, ki žene naprej, in ona druga, ki zadržuje in moti.

Saj ne gre za zaslugarstvo. To hočejo izkoristiti le nekateri. Za vse kaj drugega gre. Zdaj nas je veliko, a tedaj nas je bilo premalo. Preveč in premalo. Premalo ljudi z znanjem in poštenimi srci, preveč z »zaslugami« in bremenami. Premalo kvaza. Če boš hotel biti nekdo, začni znova! Naša generacija je nekaj poskusni zajec, dolžnostna generacija. Še sreča, da smo bili na pravi strani! Vsaj mirno spim. A po eni strani hočemo biti skromni, po drugi smo zahtevni. Nekateri, seveda. Sedanost ni preteklost, čeprav se včasih zdi, kot ponavljanje zgodovine. Vidiš, sužnji so z upori pomagali porušiti sužnjeposredniški red in pripravili pot oblasti fevdalni gospodi. Kmetje so zrušili fevdalizem, a so jih nadigrali trgovci in podobni gospodje. Mar smo mi res storili vse to kar smo zato, da nam seda na vrat nekakšen požrešni sloj? Ne, to ne bo moglo biti tako.

Teme našega življenja je bilo torej med vojno. In če temu dodamo še smrt, bi nam ta pritisnila še pečat neprecenljivih zaslug in celo humanosti: manjšina vendar vedno pada zato, da ostane osnova, ljudstvo! Konec koncev pa je takim, kot sva midva, življenje podarjeno vse od vojne sem. Morala bi pasti.

Tisto, kar sva se naučila po vojni, s tistim si lahko obrišeš zadnjico. Boš že še videl, ker te poznam, da ne boš pustil vse kar tako. Saj lahko kritiziraš, vse lahko rečeš, tudi o vladi marsikaj. A videl boš, kaj se bo zgodilo, če se boš lotil kakega vplivnega v podjetju ali kakega lokalnega veljaka. Sprožil boš stroj, ki te bo povozil, da še sam ne boš vedel kdaj in kako. Ne da bi vedel, boš udaril na večino. In z njo boš moral — ali pa te bo ta »večina« počesala.

Samo poskusi poddržati ogledalo tem česnalom, pa boš pozabil na vse, kar znaš. Takrat bova nadaljevala z najinim pogovorom.

Steklenica je bila prazna in Andrej je postajal vse bolj zamišljen ob tem. Skušal je razumevati vsa ta nasprotja in iskal stične točke ljudi in vseh, med katerimi bo živel in poiskal samega sebe z voljo, ki mu je, mlademu »upokojen-cu« še ostala.

(Nadaljevanje na 9. strani)

Cvetko Zagorski

Vsako jutro

Vsako jutro
me prebudi osel
ali oslica
ko z nekega dvorišča
mračnega, vlažnega,
mahastega
globoko tam spodaj
zariga
sem gor v osmo nadstropje
in zajoče
zahrope
zatuli
iz dna trebuha
iz drobovja
iz dna svoje prastare duše
tožeče
breznadno
samotno
z razparanim glasom
od včera
od danes
od jutri
tožbo o krivici
nasilju
neusmiljenju močnik
bogatih
velikih
skozi vse veke
od Kajna naprej
(Iz cikla Molčeči svet)
1965

Akad. slikar Bon. Juh — ilustracija k epu Gilgamešu

Treba bo

Treba bo spet
ob zori
bos
prek rosnih trav
hoditi
treba se bo spet
v globine studencev
zazirati
in v tokove rek
in iskati
pisanih kamenčkov
po bregeh
treba se bo spet
na stezah ustavljati
ob visokih
ravnih deblih smrek
pod mirnimi rokami vej
v višine sten strmeti
in v globine brezen
prisluškovati
klokotanju
globokih vod
uho polagati
na prst
na skalo
dokler se ne oglasi
jasno
nedvomno
čist
rahel
zven
In še bo treba:
utišati
zvočnike po cestah
in domovih
zakopati
dosti preglasnih besed
spregovoriti
novih
dobrih
resničnih
utrniti mnogo sveč
po oltarjih
prižgati
novih luči
da osvetlijo človeka
njegove poti
treba bo
dvigniti
zarjavelo sidro
iz naplavin
peska mulja alg
in razpeti novo
belo jadro
pod kalečim plamenom
sonca

Benjamin Gracer Kam

Kam naj gremo
s prazno besedo na ustih;
z utrujeno dušo,
ki se je vdala razumu
kakor vlačuga pijanemu norcu?

Sanje beže
in vsak dan smo bliže,
da najdemo šifre in ključe,
ki nas zbude

Potem nihče več
ne pride do reke,
ki je tisoče let
odnašala s svojih bregov
kolibe in zmote človeka.

Nihče, da bi se bil
s seboj in drugim,
da bi umiral
za ceno življenja
za ceno človeka...

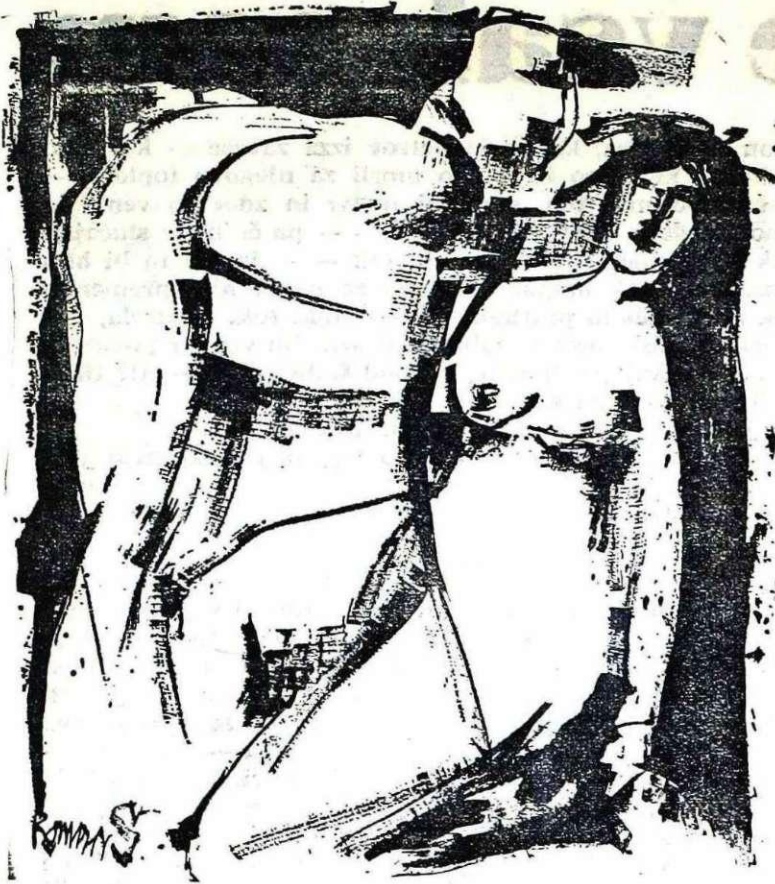
Dominik Majetič Ljubezen

Zemlja se poraja z jutrom in umira z večerom
Večer ima svoj molk in svoje skrivnosti.
Skrivnost ima svojo magično moč
Magična moč ima svojo ljubezen

Ljubezen je prapor vojščakov
Ljubezen je duh zgodnjega vetra
Ljubezen je prerokba mrličev
Ljubezen je vzhajanje testa
ljubezen je ali ni
je ali ni
pride ali ne pride

Ljubezen je izguba časa
Ljubezen je žalost staršev
Ljubezen je ekonomski izračun
Atomi ne vedo za ljubezen
Atomi ne vedo, za zgoraj našeto

mi ne vidimo atomov
atomi ne vidijo nas

Akad. slikar Roman Savinšek — prijateljici

Andrej Kokot Dovolj je mrtvega odmeva

Ne bom
udarjal več
na oklep potuhnjene
vesti.
Dovolj je mrtvega odmeva,
ki je izpiral
moj obraz s svojo
kalno tekočino.
Le moj pogled
na lastni svet
se je ob tem porušil
in se razblinil po njivah
mojih prejšnjih dni,
katerim kljub vsemu
ne odrekam materinstva.
Stopil bom na kolovoze
teh prodanih njiv.
Naj moj korak odmeva
v daljni čas, ki ga
razblinja otipljivost
umazane vesti.

Krik bolečine

Ne, ne pustim
te iz sebe.
Prikoval te bom
na stene svojih žil
in z mano te bodo
zagrnili v večnost.

Tvoj nemi
krik nikdar ne bo prebil
obzorja rdečih sten.
Zaman buta v čas izbrušenih
čeri, ker višje
kakor moj ponos štrle v nebo.

Pesem smrti

Življenje
je ustvarilo mene.
Uniči življenje
uničil boš mene.

Sem
in nisem.
Kakor življenje.
Njegova smrt
je moje rojstvo.

Moji besedi

Ni ga vetra,
da bi razgal
oblake moje skrivnosti.
Ni bliska, ki bi razklal
sklep moje ljubezni
do tebe,
plaha beseda.

Ni ga jezika,
da bi zasenčil
tvojo lepoto.

Nazadnje je rekel bolj sebi kakor prijatelju:
»Da, nismo več tisti, kot smo bili. A spet bo treba sprožati
v nas tisto, kar je dobrega. Samo svoje otroke pogledam, pa
mi je mnogo jasnega. A tudi zagonetnega. Poglavitno je, da
bodo ti pripravljeni na samostojno življenje.«
Spila sta še eno steklenico...

Zlato Vogrič

Kaj čutimo

Na svetu,
majhnem ali velikem,
otožnem ali veselem
(kaj in kje je pravzaprav svet)
je več dežela,
groznih
žalostnih, žalostnih dežela,
ki bi jim rekli kar
VIETNAM.
Nedolžni ljudje umirajo
gladujejo
zaman prosijo
se bojujejo,
hrabro umirajo.

MI
(kakšni smo in kakšni naj bi bili)
brezskrbno pijemo
kartamo
plešemo
se smejemo.

Mi ne umiramo
in le redkokdaj
razmišljamo
in še manj
čutimo.

Vasilij Koprivec

Z menoj na Mahali

Vso noč si prespala z menoj
v moji glavi nemirna,
kakor bela meglica,
kakor bela meglica
v mojem spominu.

Vso noč si prespala z menoj
v moji glavi,
lepa kot lokvanjev cvet,
bel spomin poletja,
ob jezeru
v zeleni travi,
nosim te s seboj,
skozi to puščavo,
ko s težkimi koraki stopam,
po peščenem jugu
pod mojimi nogami.

Vso noč si prespala v moji glavi
in sedaj me spremljaš
sleherni trenutek
po Mahali,
postala si
pesem hrepenenja,
ritem bobnov,
zvoki tamburina,
vzdih klarnetov,
prodorni glas trobente
oj, ciganska pesem
na Mahali.

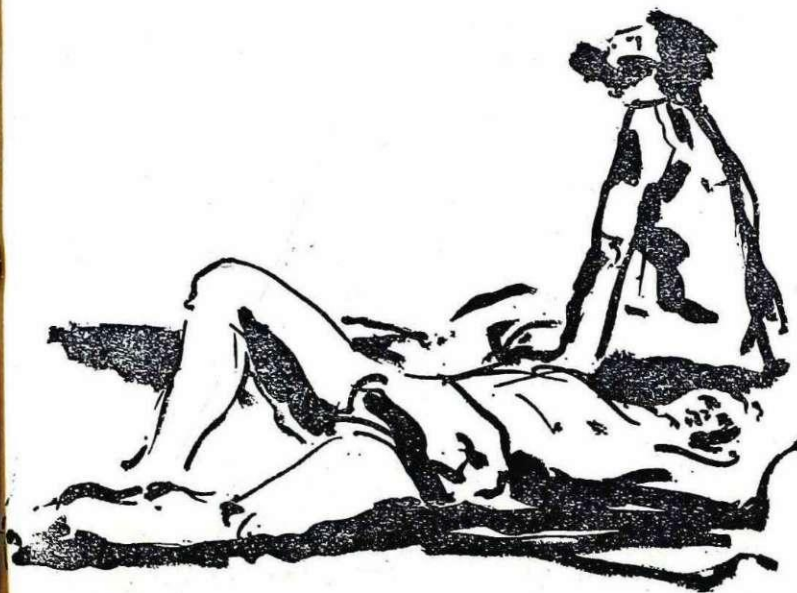
Vasilij Koprivec

Svarilo

Pojem...
Ne vprašujte,
zakaj in čemu.

Vem, prijatelji
in vsi drugi,
ki me čakate
za vogalom
ali kje drugje,
mi nastavljate
zanke,
imate pripravljene
pasti
za besede,
ki jih bom v pesmi izrekel.

Pazite!
Besede so
ostrina noža,
noža konica
ost
in puščica,
ki prestreli
zanke,
prebije zasede.

Akad. slikar Boni Čeh — ilustracija k epu Gilgamešu

Marjana
Srčič

In zopet je vsak sam

Vesna Sušnik

Veter

1
Iščem globine
iščem vrhove
tvoje
svoje
najino misel
najino dušo
pa je vse
samo veter
2
Ne odhajaj
ne odhajaj
živeti hočem
živeti

stopi
z visokih oblakov
k meni
k meni

prosim te
kapljo ljubezni
bodi
del mene.

3
Iščem te
v sebi
povsod

ljubim te
vsega
povsod

želim si te
tu z menoj
povsod

Prišel si
kakor veter
pride

4
Prišel si
zagorel v obraz
s sajastimi
očmi.

Odšel si
kakor veter
odide

poboža te
se poigra
in že
ga ni

Gong!

Idiotško, naznanjati se z gongom v lastnem stanovanju, čisto je zmešana od te svoje vzhodnjaščine. Tudi tisto o sežiganju trupla, kakor, da je potem kaj važno — oh — le Blanka je, ona seveda se bo naznanila z gongom, ko se vrača iz stranišča. — Kako prijetno zveni, — pravi Blanka, — čisto navađen medeninast gong, ampak kako privlačno, Vasilij, ljubi, morala bova preurediti malo sobico, — ampak, to ne bi bilo niti malo originalno, srček, to bi bilo golo posnemanje, — in da bi posnemal NJO! — nič zato, ljubi, — odmahne Blanka, — kakšna gospodinja pa je? kaj pravite vi, Gospod in ona se tudi ni sama domislila, kaj to ni posnemanje? — Strela, žebelj na glavo! Blanche, Blanche, ostržena lepota Neslovega stolpa stavim, da se ti še sanja ne, kakšen je v resnici tvoj ljubi Vasilij, pa si res zinila pravo, v nekaj dneh boš imela svojo orientalsko sobico z medeninastim gongom. Vasilij Veliki seveda nikoli ne bi hotel nikogar posnemati — razen originala. Če ne bi šlo drugače, ti bo dokazal, da mu je tisti pred njim idejo pravzaprav ukradel. Nekoč mu je rekla, da bi bil dober model za Kristusa, seveda je že zdavnaj pozabila, on pa je v trenutku našel etiketo svojemu trpljenju, naložil si je težki križ majhnega naroda na ramo, pa ga nosi za naše odrešenje. Zaljubljen je vanjo, ti si samo lepo telo golobička, seveda dobro, da ne veš. Strela. Jokajmo.

— Kako je le mogla pozabiti, da pridemo? — ogorčeno Blanka, — kakšna gospodinja pa je? kaj pravite vi Gospod Gabriel, saj je rekla, da ste tudi vi krivi kakšna nesramnost! — če ne bi bil takrat pijan, ampak dve uri me je mučila, seveda je potem priznala, da je bila sama kriva, ampak, katera ženska ti še prizna, da si jo zmožen, če je enkrat ne moreš, z Blanko je čisto v redu, lep srček — ... zakaj nesramnost, lepa gospa? Res se nisva menila o gospodinjstvu. Precej vseeno nama je, kaj jeva, da je le kaj ... — stavim da, lump svetohlinski. Kako neki opravi ta njen padli angel? Stavim, da mu je vse povedala, zato tudi tako porogljivo gleda, prekleta cipa! — povabi nas, ko pa pridemo, se lopne po čelu — svetli bog! čisto sem pozabila! — Blanka kar naprej, — takoj skočim po nekaj stvari, trgovine so še odprte, daj zabavaj jih, lepi angel, saj si tudi ti kriv, zbudil si se ravno, ko sem hotela iti nakupovat. Moralo vam je biti strašno nerodno, Gospod, ko se je slišalo, kot da ste spali kar tu, pri njej! Tako nespoštljivo govorjenje! — njegov polovičen smehljaj, temu da bi bilo nerodno, prej samemu vragu, pa če bi ga dobili na njej ... — Oh ne, gospa, še malo ne. Veste, razpravljala sva o gledališču, ona ... — Blanka strašansko začudeno — o gledališču! Sveti Bog! Tako vneto, da je pozabila na goste?! — — Tako je, gospa. — Gospa gor, gospa dol, kako lepo gleda ta lizun. Po gobcu te bom počil, o! vem! ampak zate bi bila prelep zalogaj, boš moral kar še drgniti svojo cipo, prekleti pop. Seveda, gledališče, stavim, da si imel čudovito gledališče! Utelešen greh! Kakšno primerno ime — Gabriel.

— Ne vem, ali se spleča vzeti abonma, — pravi fotografinja nekako vsem, — ne, vem, ali smo preveč razvajeni ali pa je res vse bolj mrtvo, kot nekoč. Ali je imela kakšno novo idejo? Vedno ima polno glavo idej. — Ki pa jih je treba realizirati, da kaj veljajo, — pravi Vasilij Veliki, — to je čista resnica, — medtem Gabriel fotografinja, — polno glavo včasih presneto presenetljivih idej. —

Ti že veš! Pa res, kaj je s tem njenim vzhodnjaštvom? Vasilij mi je med potjo to razlagal na dolgo in široko. Morda bi mladi duhovnik ...? oh, kaj to? Izlet s čolnom Sin Jun Bok — kje je le dobila? presneto čedno! Angel Gabriel — saj, sicer pa res, saj še ni duhovnik. Strela, druži se s čudnimi patroni, ampak kakšen lep angel, vreden greha, častna reč. Ima okus. Moram jo vprašati, kje je dobila tale Izlet? Občutljivo dekle. Ali zato ... kaj jaz vem? Skrivnostna, kakor njena soba. Je res njen ljubimec? da bi speljala duhovnika — no, skoraj duhovnika. Za zaveso? Knjige? Nekje mora imeti knjige. Kakšne barve je pravzaprav tistale blazina, vijoličasta? žareče rdeča? ali nemara — odvisno od svetlobe, pa od kod gledaš.

— Poslušaj, Gabriel, idejo imam! Si res že buden!? Prav. Se spominjaš moje zgodbe o Petru, ja, tiste, ki mi je niso hoteli objaviti in sem bila tako besna, da da. Predelala bi jo za oder. Poslušaj. Peter leži v temi na odru, samo rahlo je osvetljen z zastrtim modrikastim reflektorjem, samo toliko, da ga iz dvorane nejasno vidimo. Obleden je v belo, zaradi efekta veš. To je važno, mislim, sploh je vse grajeno na efektu. Prične govoriti z monotonim glasom, Močvirje in tako naprej, sploh, kje smo, mislim on in mi, gledalci, potem, da je sonce mrzlo, saj se spominjaš? vpraša, zakaj je mrzlo? ali ti veš Ana? Mi slediš? — Seveda, nadaljuj, — Ana je torej vprašana. Ker je vprašana, na odru je pa ni, upravičeno pričakujemo, da se bo pojavila od nekod, povedala zakaj. Pa ne pride, sploh je ni. Vprašanje visi v zraku, zakaj Ana? in pade na nas. Ker Ane ni, ker nihče ne odgovori, smo nemara mi vprašani, smo mi Ana. Zdaj smo torej mi Ana, ni več oder posebej in dvorana posebej, mi smo Ana in smo igralci in gledalci hkrati. Dve minuti že visi vprašanje v zraku, Peter molči in čaka. Dve minuti vprašujoče pričakujoče tišine je prevelik napor za živce, da bi ostali neprizadeti, počutimo se nelagodno, negotovo. Zdaj zaslišimo enako

monoton Anin glas, kakor je Petrov izza zavese — ker smo mrtvi Peter, ker smo že davno umrli za njegovo toploto, — torej, če smo mi, Ana, smo mi mrtvi in zdaj to vemo in moramo izvedeti, zakaj tok tok tok — — pa če bi se slučajno tok tok kdo oglasi v dvorani tok tok — — ja, na to bi bilo treba računati tok ampak bistveno se ne bi nič spremenilo tok tok ali ni nekdo potrkal? — — tok! tok! — strela, o ti sveta nebesa, čisto sem pozabila, saj sem jih vendar povabila, da bi ... — zakaj pa molčite, gospod Gabriel? — — A!? OH?! Zamislil sem se, lepa Blanka ... —

lepa Blanka! hi hi mož ni brez ironije, njej ...

lepa Blanka kaj! tako te bom po tvojem pocukranem gobcu, da ...

kako se more kdo poročiti s tako ...

ONA

v svetlem kvadratu odprtih vrat s polno mrežo v roki, za njo z neonom razsvetljeno stopnišče, drug svet, samo za hip, Gabriel pokonci, lepi angel, njen angel? kako jo gleda! bled bolan obraz, njene oči, pogled naravnost, kakor bi gledali možgani — Hu! te preklete stopnice! upam, da se niste preveč dolgočasili, tu je zdaj papica in malo krepkega — hvala, prijatelj — in ona njega! slep bi bil, če ne bi videl, Vasilij seveda tudi pokonci, sovraži jo, ker je še vedno zaljubljen vanjo, ampak, da bi bil manj kavalir, kot ... ta fant jo res čudno gleda, le kaj vraga mislita! kako jih pravzaprav zmeša, ona — ne trudi se, — kakor odgovor, seveda pa ne meni, z njim, Vasilij je kar zelen, upam, da ne bo eksplodiral. Kaj je že bilo takrat v kolodvorski čakalnici, Vasilij je nekaj omenil, ona seveda ne, ona ... — pravkar sem premišljeval o tvojem orientalizmu ljubica, — pravi Vasilij, — bi mi prosim hotela razložiti ideje tvoje nove vere. Ne razumem, zakaj naj bi bil požig trupla kaj boljši, kakor pokop. — Čisto preprosto esteska želja, — pravi ona, — upira se mi misliti na svoje napihnjeno in gnilo in od črvov razjedeno truplo. — Ali ni potem vseeno, — pravi Vasilij. — Potem, — pravi ona, — potem najbrž je. Ni pa vseeno prej. Hočem misliti, da bo posoda mojega duha, — pravi nekoliko glumaško — pepel. Samo duh naj ostane, nekako se ne privoščim črvom, pa je. Noben kralj naj me ne ima za kosilo. Smrt trupla — kakor pesem. Pepel raztresen v veter. Očiščenje. Če k temu dodaš še nekaj orientalske čutnosti, mislim, mistične čutnosti, kako se potem ne bi odločil za tak pogreb? — — Torej postavljaš čustva nad pamet — Vasilij čisto vasiljevsko. — Mislim, da se edino s čustvi resnično razumemo, — pravi, — naše sporazumevanje z besedami je hudo omejeno. Besede imajo toliko pomenov, kolikor je govornikov in poslušalcev, — — in vendar si si izbrala umetnost besed, — pravim, — čeprav to vem, si hotela reči, kajne, — mi pravi, potem spet vsem, — treba se je le ves čas zavedati kako majhen in nerazumljen si v resnici. Slikar, glasbenik, plesalec, vsak človek, povsod iščemo le sebe. Preberem pesem in mi je všeč plesalec, vsak človek, povsod iščemo le sebe. Preberem pesem in mi je všeč tisto, kar sama doživim ob pesnikovem doživetju. Pesem mi ni všeč razumsko, ker ne vem, kaj je hotel pesnik z njo povedati in se niti ne trudim to zvedeti, všeč mi je čustveno, ker se čutim blizu pesnikovem doživetju. — — To je zato, — pravi Gabriel, — ker je človek gibanje, je skupek, ki se gradi in odmira, isto ime, kot v rojstnem listu in vendar ni isti, kot prej, v njem je že zdaj in zdaj in zdaj, kot gibanje je edinstven. V to gibanje prodre beseda se zlije s tistim, kar je že tam, tudi drug človek, drugačno gibanje sprejme besedo, ker pa je vsota drugačnosti ima zanj beseda drugačen pomen, mojega pomena besede ne more poznati, — — strašno zanimivo, — pravi Blanka zdolgočasno, — v resnici je človek v svoji enkratnosti strašansko sam, nerazumljiv, nerazumljen, — — Vasilij, ta soba mi je bolj in bolj všeč, — pravi Blanka, — morava preurediti malo sobico, — gibanje, doživljanje, življenje. Soba. Zavesa. Pisana oranžnordeča raza. Prav čedna svetilka presneto, izvezen senčnik. Obrazi. Pogled. Gib roke. Vse živi svoje enkratno življenje, — pijmo strela, — pravim, — velike misli me užejajo. In Blanka se dolgočasi — Gabriel — kavalir naliva pijačo, on da bo še naprej pivo.

zakajen prostor, lisasti brezizrazni obrazi, ali morda ne le sivi od dima, stavec je sedel na nasprotni strani mizice siva lisa obraza, zavita v cigaretnem dimu, pa ni pil, samo strmел je v svoj kozarec in kdaj pa kdaj obrnil glavo in pogledal proti vratom, kakor da nekoga pričakuje. Hotela sem uganiti, koga čaka. Starega prijatelja? Kvartopirske pajdaše? Stare fante s katerimi ga bo zvrnil kozarček dva preveč in potem s hripavim glasom pel stare narodne? O! Ne! njegovi gibi so mirni, mehanični, saj nikogar ne čaka! morda je nekoč, že davno, koga čakal ... — koga pa čakate? — dvignil je glavo, njegove oči so bile majhne in vodenomodre, skrite v tisoč gubic na starem obrazu — čakam? I, zakaj naj bi koga čakal? — nič nisem rekla, tudi on ne in Gabriel tudi ne, stavec je spet sklonil glavo in strmел v svoj kozarec in čez nekaj časa je spet pričel mehanično pogledovati proti vratom.

— Kdaj bo papež dovolil ženiti se katoliškim duhovnikom, oče Gabriel? — — Joj, ljubi Bog, — pobožno Blanka in se pokriža, — Vasilij ljubi, kako pa govoriš. To je bogokletno. Saj papež tega ne more. Ni Bog. — — Njegov zemeljski na-

mestnik je, ljubica, — pravi Vasilij. — Oh, Gospod Gabriel, prosim oprostite mi, te grde besede, — prosim Blanka Gabriela, — Vasilij včasih pravi nič ne ve, kaj se spodobi. — ubogi Vasilij, rojen, živeč, tudi umrl bo v svojem malem svetu, velik zajec v majhnem grmu, kako bo, ko bo izračunal, da bi bil v velikem grmu po čisti matematični logiki nujno majhen.

Iskal sem Boga. Iskal sem Boga in našel človeka. Nena-doma sam, brez opore. Šel sem k njej. Sovražil sem jo, ker sem jo ljubil, ker sem suženj te ljubezni. Lahko bi šel. Šel bi, če bi me ona hotela imeti. Ljubil bi jo in šel. Morda bom šel, zdaj, kadarkoli. Ljubim jo. Včasih naju obišče Duhovni Oče. Še vedno ne more razumeti, še vedno noče razumeti, da sem pretrgal, da sem SAM. Ne, sin moj, on medeno, vrni se, ne dvomi, veruj in poln novih moči novega zaupanja boš. Vedno jo spravi v bes, kar pravi, da me je pogubila, da bi ji Bog njene grehe še odpustil, ampak ... kakšne prekleto grehe! vpije, preklinja in mu govori grdobije, vidiš, udaril te je z Božjo boleznijo pravi Oče, spokori se, še je čas, in zavija oči proti nebu, ona seveda pobesni, nič nisem dolžna temu tvojemu bogu, da veš, ko mu je dovolj, jo odkuri, da čez nekaj časa spet pride, sklepa roke v milih prošnjah za najine duše in trdi, da je njegova krščanska dolžnost, da naju spravi na pravo pot, zato da prihaja, ampak mislim, da mu je njeno robantenje in zmerjanje všeč, da bi prav rad robantil in zmerjal, ker pa to ni v skladu z njegovo vero, se vsaj lahko naslaja in zgraža, ko vidi in posluša utelešeni grehotni del svojega skritega jaza. Če samo pomislim, da sem bil na poti k temu — prekleto klavirno, kdaj? kdaj? — A?

— Kdaj, — sili Vasilij, — no, Oče Gabriel! — — Prosim? — — Pravim, kdaj bo papež dovolil ...? — — zakaj te pa to zanima? Nisi duhovnik? — — Bog ne zadeni, — se umazano zasmeje Vasilij, — ampak zate mora biti to vprašanje prekleto važno — zakaj? — prefrigan si in prijeten pridigarski glas imaš, čeden duhovnik boš brat Gabriel. Brat vsem. Kako se bo počutila, ko te bo gledala na prižnici, če je ne bo prej pobralo, nič čudnega — ker je to stvar narave prijatelja, — pravi Vasilij, — tvoj Bog je hudo sebičen. — Kajti jaz, Gospod, tvoj Bog, sem ljubosumen Bog, ki pokorim krivdo očetov na sinovih do tretjega in četrtega rodu — Moški Bog je, — pravi Gabriel. — Ali ne zahteva moški od ženske zvestobe enemu, sam pa si po naravi jemiš pravico do ljubezni do vseh. — — Saj nam je res v naravi, — pravi Vasilij — ženske pa so srečne, če lahko pripadajo enemu — — kako moreš to vedeti, nisi ženska, — pravi Gabriel, — in ženske vedo tisto, kar smo jim že stoletja dopovedovali, da vedo. Mislim, da je ženska prav tako lahko nesrečna v nezvestobi vsem, kakor v zvestobi enemu. Ne vidim velikih razlik med spoloma. Gre za emancipacijo človeka sploh. — — Preveč svobodomiseln si za pravovernega katoličana, — pravi Vasilij, — vaša dolžnost, kolikor vem, je ubogati, ne misliti. — — Človek se odloči, — pravi Gabriel, midva z Vasilijem vse bolj osupla, — če hočeš, da bova govorila o Bogu, morava najprej osvoboditi človeka, ga postaviti svobodno od njega. Potem se človek lahko šele odloči, ali sprejme Boga, z vsemi omejitvami, ki mu jih predpisuje njegov Bog, ali ga sprejme kot idejo, svoj protitip, olicenje dobrega, ali pa ga zavrne, kot svoj lastni produkt, kot nekaj kar je ustvaril, ko je potreboval, pa zdaj ne potrebuje več, kajti potreboval ga je, prijatelj ...

Rad imam zvezde, je rekel in če sem srečen, se jim smehljam. Tako daleč so in človek ne pričakuje, da bi morale razumeti njegovo srečo. Samo pove jim jo. Če poveš človeku, pričakuješ, da bo razumel, on pa ne more. Najprej me je bilo groza, z vso močjo sem se borila proti temu lebdjenju, na robu pred padcem, bilo je še hujše, še bolj pogosto se je vračalo, nikoli resnični zlom, samo ta strašna groza, potem pa, nenadoma me ni bilo več strah, sprejela sem, hotela sem opazovati, vedeti, čutili nekaj sekund na meji med dušo in telesom, ko počasi izginjaš, rekli so, nevarnost božjasti, ne utrujaj se, brez razburjenja, miruj, počivaj — ŽIVETI HOČEM! vsako sekundo, vsak trenutek, doživeti sebe, tudi svoj zlom, ne morete, ni mi treba pomagati, naučila sem se biti svobodna, ljubim me, Gabriel, ljubim me nocoj, jutri odidi, če hočeš, ostani, morda me boš sovražil, morda jaz tebe, ljubim te, noč in zvezde, njim bom povedala svojo srečo, svojo skrivnost — živim!

Pijana sem. Kaj je rekel Vas ...? da v čakal ... če bi prišel prej, kdo? Morala ga je ljubiti. Mislim, da ga je ljubila. Mladi semenišnik. Koliko pije? Hu! Blanka, zaspala je revica. Vasilij, si že premislil, da bi malo so ... tisto o pesmi je bilo dobro povedano, ne smela bi tako piti, bolna je nekega dne jo bo vzel vrag. Mali duhovnik pa presneto čudno govori, ga je čisto zmešala, morata se pravzaprav počutiti prekleto svinjsko — praviš, da ga je potreboval, ga torej ne potrebuje več? — Vasilij ne odneha — ali ni zate vseeno, kaj mislim ali pravim jaz, sam se odloči, — mali se izmika — človek je minljiv njegov Bog pa je večni. Če bi človek ustvaril boga in ne bog človeka, bi moralo biti obratno — žetev prasemena, seme prihodnjih žetvi. Če se bo človek naučil ohraniti se fiziološko, bo lahko tudi večni, kdo ve, kako dolgo se bo znal ohraniti, v kaj se bo še vse razvil — — utopijska, — pravi Vasilij prezirljivo. — Veš, — pravi Gabriel, — utopijska ni. Izgleda, da si človekova domišljija ni zmožna ustvariti nečesa, česar njegova praktična narava ne bi bila zmožna prej ali slej ustvariti. Utopijska je torej predvidevanje prihodnjih možnosti — brez dokazov, brez utemeljitev. — — Presneto drzno, Blanka je zaspala, — se umakne Vasilij. —

Pusti revico spati, — pravi fotografinja — bi načel še eno? Bi? Sploh, kaj toliko razpravljate, praznovat smo prišli, ne? Si za to, Vasilij? Gabriel? Ahm, da, ti seveda ne, lepi mladič, kako sem neumna, ti ostaneš pri pivu. Kako vraga ga toliko spraviš vase? Hočeš napraviti Maestrov samomer, hihi, pazi na svojega lepega angela, miška, če je v bližini kakšen dalj-novod — — zakaj jaz? — pravi ona, — si spet na zemlji izgnani angel, — fotografinja kar naprej — zdi se mi, da je tega vašega filozofiranja kriva tale orientalska tujina. Hotela sem te vprašati, že vem, kje si do ... — — čemu si si sploh omislila to sobo? — pravi Vasilij ona se smehlja — če rečem, da iz čiste estetske želje po uživanju, je to lahko res ali pa tudi ne. Na tebi je — če verjameš, je res, če ne ... — — pa je res? — — Lahko je. Lahko je snobizem. Lahko resnična vera v orientalski duhovni čudež. Če je to tretje, potem moram verjeti v božanskost kamna na cesti, potem je glasba zame služba božanstvom, potem se moram pokloniti utrujenemu konju, ki ga peljejo v hlev, ker je Bog vse, kar ... — — Govoriš, kot da to počneš, pravi Vasilij, ona se še vedno smehlja — saj počnem, veliki odrešenik, — pravi, torej ni pozabila, da bi bil on lahko — vsak dan se klanjam življenju, učim se, reči mu hvala za vsak doživet trenutek. Živim v trenutkih. — Vasilijev zaskrbljeno skrbeči obraz nad spečo Blanko, nemara se je zato oženil z njo, ona ga ne spravlja v zadrego, pri njej je velik, zbudil jo bo in jo popihal v varno zavetje svoje votline. Ljubosumen je na malega duhovnička, pa ne verjamem, da bi onadva, no kaj, pijana trapa, seveda sta. — Zakon je zastarela ustanova, dragi moj, — pravi Gabriel čisto osuplemu Vasiliju, zdaj mu vrača, ampak častna beseda, tale fant, ga pošteno lomi! — morali bi izumiti kaj drugega. Zakonca se morata nujno prilagoditi drug drugemu, če hočeta živeti skupaj, tako uničita del svoje osebnosti. Tudi z ljubeznijo je tako, s tisto ljubeznijo, kar ponavadi pojmuje pod tem imenom. Človek, ki ljubi, se prilagaja ljubljenu, hoče biti tak, kakršnega hoče drugi, — — torej je tudi višja oblika ljubezni? — pravim, — seveda, — pravi Gabriel, — in najvišja je ljubezen, ki ne daje in ne jemlje, samo je — Vasilij trese Blanko za ramo, zbudi se, srček, zajček, ljubica, domov greva POZOR! veliki trpin jo bo popihal, zavlekel se bo v svojo luknjo, lizat rane, prekel nas bo, ker ne vidimo njegove prevelikosti za naš mali gm

— preselimo se, — pravi ona, ko gre zapirat za Vasilijem in njegovo ostrizeno lepoto — če hočeš, lahko nocoj prespiš tukaj, — pravi čez ramo fotografinji, Blanka izgubljeno gleda izgubljeni raj pisanih svilenih blazin in izvezenih senčnikov, rahlo udari po gongu, tanek občutljiv zven se razširi po sobi blazine ga vsrkavajo, Vasilij se malce opoteka, „ko noč“ ko noč ubogi človek, predaleč je šel s svojim žrtvovanjem, ampak pomembna oseba, kakor je, se ne bo zvil v svoj pisan dohti in spal na Kalkutski ulici, kakor tisoče drugih vsako noč, naj bi pustil revico spati. V drugo sobo, steklenice in kozarce in vrč z vodo vzamejo s seboj, knjige, ha presneto — praktično opremljena soba, geometrijski stil, tole že ni serijsko pohištvo, ubogi Vasilij, če bi bil videl, knjige, Budov kipec na polici, dva divana! — strela, torej — svetnik res, kaj — torej je res! Lonec z vrtnicami. Čar. To mora biti nekaj, česar se ne zavedaš. Lonec z vrtnicami, knjige povsod — naredita si prostor, kjerkoli vama ugaja, če hočeta gresta lahko tudi spat, ali naj vklopim magnetofon, Austinova Improvizacija za solista in orkester, si že slišala? Tretji tok, nemir, groza, divje veselje, moderni kaos, tako jaz to čutim, no, bomo še malo poklepetali, sicer bom pa delala, samo ponoči se lahko zberem, svet je brez robov in kotov, drugač-na dimenzija, zakaj mu nisi povedal Gabriel. Podli angel Gabriel, zdaj Lucifer, hudič, greh, privlačnost prepovedanega, ona s prekržanimi nogami na tleh s kozarcem v roki s hrptom naslonjena na divan — bil je razočaran, — pravi padli angel, — čutil se je močnega, ker se je lahko zgražal, nisem mu maral pokvariti veselja. — — Povedal kaj? — vpraša fotografinja, nemir, groza, kako je že rekla Improvizacija za ... čigava že? njen angel mož v duhovniškem oblaku, deček v mornarski uniformi, mislec, lump, kaj? nemara sem tu odveč. Ali naj grem? Saj me je sama povabila, ali samo zaradi lepšega? Njemu ni rekla nič, kar ostal je — Gabriel je že pred meseci izstopil — pravi ona, kot bi povedala, da je v trgovini razprodaja, — Izstopil! O! krasno sta nas vlekla ves večer, ubogi Vasilij, on je ... — — ljubosumen, — pravi ona — takrat sem ga ljubila, ampak hotel me je obdržati. Ničesar ni mogoče obdržati, samo trenutki so.

Če bi jutri odšel — ne vem — ko človek ljubi, bi rad obdržal. Takrat je že spoznal, da bi bilo nadaljevanje hinavščina. Sovražil me je, čutila sem, ker se je bal vezi, zvezde, poslušajte mojo srečo — če bo jutri, kadarkoli odšel imam danes — grozno je, da ne moreš nikomur povedati, kaj je v je obdržati. Ničesar ni mogoče obdržati, samo trenutki so pili — pravi ona — in se pogovarjali. — Pogovarjali, — pravim, — ali ne trdiš tudi ti, da je govorjenje besede, nesmisel, — — njeni temno modri možgani vame, bled obraz, lepa je, kakšen ogenj, ve, da je je lahko vsak trenutek konec, — ni nesmiselno — pravi in na ustnicah ji lebdi Budov smehlja, — v besedah iščemo sebe, odkrivamo sebe sebi. Moramo se spoznati, človek se mora spoznavati. Nekoč sem poslušala dve ženski, ki sta se pogovarjali. Mislili sta, da se pogovarjata o isti stvari, pa sta mislili vsaka na nekaj drugega, seveda. Pa se je slišalo, kot da vsta, kaj misli druga. Ko sta spoznali svojo zmoto, sta bruhnili v smeh. V smehu sta se razumeli. —

Margareta Artac

Tri pesmi

1

*Zdaj vem,
da je moj prostor
ob tebi.*

*Črna drevesa
na križpotju
so pozabljeni
pozabljeni cvetje
neke ljubezni
in trava
trpke bolesi
požgana*

*Na onem bregu
reke
pa so še rože
rdeče
in nova jablana
v cvetju
in žita
vnovič zelena.*

2

*Ne sezuvaj se
in ne trkaj,
kadar prihajaš
k meni,*

Vstopi!

*Zate so vrata
vselej odprta,
miza pripravljena
in postelja postлана
za praznik ljubezni.*

3

*Na jesen
vse dozori
gozd pozlati
reke posrebre
ptice selivke
odlete
na jesen.*

*A ti?
Je ali ni
ptica selivka
tvoje srce.*

Akad. slikar Boni Čeh —
ilustracija k epu Gilga-
mešu

Fric Lehmann

Pesmi iz »Moabita«

Fric Lehmann, nemški pesnik, ki ga je Štefi Federl, mati znanega jeseniškega revolucionarja in borca Franja Federla — Slavka, srečala leta 1918 v Kobaridu in se leta 1927 poročila z njim v Berlinu, je bil sprva socialni demokrat. Leta 1930 je pod vplivom svoje žene zapustil vrste nemške socialne demokracije in se pridružil vrstam Komunistične partije Nemčije, v kateri je videl edino dosledno borko proti porajajoči se Hitlerjevi nevarnosti in nacizmu, ki so ga leta 1933 kapitalisti v boju proti delavskemu razredu Nemčije ustoličili na oblasti.

Lehmann je bil v tem času že celo leto brezposelnik. Leta 1932 je izgubil službo v nemškem vojnem ministrstvu, čim so njegovi nadrejeni zvedeli, da je član Komunistične partije Nemčije.

Ko je Hitler februarja 1933 pripravil s požigom »Reichstaga« udarec proti komunistom, je bil med prvimi aretiranimi komunisti tudi Fric Lehmann, a so ga tokrat kot prostovoljca iz prve svetovne vojne še izpustili. Aprila 1934 so ga vnovič aretirali in zaprli v zloglasni »Moabit«, od koder se mu je posrečilo pobegniti in skupaj s svojo ženo Štefi zbežati iz Nemčije v Jugoslavijo k ženinemu sinu Franju Federlu — Slavku na Jesenice, oziroma na Javornik, kjer so stanovali.

Ker je bil Federle že osumljen članstva v KPJ, sta Lehmannova le težko dobila azil v Jugoslaviji. Oblast ju je strogo nadzorovala. Kljub visokošolski izobrazbi (Lehmann je bil biolog) in znanju tujih jezikov (francoščine, italijanščine, angleščine in slovenščine, ki se jo je Lehmann naučil iz ljubezni do žene že v Nemčiji), so bila Lehmannu vrata do stalne zaposlitve na Jesenicah in v Jugoslaviji zaprta. Moral se je preživljati s priložnostnim fizičnim delom (med drugim je v času poletne letovišarske sezone nosil, oprtal s košem, za nekega jeseniškega peka kruh na Planino pod Golico), obenem pa sta oba z ženo sodelovala kot komunisti v takratnih akcijah jeseniškega delavstva (stavka 1935, prvi maj 1936, 30-letnica rdeče kovinarske organizacije 1936), ki so pripeljale do akcijske enotnosti jeseniškega proletariata najprej v tovarni, potem pa tudi do politične, ki je kasneje leta 1941 služila kot osnova za organizacijo Osvobodilne fronte v našem železarskem revirju.

Pri kovanju enotnosti jeseniškega delavstva sta imela tudi Lehmannova svoje zasluge. To je opazila oblast in iskala priložnosti, da bi našla povod za odpoved azila. Jeseniški policaji so nenehno oprezali in opazovali Federlovo stanovanje na Javorniku, kamor je večkrat zahajal tudi narodni heroj Stane Žagar in z Lehmannovima in Franjem Federlom — Slavkom navezal prijateljske stike. Zato so bile policijske preiskave pri Federlu skoro popolnoma nekaj vsakdanjega, vendar za Jesiha in druge jeseniške policaje brez uspeha.

Prvi maj 1936 pa je naposled le dal takratnim oblastnikom drobec obtežilnega materiala proti Lehmannovima. Takrat je namreč prišlo na Poljanah do incidenta z žandarmerijo, ki je nadzorovala delavsko praznovanje in zaplenila Lahmannovi rdečo rutko z uvezenim srpom in kladivom, a so ta plen delavci iztrgali žandarjem iz rok. Tako so žandarji ostali brez dokaza. Kljub temu pa je jeseniška policija začela preiskavo proti Lehmannovima, Federlu, Venciju Perku in še nekaterim komunistom. Zadeva je prišla pred sodišče, ki je obtožene oprostil zaradi pomanjkljivih dokazov, jeseniška policija s komisarjem Wohincem, ki še danes živi kot upokojenec v Ljubljani, pa se z razsodbo sodišča ni sprijaznila, marveč je februarja 1937 odpovedala azil.

Fricu Lehmannu se je posrečil beg v Španijo, kjer je padel kot borec internaionalnih brigad, njegovo ženo Štefi Lehmannovo pa niso pustili, da bi odpotovala za soprogom. Jeseniški policisti so jo nasilno izgnali na Primorsko, kjer je bila Štefi rojena, in jo tako izročili v roke fašistični ovri — zloglasni Mussolinijevi policiji, ki je Štefi Lehmannovo aretirala že v Podbrdu in jo nato odpeljala v Gorico v zapore goriškega tribunala. Tam so jo obsodili na petletno internacijo in jo leta 1942 podaljšali za nedoločen čas. Tako je ta žena bila v italijanski internaciji vse do kapitulacije Italije septembra 1943. Ko se je vrnila kot partizanka 1945 na sinove Jesenice, je zvedela šele takrat za možovo smrt, pa tudi za sinovo, ki je padel v Slovenski Benečiji novembra 1943 kot komisar Gregorčičeve brigade.

V spomin nemškega pesnika in revolucionarja, ki je s svojim bojem posegel tudi v zgodovino bojev jeseniškega delavstva, objavljamo kratek izbor pesmi, napisanih leta 1934 v Moabitu, v prepisnitvi študentke germanistike Mirjam Klinar.

Fric
Lehmann
Ženi

Naj-ti bodo
tile listi,
ljubo sonce,
žarki čisti
v težkih dnevih
polnih zlobe,
ko iz ječe
hrepenje
nosi upe
skoz trpljenje
in rešetke
in tegobe.

Ječ zidovje
se v minulo,
draga, bo nekoč
sesulo.

Ne, ne stre me
kamen ječe!
Prežareva me
svetloba
in ljubezen
in zvestoba,
svetli upi
daljne sreče.

Ti mi daješ
moč v trpljenju,
da ne klonem
pred nasiljem.

O, še vodi pot
k življenju,
žena, s tabo
k rdečim ciljem.

11. aprila 1934.

Skoz re- šetke

O saj še vidim
na te črne križe
razpet odenek
modrega neba

drevo, ki z brstjem
mladim noče bliže,
in še oblak,
ki čez nebo
vesla —

in tudi sonce
včasih me obišče,
ko se svetlo
čez strehe
prismehlja

in vrže
skoz rešetke
mi prgišče
suhega zlata.

In tu so ptice,
ki mi že ob svitu
pošiljajo
kar cel koncert
v pozdrav —

tako
pozabljam,
da sem
v Moabitu,
in sanjam
kakor veter
sredi rož
in trav.

(iz originalov prepesnila
Mirjam Klinar)

Neod- poslana pisma

Ne kloni

Ne kloni,
draga,
naj te ne
upogne
bol, ki
dušo
ti teži:

ko se
izgrmi
nevihta,
škrjanček
s svetlim
vriskom
k soncu
poleti.

Čas
ni zastal
na poti,
kot se
včasih
zdi:

nekoč
kot ura
svita
prostost
razpne
peruti
in
konec bo
noči.

Moabit

1
Že mesec dni
v rešetkasto nebo
strme oči.

A v meni raste
gora upanj
in nad njo
svobodno
se razpenja
hrepenenja
nežni svod
in objema
zemljo
in ljudi.

2
V sebi
močan
brez tožbe
slabičev
kljubujem
uram
trpljenja.

Nič
in nihče
niti
celica ta
ne more
v moji duši
izničiti
upanja.

Nič
in nihče
mi ne more
streti
srca,
dokler
mi v duši
še sonce
sveti,
dokler
srce je
še polno
neba.

3
V moji duši
še zelenita
polje in gozd.

V nestrti
zavesti
v ravni črti
po cesti
še roma
v prihodnost
zazrta
vera goreča
v prostost.

Po groblji
bridkih ur
skozi rešetke
ječe
se misel
vsa rdeča
prebija
kot da ne čuti
verig
ne ranjenih nog
v vizijo
svobode
in sreče.

1
Čas
je zdravnik.
Celi rane,
a pušča
tudi brazde.

Kogar pogum
ojekleni,
stisne
pest
in
kljub ranam
in
kljub brazdam
ostane
življenju
zvest.

2
Pusti ure,
naj se izteko
po temni
svobodi!
Naj se v čas
ospó!
Ne odpiraj
tugi
duri
ob težki
uri,
ne odpiraj
vrat bolesti,
da ostaneš
zvesta
močna
čista
na tej
bridki cesti
k luči.

3
Bolečina mine
kakor mine
noč.

Naj veter
ga razlita,
na pomlad
v novih listih
zazeleni
drevo.

O, vse bo
zopet dobro
in lepó,
nekoč.

Benjamin Gracer Igra

Med življenjem in igro
je smrt razsodnica

7 korakov čez kuhinjo v sobo
in zunaj nekaj kvadratnih metrov z ograjo
Zračni prostor je zastražen
z aviacijo krivokljunih ptičev,
ki odnašajo kokljam piščance.

Kaj še hočeš, ljubica!
Neomejena suverenost človeka
Popolna varnost
s svobodnim gibanjem vzmeti,
ki se reklamirajo
s povečano cirkulacijo krvi,
da slišiš: jogi, jo-gi, jo...
če nimaš gramofona

Ampak, rjavo znamenje imaš na levi nogi
Lepotno, praviš, lepотно, praviš 10 cm višje
bi bilo lahko strahotno
otipati ga v noči,
ker sem vraževeren

Sicer pa —
vzemi že tisto tableto:
Otroci emigrirajo
Standard raste
Država je v blagostanju
Midva pa sva lačna...